T.C

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GAZETECİLİK ANA BİLİM DALI

GENEL GAZETECİLİK BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YARGITAY KARARLARINDA ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU

Kenan İPEK

2501221585

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Murat ÖZGEN

İSTANBUL-2024

ÖZ

YARGITAY KARARLARINDA ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU

KENAN İPEK

İnsanların var olduğu tarihten günümüze önemi artıran konuların başında insan hakları gelmektedir. İnsan hakları; kişinin doğumu ile sahip olduğu, vazgeçemediği ve devredemediği haklardır. Bu hakların korunması ve geliştirilmesi için; bir yandan devletler kendi mevzuatlarında düzenlemeler yaparken, diğer yandan uluslararası kuruluşlar bu konudaki çalışmalarını sürdürmektedirler. İnsan hakları başlığı altında "özel hayatın gizliliği hakkı"nın ayrı bir yeri bulunmaktadır. Günümüzde özellikle teknolojideki ilerlemeler, basın ve yayın araçlarındaki gelişmeler ve iletişim sistemlerindeki yenilikler dikkate alındığında "özel hayatın gizliliği hakkı"nın korunması önem taşımaktadır. Ülkemizde içtihat birliği sağlayan Yargıtay; sürekli gelişen bir kavram olan "özel hayatın gizliliği hakkı"nın kapsamının belirlenmesinde, hangi eylemlerin bu hakka müdahale oluşturduğunun tespit edilmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Yargıtay'ın bu suç ile ilgili kararları incelendiğinde; zaman içinde karar sayında artış olduğu, aynı zamanda Yargıtay'ın belirlediği ilkeler ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ve Anayasa Mahkemesi'nin bu hak ile ilgili değerlendirmeleri arasında benzerlik bulunduğu görülmektedir. Yine Yargıtay kararları ile; "özel hayat" ve "kişisel veri" gibi bir çok kavramı tanımlayarak literatüre katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Özel hayatın gizliliği hakkı tartışmalarının, özellikle son on yıllık süreçte, basın yayın organları dışında sosyal medyada da çok geniş ölçüde gündeme gelmesi, çalışmamızın bir temel motivasyonu ve yönlendiricisi olmuştur.

Bu çalışmada; "özel hayatın gizliliğinin ihlali suçu" konusu üç bölüm halinde incelenmiştir. Birinci bölümünde, bu çalışmanın konusu, amacı, yöntemi ve veri toplama yöntemleri ele alınmış, ikinci bölümde, özel hayat kavramı ile özel hayatın gizliliği ve korunması konuları açıklanmış ve üçüncü bölümde, özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ve bu konuda Yargıtay'ın belirlediği ilkeler konularında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, mahremiyet hakkı, özel hayatın gizliliği, TCK 134. madde, Yargıtay.

ABSTRACT

VIOLATION OF THE RIGHT TO PRIVACY IN THE JUDGMENTS OF THE COURT OF CASSATION

KENAN İPEK

Human rights are at the forefront of the issues that have gained importance since the existence of human beings. Human rights stand for the rights that a person has as from his birth, that he cannot give up and cannot transfer to anyone. With the aim of protecting and developing these rights, states make arrangements in their own legislation on the one hand; international organizations continue their studies on this issue on the other hand. The “right to privacy” has a special place under the heading of human rights. Particularly, regarding the advances in technology, developments in press and broadcasting tools, and innovations in communication systems today, it is important to protect the "right to privacy". The Court of Cassation, which provides the unity of jurisprudence in our country, plays a decisive role in determining the scope of the "right to privacy", which is a constantly evolving concept, and determining which actions interfere with this right. When the judgments of the Court of Cassation regarding the relevant offence are examined, it is observed that there has been an increase in the number of judgments over time, and that there is a similarity between the principles determined by the Court of Cassation and the evaluations of the European Court of Human Rights and the Constitutional Court regarding this right. Similarly, it is understood that with its judgments, the Court of Cassation contributes to the literature by defining various concepts such as "private life" and "personal data". The fact that discussions on the right to privacy have come to the fore on social media as well as in the press, especially in the last decade, has been the main motivation and guide of our work.

In this study, the subject of "offence of violation of privacy" has been analyzed in three parts. In the first part, the subject matter, purpose, method and data collection methods of this study were discussed. In the second part, the concepts of private life, privacy and protection of private life were explained. Lastly, in the third part, information was given on the offence of violation of privacy and the principles determined by the Court of Cassation in this regard.

Key Wods: European Convention on Human Rights, right to privacy, right to private life, Article 134. of the Turkish Penal Code, Court of Cassation

ÖNSÖZ

Toplumların gelişmişlik düzeylerini ortaya koyan en önemli göstergelerden biri insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne verilen değer gelmektedir. Bu alanda devletler; gerek uluslararası alanda çok sayıda anlaşma yapılmış ve bu anlaşmaları denetleyecek mekanizmalar kurmuş, gerekse ulusal alanda düzenlemeler yapmışlardır. Ülkemizde de insanın en büyük "değer" olduğu anlayışından hareketle Anayasamızda ve mevzuatımızda insan onurunun korunması ve saygı gösterilmesi konusunda hükümler getirilmiş, 5237 sayılı Kanun'da bu konuda düzenlemeler yapılmıştır.

Devletlerin pozitif ve negatif yükümlükleri kapsamında, geçmişte olduğu gibi günümüzde üzerinde en fazla çalıştıkları konuların başında "özel hayatın gizliliğinin korunması" gelmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ve Anayasa'mızda ifade bulan bu hak, gerek ceza hukuku gerekse özel hukuk kapsamında sıkı korunma altına alınmıştır. Kişinin gündelik yaşamından çalışma hayatına kadar son derece geniş bir alanı ifade etmesi nedeniyle "özel hayat" kavramının tanımı ulusal ve uluslararası mevzuatta özellikle yapılmamakta, bu hakkın kapsamı somut olayın özellikleri dikkate alınarak mahkeme kararları ile belirlenmektedir. Yine bu hak ile ilgili zaman içinde ortaya çıkan "unutulma hakkı" ve "mahremiyet hakkı" gibi diğer kavramların içeriğinin belirlenmesi, "özel hayatın gizliliği hakkının" "toplumun haber alma hakkı" gibi diğer haklarla çatışması halinde hangisine hangi durumlarda üstünlük tanınacağına ilişkin kriterlerinin ortaya konulması önem taşımaktadır.

Dünyada hukuk son derece hızlı bir gelişim süreci içinde bulunmaktadır. Bu gelişim Ülke hukuklarını da yakından etkilemektedir. Bu kapsamda; hukuk sistemlerinde değişim gösteren alanların başında "özel hayatın gizliliği" gelmekte, zaman içinde bu alanın genişlediği ve daha sıkı koruma altına alındığı görülmektedir.

"Özel hayatın gizliliği hakkının" daha fazla gelişimi için; çok sayıda akademik araştırmalar yapılması, uluslararası ve ulusal seminerler ve kongreler düzenlenmesi, uluslararası projelerde tartışılması gerekmektedir. Bu amaçla yüksek lisans araştırma konusu olarak Ülkemizde yargısal kararlarda uygulama birliğini

sağlayan Yargıtay'ın bu hak ile ilgili kararları incelenmiştir. Amaç literatüre katkıda bulunmak ve bundan sonra yapılacak çalışmalara yol göstermektir. Çalışmamız inter disipliner bir eser mahiyetinde olup, bu konuda çalışan meslek mensuplarına, akademik çevreye ve konuya ilgi duyanlara bir basamak oluşturmayı hedeflemektedir.

Bu çalışmada tez danışmanım sayın Prof. Dr. Murat Özgen beye teşekkür ediyorum. Bu vesile ile hayatım ve meslek çalışmalarım süresince her zaman yanımda olan ve destekleyen eşim Nilüfer İpek ile çocuklarım Nazlı Hilal İpek Ergin ve Mehmet Akif İpek'e teşekkür ediyorum.

Kenan İPEK

İstanbul, 2024

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **ii**

ABSTRACT ..... **iv**

ÖNSÖZ ..... **vi**

KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xiii**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **xiv**

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

KİŞİLİK HAKKI VE BU HAKKA SALDIRI İLE HUKUKA UYGUNLUK NEDENLERİ

1.1 Kişilik Hakkı 5

1.1.1 Kişilik Hakkı Kavramı 5

1.1.2 Kişilik Hakkının Konusu ve Özellikleri 9

1.1.3 Kişilik Hakkının Kapsamı 9

1.1.3.1 Kişinin Ad ve Soyadı Üzerindeki Hakkı 9

1.1.3.2 Kişinin Hayatını Düzenleme İle İlgili Hakkı 10

1.1.3.3 Kişinin Onur ve Saygınlığı Üzerindeki Hakkı 11

1.1.3.4 Kişinin Resmi Üzerindeki Hakkı 12

1.1.3.5 Kişinin Mektup, Hatıra ve Benzeri Yazıları Üzerindeki Hakkı 14

1.1.4 Mukayeseli Hukukta Kişilik Hakları 15

1.2 Kişilik Haklarına Saldırıda Hukuka Uygunluk Nedenleri 15

1.2.1 Rıza 16

1.2.2 Daha Üstün Nitelikte Özel Veya Kamusal Yarar 17

1.2.3 Kanunun Verdiği Yetkinin Kullanılması 19

1.3 Kişilik Haklarının Basın ve İnternet Aracılığı İle İhlali 19

1.3.1 Kişilik Haklarının Basın Aracılığı İle İhlali 19
1.3.1.1 Basın Kavramı 19
1.3.1.2 Basın Özgürlüğünün Sınırlandırılması 20
1.3.1.3 Kişilik Haklarının Basın Aracılığı İle İhlali ve İlgili Mahkeme Kararları 21
1.3.2 Kişilik Haklarının İnternet Aracılığı İle İhlali 25
1.3.2.1 Kişilik Haklarının Alan Adları Aracılığı İle İhlali 26
1.3.2.2 Kişilik Haklarının Elektronik Posta Aracılığı İle İhlali 28
1.3.2.3 Kişilik Haklarının Spam Aracılığı İle İhlali 29

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZEL HAYAT KAVRAMI, KAPSAMI VE KORUNMASI

2.1 Özel Hayat Kavramı 31
2.2 Özel Hayat Kavramını Açıklayan Teoriler 37
2.2.1 Üç Alan Teorisi 37
2.2.2 Makul Saygı Beklentisi Teorisi 39
2.2.3 Kavramın İçeriğini Sayarak Belirlemeye Çalışan Teori 40
2.3 Özel Hayata Saygı Hakkının Kapsamı 40
2.3.1 Kişinin Fiziksel ve Psikolojik Bütünlüğü 42
2.3.2 Kişisel Veriler 45
2.3.3 Kişinin Kimliği 49
2.3.4 Aile Hayatına Saygı 50
2.3.5 Konuta Saygı Hakkı 52
2.3.6 Haberleşmeye Saygı Hakkı 53
2.3.7 Çevre Hakkı 55
2.3.8 Çalışma Hakkı 57
2.3.9 Yerleşme ve Seyahat Hakkı 59
2.4 Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması 61
2.4.1 Uluslararası Mevzuatta Özel Hayatın Korunması İle İlgili Düzenlemeler 61

2.4.1.1 Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nde Özel Hayat Kavramı 61
2.4.1.2 Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi'nde Özel Hayat Kavramı 62
2.4.1.3 İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Avrupa Sözleşmesi'nde Özel Hayat Kavramı 62
2.4.1.4 Kuzey Ülkeleri Hukukçularının Kongresi'nde Özel Hayat'ın Gizliliğinin Korunması 63
2.4.2 İslam Hukukunda Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması 64
2.4.3 Osmanlı Döneminde Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması 65
2.4.4 Mevzuatımızda Özel Hayatın Korunması İle İlgili Düzenlemeler 66
2.4.4.1 Anayasa'da Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması 66
2.4.4.1.1 1924 Tarihli Anayasa'da Yer Alan Düzenlemeler 66
2.4.4.1.2 1961 Tarihli Anayasa'da Yer Alan Düzenlemeler 67
2.4.4.1.3 1982 Tarihli Anayasa'da Yer Alan Düzenlemeler 68
2.4.4.2. Kanunlarda Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması 69
2.4.4.2.1 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Düzenlemeler 69
2.4.4.2.2 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Yer Alan Düzenlemeler 70
2.5 Özel Hayatın Gizliliği Hakkı Kapsamında Mahremiyet Hakkı 70
2.6 Özel Hayatın Gizliliği Hakkı Kapsamında Unutulma Hakkı 75
2.7 5237 Sayılı Türk Ceza Kanun'un 134. Maddesi İle İlgili İstatistikler 80

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU VE YARGITAY'IN BU KONUDA BELİRLEDİĞİ İLKELER

3.1 Mukayeseli Hukukta Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle İlgili Düzenlemeler 86

3.1.1 Amerika Birleşik Devletleri'nde Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle İlgili Düzenlemeler 86
3.1.2 Avusturya'da Özel Hayatın Gizliliğini Suçu İle İlgili Düzenlemeler 87
3.1.3 Almanya'da Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle İlgili Düzenlemeler 87
3.1.4 Fransa'da Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle İlgili Düzenlemeler 90
3.2 Ceza Hukukumuzda Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle İlgili Düzenlemeler 91
3.2.1 Mülga 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki Düzenlemeler 91
3.2.2 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki Düzenlemeler 92
3.2.2.1 Suçun Konusu 94
3.2.2.2 Maddi Unsur 95
3.2.2.2.1 Suçun Faili 95
3.2.2.2.2 Suçun Mağduru 96
3.2.2.2.3 Fiil 97
3.2.2.2.3.1 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesinin Birinci Fıkrasının Birinci Cümlesindeki Suçun Fiili 98
3.2.2.2.3.2 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesinin Birinci Fıkrasının İkinci Cümlesindeki Suçun Fiili 103
3.2.2.2.3.3 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesinin İkinci Fıkrasındaki Suçun Fiili 105
3.2.2.3 Suçun Manevi Unsuru 108
3.2.2.4 Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru 113
3.2.2.4.1 Fiilin Tipik Olması 113
3.2.2.4.2 Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Bulunmaması 116
3.2.2.4.2.1 İlgilinin Rızası 116
3.2.2.4.2.2 Kanun Hükmünü Yerine Getirme 119
3.2.2.4.2.3 Hakkın Kullanılması 119

3.2.2.4.2.4 Haber Verme Hakkının Kullanılması 124
3.2.2.5 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunun Nitelikli Halleri 125
3.2.2.6 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunun Özel Görünüş Biçimleri 127
3.2.2.6.1 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçuna Teşebbüs 127
3.2.2.6.2 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunda Zincirleme Suç 129
3.2.2.6.3 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunda Fikri İçtima..... 130
3.2.2.7 Soruşturma ve Kovuşturma İşlemleri 132
3.2.2.8 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunun Diğer Suçlarla İlişkisi..... 133
3.2.2.8.1 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle Müstehcenlik Suçunun İlişkisi..... 133
3.2.2.8.2 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle Şantaj Suçunun İlişkisi..... 135
3.2.2.8.3 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle Kişilerin Huzur ve Sukununu Bozma Suçunun İlişkisi 136
3.2.2.8.4 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme Veya Ele Geçirme Suçunun Değerlendirilmesi..... 137
3.2.2.9 Zamanaşımı..... 140

SONUÇ 141

KAYNAKÇA……..... 144

KISALTMALAR LİSTESİ

A.g.e. : Adı geçen eser

A.g.i. : Adı geçen istatistik

A.g.k. : Adı geçen karar

A.k. : Aynı kaynak

AİHM **:** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

AİHS **:** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AK **:** Avrupa Konseyi

AYM : Anayasa Mahkemesi

BM : Birleşmiş Milletler

CD : Ceza Dairesi

CMK **:** Ceza Muhakemesi Kanunu

CMUK : Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu

DKD **:** Danıştay Kararlar Dergisi

TCK **:** Türk Ceza Kanunu

TUİK **:** Türkiye İstatistik Kurumu

YCGK **:** Yargıtay Ceza Genel Kurulu

YKD **:** Yargıtay Kararlar Dergisi

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo1: Cumhuriyet Başsavcılıklarınca 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesi İle İlgili Soruşturma Dosya Sayısı 80

Tablo2: Cumhuriyet Başsavcılıklarınca 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesi İle İlgili Soruşturmalarda Şüpheli Sayısı 81

Tablo 3: Cumhuriyet Başsavcılıklarınca 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesi İle İlgili Soruşturmalardaki Suç Sayısı..... 82

Tablo 4: Cumhuriyet Başsavcılıklarınca 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesi ile İlgili Tamamlanan Soruşturmalardaki Kararların Dosya, Şüpheli ve Suç Sayısına Göre Dağılımı 83

Tablo 5: Mahkemelerce 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesi ile İlgili Tamamlanan Kovuşturma İşlemleri Sonucu Verilen Kararların Dağılımı 84

Tablo 6: Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması Hakkı İle ilgili Anayasa Mahkemesi'ne Başvuru Sayısı..... 85

GİRİŞ

İnsanlığın var olduğu tarihten bugüne kadar önemini artırarak devam ettiren konuların başında "insan hakları" olmuştur. Bu konunun sürekli gündemin en üst sırasında olmasının nedeni insanların doğuştan bu haklara sahip olmaları ve hiçbir şekilde vazgeçememelerinden kaynaklanmaktadır. İnsan hakları konusunda özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra son derece önemli gelişmeler kaydedilmiş, 1945 yılında Birleşmiş Milletler Teşkilatı kurulmuştur. Birleşmiş Milletler ilk toplantısında insan haklarının korunmasına dair bir komisyonun kurulmasına karar vermiş ve 1948 yılında İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi yayınlanmıştır. Bu Bildirgeden üç yıl sonra 1950 yılında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kabul edilmiştir. Bugün ülkelerin gelişmişlik seviyelerini gösteren en önemli göstergelerin başında devletlerin insan haklarına verdiği önem gelmektedir.

Uluslararası alanda insan haklarının korunmasına yönelik çalışmalarla eş zamanlı olarak ulusal alanda da anayasalarda ve yasalarda bu konuda düzenlemeler gerçekleştirilmiş, yine uluslararası sözleşmeler usulüne uygun kabul edilerek iç hukukun bir bölümü haline getirilmiştir.

İnsan hakları insanlığın üzerinde uzlaştığı ortak değer olup, bu kavramın içinde başta yaşam hakkı, özgürlük ve güvenlik hakkı, din ve vicdan özgürlüğü, eğitim hakkı ve özel hayatın gizliliği hakkı olmak üzere çok sayıda hak yer almaktadır.

İnsan hakları kavramı içinde yer alan başlıklardan biri "özel hayatın gizliliği hakkı"dır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştiği, her şeyin dijitalleştiği, yapay zeka kullanımının her alanda yaygınlaştığı günümüzde özel hayatın gizliliği hakkının korunması ile ilgili Anayasalarda ve yasalarda ayrıntılı düzenlemeler yapılmış, Anayasa Mahkemesi ve Yüksek Mahkemeler bu konuda verdikleri kararlar ile bu hakkın korunması konusunda ilkeleri belirlemişlerdir. Diğer yandan, özel hayatın gizliliği hakkı yargısal kararlarla sürekli geliştirilmiş ve daha güçlü koruma altına alınmıştır.

Yargıtay, bölge adli mahkemeleri ile daha önce temyiz incelemesinden geçmiş ilk derece mahkemeleri kararlarına yönelik temyiz denetimi yapan Yüksek Mahkemedir. Bu anlamda ülkede içtihat birliğini sağlayan kurum olması nedeniyle Yargıtay'ın "özel hayatın gizliliğini ihlal suçu" ile ilgili verdiği kararlar bu hakkın kapsamını belirlenmesinde, geliştirilmesinde ve korunmasında son derece önem taşımaktadır.

Yapılan bir araştırmada Temmuz 2022 yılı itibariyle Dünyada 5.2 milyar internet ve 4.7 milyar sosyal medya kullanıcısı olduğu, sosyal medya kullanan kişi sayısının 2027 yılında 5.85 milyara ulaşacağı, en fazla sosyal medya kullanan ülkelerin 1.021.96000 ile Çin, 755.470.000 ile Hindistan, 302.250 ile Amerika Birleşik Devletleri olduğu belirlenmiştir.[1]Ülkemizde internet kullanım oranının 16-74 yaş grubundaki bireylerde 2021 yılında % 82,6 iken bu oranın 2022 yılında % 85'e yükseldiği, en fazla kullanılan sosyal medya ve mesajlaşma uygulamalarının % 82 ile whatsapp, % 67,2 ile YouTube ve %57,6 ile Instagram olduğu anlaşılmıştır.[2] İnternet kullanım oranı 6-15 yaş grubundaki çocuklar için ise 2013 yılında % 50,8 iken bu oranın 2021 yılında % 82,7 ye yükseldiği, bu kapsamda düzenli internet kullanan çocuk sayının arttığı, bu çocukların %31,3'ünü sosyal medyayı takip ettiği ve sosyal medyada geçen sürenin hafta içi günde ortalama 2 saat 54 dakika, hafta sonu günde ortalama 2 saat 44 dakika olduğu tespit edilmiştir.[3]

Bu artan ve yaygınlaşan teknoloji kullanımı nedeniyle, bir kısım ülkeler özel hayatın gizliliğinin korunması konusunda özel yasalar hazırlarken, diğer bir kısım ülkeler mevcut yasalar içinde bu konuda düzenlemeler gerçekleştirmiştir.

Türk Hukuk Sisteminde özel hayatın gizliliğinin ihlali ile ilgili düzenlemeler ilk kez 01/06/2005 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. maddesinde gerçekleştirilmiştir. Bu suç ile ilgili adli sicil istatistikleri incelendiğinde; 2009'da[4] Cumhuriyet savcılıkları tarafından 1.838 soruşturma dosyası açıldığı, bu dosyalarda 2.383 şüpheli ve bu şüpheliler tarafından işlendiği iddia edilen 2.861 özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile ilgili hazırlık soruşturması yapıldığı, bu soruşturmalar sonucunda 859 şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği, 889 şüpheli hakkında kamu davası açıldığı, 351 şüpheli hakkında farklı türlerden kararlar verildiği anlaşılmıştır. Aynı yıl içinde mahkemelerce yargılama sonunda 70 sanık hakkında mahkûmiyet, 97 sanık hakkında beraat, 72 sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair karar ve 49 sanık hakkında farklı türlerden kararlar verildiği tespit

[1] Statista, https://www.statista.com/topics/1145/internet-usage-worldwide/#topicHeader__wrapper, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[2] Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Yayım Tarihi; 22/09/2022, Yayım No: 45587, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[3] Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Yayım Tarihi; 22/12/2021, Yayım No: 41132, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuklarda-Bilisim-Teknolojileri-Kullanim-Arastirmasi-2021-41132, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[4] Adalet İstatistikleri Judicial Statistics 2021, Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2022, s. 68, 122, https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/2082019114458Adalet_ist_2010.pdf, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

edilmiştir. 2021'de[5] Cumhuriyet savcılıkları tarafından 25.557 soruşturma dosyası açıldığı, bu dosyalarda 31.015 şüpheli ve bu şüpheliler tarafından işlendiği iddia edilen 36.359 özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile ilgili hazırlık soruşturması yapıldığı, bu soruşturmalar sonucunda 18.200 şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği, 8.216 şüpheli hakkında kamu davası açıldığı, 3.329 şüpheli hakkında farklı türlerden kararlar verildiği anlaşılmıştır. Aynı yıl içinde mahkemelerce yargılama sonunda 1.076sanık hakkında mahkûmiyet, 1.624 sanık hakkında beraat, 1.694 sanık hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair karar ve 1.447 sanık hakkında farklı türlerden kararlar verildiği tespit edilmiştir. 2009 yılı ile 2021 yılları arasında bu suçla ilgili yapılan soruşturma ve kovuşturma işlemlerindeki artış oranı dikkat çekmektedir.

Dünyada ve ülkemizde her geçen gün artan önemi nedeniyle çalışmanın konusu, Yargıtay kararlarında 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinde yer alan özel hayatın gizliliğini ihlal suçu olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın amacı, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin bu suçla ilgili verdiği kararlar kapsamında suçun oluşumu, bu suça ilişkin iştirak, teşebbüs ve içtima hükümlerinin uygulanması ile ilgili belirlediği ilkeleri açıklamaktır. Bu amaç kapsamında; özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ve Anayasa Mahkemesi'nin belirlediği ilkeler tespit edilecek, bu konudaki kavramlara açıklık getirilecek ve son olarak Yüksek Mahkeme'nin bu suçlar ile belirlediği ilkeler ile bu suça yaklaşımı ortaya konulacaktır.

Çalışmada çok sayıda Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Yargıtay 12. Ceza Dairesi kararı incelenerek, Yüksek Mahkeme'nin özel hayatın gizliliği ihlali suçu konusunda verdiği kararlarda göz önüne aldığı ilkeler ortaya konulmuştur.

Çalışmanın kapsamı, 2000-2023 yılları arasında Yargıtay Ceza Genel Kurulu ve Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nce özel hayatın gizliliğini ihlal suçları ile ilgili verdiği kararlarla sınırlandırılmıştır.

Çalışmada veri toplama tekniği olarak kaynak tarama yöntemi kullanılmış ve ağırlıklı olarak da doküman incelemesi yapılmıştır. Bu kapsamda; başta özel hayatın gizliliği ihlali suçu ile ilgili kitap ve makaleler incelenmiş ve bu alanda kamuya açık en büyük veri tabanlarından biri olan "Yargıtay Karar Arama" sistemi ve "UYAP Karar Arama"

[5] Adalet İstatistikleri Judicial Statistics 2021, Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2022, s. 54, 93, 107 ve 161, https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/9092022143819adalet_ist-2021.pdf, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

sisteminden araştırma yapılmış ve eserin ortaya çıkması ve örnek olayların incelenmesi için de Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin dokümanlarından yoğun olarak yararlanılmıştır.

Çalışmada; insan hakları başlığı altında yer alan ve günümüzde son derece önem kazanan "özel hayatın gizliliğinin ihlali" konusu üç bölüm halinde incelenecektir. Birinci bölümünde, kişilik hakkı kavramı, konusu, kapsamı ve bu hakka saldırıda hukuka uygunluk nedenleri ele alınacak, ikinci bölümde, özel hayat kavramı, kapsamı, korunması ile bu konudaki mevzuatımızdaki düzenlemeler açıklanacak ve üçüncü bölümde, özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ve bu suç ile ilgili Yargıtay'ın belirlediği ilkeler ortaya konulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KİŞİLİK HAKKI VE BU HAKKA SALDIRI İLE HUKUKA UYGUNLUK NEDENLERİ

1.1 Kişilik Hakkı

Herkese karşı ileri sürülebilen, kişiye bağlı, mutlak bir hak olan kişilik hakkı; kavram, bu hakkın konusu ve özellikleri, hakkın kapsamı ile mukayeseli hukuktaki düzenlemeler başlıkları altında incelenecek, bu kapsamda kişilik hakkının kapsamı ortaya konulacaktır. Bu başlık altında kişisel hakkın kapsamını oluşturan "değerler" ile ilgili bilgi verilecek, Yargıtay'ın bu konudaki içtihatları incelenecek, gerçek kişiler ile tüzel kişiler arasında haklara sahip olma bakımından ayırım ortaya konulacaktır.

1.1.1 Kişilik Hakkı Kavramı

Kişi haklara ve borçlara sahip olabilen varlıkları ifade etmektedir. Diğer bir ifade ile hukuk düzeni tarafından kendilerine, haklara ve borçlara sahip olma ve ehil olma yetkisi tanınmış olan varlıklara kişi denilmektedir.[6] Diğer yandan Baygın ve Nar'a göre kişi, hak ehliyetine sahip varlıkları ifade etmektedir.[7]

Oğuzman, Selici ve Özdemir'e göre; "kişi" hak sahibi varlık anlamına gelmekte olup, "kişilik" ise kişi olmaya bağlı olarak sahip olunan tüm hakların ve yetkilerin oluşturduğu hukukî durumu ortaya koymaktadır. "Kişilik"; gerçek kişiler ve tüzel kişiler bakımından ortak bir kavram olup, kişiliğin kapsamının belirlenmesinde gerçek ve tüzel kişiler arasındaki farklılıklara dikkat edilmesi gerekmektedir.[8]

Zevkliler'e göre, kişilik kavramı üç başlık altında incelenebilir:

---

[6] Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş Kahraman**, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku,** 7. baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2009, s.229.
[7] Cem Baygın ve Ahmet Nar, **Medeni Hukuk Dersleri-I,** Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s.326.
[8] Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, **Kişiler Hukuku,** 17. baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi, 2018, s.2.

> Bunlardan birincisi; bireyin hayatı, beden bütünlüğü ve sağlığı gibi maddi bedensel değerleri, ikincisi ehliyetleri, onuru, saygınlığı, giz alanı, inanç ve özgürlükleri, adı ve resim üzerindeki hakkı gibi manevi değerleri ve üçüncüsü, mesleki ve ticari onuru ve saygınlığı, mesleki ve ticari gizleri ve kredisi gibi mesleki ticari manevi değerleridir.[9]

Kişilik hakkı ise, kişinin kişisel değerlerinin tümü üzerinde geçerli olan haktır. Diğer bir ifade ile bu hak, kişisel değerlerin tümü üzerinde geçerli olan ve herkese karşı ileri sürebilen hak olarak ifade edilebilmektedir.[10] Bu açıklamalar kapsamında kişi, hak ehliyetine sahip olan varlıkları, kişilik veya kişilik hakkı, hukukun koruduğu değerler ile birlikte kişiyi tanımlamaktadır.[11]

Kılıçoğlu, kişilik hakkının doktrinde ve mahkeme kararlarında farklı şekillerde tanımlandığını, genel anlamda kişilik hakkının kişisel varlıklar üzerinde söz konusu olan kişiye bağlı mutlak bir hak olduğunu, hayat, sağlık, hürriyetler, şeref ve haysiyet, özel yaşam, isim, resim gibi kişisel varlıklar üzerindeki hakların kişilik hakkını ifade edeceğini belirtmiştir. Bu kapsamda Kılıçoğlu, kişilik hakkının kişisel varlıklar üzerindeki bir hak olması nedeniyle bu varlıklara yönelen saldırıların kişilik hakkını ihlal edeceğini vurgulamıştır.[12]

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu verdiği bir kararda konuya ilişkin olarak şu görüşlere yer vermiştir;

> Kişilik haklarının bir bütün olarak kişinin maddi ve manevi varlığıyla ilişkili ve bu varlığın geliştirilmesini hedefleyen haklar ve özgürlükler olarak tanımlanabileceğini, bu hakların kişiliğe bağlı, dokunulamaz, devredilemez ve vazgeçilemez haklar olduğunu, kişilik haklarının mutlak bir hak oluşu, hak sahibine, bu hakka ve hakkın içerdiği değerlere herkesin saygı göstermesini isteme, kişisel değerlerin korunmasını herkesten isteme, yasaların, kamu düzeninin ve genel ahlak ile adabın çizdiği sınırlar içerisinde dilediği gibi kullanma hakkını verdiğini, kişilik hakkı kavramının kişiyi var eden, kişiliğini serbestçe geliştirmesini sağlayan, diğer kişilerden farklılığını temin eden bütün değerler üzerindeki hak olduğunu, yaşam, vücut bütünlüğü, özgürlükler, şeref ve haysiyet, özel yaşam, isim, resim gibi kişisel varlıklar

[9] Aydın Zevkliler, **Giriş ve Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku Gerçek ve Tüzel Kişiler Aile Hukuku**, 2. baskı, Ankara, Savaş Yayınları, 1989, s.407.
[10] Aydın Zevkliler, a.g.e, s.411.
[11] Mustafa Dural ve Tufan Öğüz, **Türk Özel Hukuku Cilt: II Kişiler Hukuku,** 17. baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi, 2016, s.8.
[12] Ahmet Mithat Kılıçoğlu, **Basın Yoluyla Saldırılarda Hukuksal Sorumluluk,** 4. baskı, Ankara, Turhan Kitapevi, 2013, s.3-4.

> üzerindeki hakların kişilik hakkını ifade edeceğini, bu varlıklara yönelen saldırıların ise kişilik hakkının ihlali sonucunu doğurur.[13]

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu verdiği bir başka bir kararda kişi kavramını tanımlamış ayrıca ile gerçek kişiler ile tüzel kişiler arasındaki farkı şu şekilde ortaya koymuştur;

> Kişi kavramı da, hem gerçek kişileri (insanları) hem de tüzel kişileri (dernek, köy, belediye, şirket vb,) içine alan geniş bir kavramdır.
>
> Kişilik hakkı ve kapsamı konusuna gelince:
>
> Bir şahsın kişiliğine bağlı, fiziki, manevi ve fikri varlığı üzerinde kişi olma sıfatıyla sahip bulunduğu kişisel değerler üzerindeki mutlak hakka kişilik hakkı denir. Kişilik kavramı en geniş anlamda kişiyi ve onun kişilik haklarını kapsamaktadır. Az yukarıda da açıklandığı üzere kişilik hakkı bakımından gerçek ve tüzel kişiler arasında bir ayrım yapılmamaktadır. Ancak Türk Medeni Kanunu'nun 48. maddesinde doğal olarak belirtildiği şekliyle yalnızca gerçek kişilere ait olan cins, yaş, hısımlık gibi haklar, tüzel kişilere özgü hakların dışında kalmaktadır.
>
> Kişilik hakkı çeşitli kişisel değerlerden oluşan bir bütünlük arz eder. Kişilik hakkı bir şahsın kişiliğini oluşturan maddi ve manevi değerleri kapsar. Kişinin özel yaşamı, beden bütünlüğü, şeref, haysiyeti, onuru, saygınlığı, sağlığı, özel yaşamının gizliliği, resmi adı, eseri, sözü, ekonomik hareket serbestliği ve özgür olma hakkı bu değerlerdendir.
>
> Kanun koyucu kişilik haklarını oluşturan değerlerin sürekli değişen ve gelişen yansımalarını dikkate alarak sınırlandırma yoluna gitmemiş; kişisel değerlerden oluşan kişilik hakkı esnek bir çerçeve içinde, ele alınmıştır.[14]

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi kişilik ile kişinin duygu hayatı arasındaki ilişkiyi verdiği kararında şu şekilde açıklamıştır;

Kişilik hakkının kapsamını oluşturan değerler ile ilgili doktrinde birbirinden farklı açıklamalar yapılarak bu değerler ile ilgili farklı gruplar oluşturulmuş ve sayma yöntemi benimsenmiştir. Bir görüşe göre, kişilik hakkını oluşturan değerler arasında, hayat ve sağlık, vücut bütünlüğü, hayat alanı, şeref ve haysiyet, resim ve ses, ad ve diğer kişisel değerler yer alırken, diğer bir görüşe göre ise, ad, hayat, sağlık ve vücut

[13] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 06/12/2022 tarihli, 2021/2-667 esas ve 2022/1668 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[14] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 01/02/2012 tarihli, 2011/4-687 esas ve 2012/26 karar sayılı kararı.

tamlığı, faaliyet ve yaşamını düzenleme özgürlüğü, haysiyet ve onur, resim ve ses, kişinin sırları ve özel hayat yer almaktadır.[15] [16]

Doktrindeki başka bir yaklaşımda kişisel varlıklar; bedensel bütünlüğe ilişkin varlıklar, ruhsal bütünlüğe ilişkin varlıklar gibi kişinin insan olması nedeniyle sahip olduğu varlıklara iç kişisel varlıklar, sosyal ilişkide bulunma hakkı olarak da adlandırılan kişinin toplum içindeki durumunu belirleyen varlıklara dış kişisel varlıklar olarak iki ayrı başlık altında sınıflandırılmıştır. Dış kişisel varlıklara örnek; şeref ve haysiyet, isim, meslek unvanı ve ticari unvan gibi özel tanıtma araçları, resim ve ses gibi varlıklar verilebilmektedir.[17]

Bu kapsamda Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında kişilik değerleri ile ilgili ayırıma ve sayım yoluna giderek bu değerlerin, maddi (bedensel) değerler (yaşam, beden tamlığı, sağlık), manevi değerler (özgürlükler, onur, saygınlık, ad ve resim üzerindeki haklar, aile bütünlüğünün bozulması, sır çevresi gibi ve meslek ve ekonomik değerler (meslek onur, ekonomik özgürlük ve varlık, meslek ve ticari gizlilik gibi olduğunu ifade etmiştir.[18]

Türk ve İsviçre Hukuku'nda kişilik haklarına giren kişisel değerlerin tek tek yani kazuistik yolla sayılması usulü yerine, çerçeve niteliğindeki bir hükümle kişisel hak başlığı altında düzenlenmiştir. Hukukumuzda bu konudaki genel çerçeve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 24. maddesi ile çizilmiş, ayrıca kişinin adı ile ilgili anılan Kanunu'nun 26 ve 27. maddelerinde, kişinin resmi ile ilgili 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 86 ve 87. maddelerinde özel düzenlemeler getirilmiştir.[19]

---

[15] Başak Görgeç, "Genel İşlem Koşullarının Kişilik Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** Cilt:19, Sayı:1, 2013, s. 430, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/793437, (Erişim Tarihi: 02/04/2024)

[16] Mert Hakkı Doğu, "Hitap Bir Kişilik Hakkı Mıdır?", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** Cilt: 81, Sayı: 1, 2022, s.5-6, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihm/issue/76332/1307848, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[17] Ahmet Mithat Kılıçoğlu, a.g.e, s.6.

[18] Cüneyt Bellican,"Kişilik Hakkını Oluşturan Kimi Unsurların Ticari Amaçlı İzinsiz Kullanımı", **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:18, Sayı:1, 2019, s. 79-109,https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/331936/, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

[19] Ozan Ali Yıldız, "Mektup, Hatıra ve Benzeri Yazıların Kişilik Hakkı Kapsamında Korunması", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** Cilt: 25, Sayı: 1, 2019, s.451, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/746828, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

1.1.2 Kişilik Hakkının Konusu ve Özellikleri

Kişilik hakkının konusunu, bu hakkın geçerli olduğu kişisel değerlerin tamamı oluşturmaktadır. Bu konu, kişilik alanı veya kişilik çevresi olarak da ifade edilmektedir. Kişinin; maddi bedensel değerleri, manevi değerleri ve mesleki ticari manevi değerleri kişilik hakkının konusunu oluşturmaktadır.[20]

Kişilik haklarını diğer haklardan ayıran beş ayrı özellik bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, bu hakların mutlak hak olması diğer ifade ile kişilik haklarına saygı gösterilmesinin herkesten istenebilmesi ve herkese karşı korunabilmesi, ikincisi, kişilik haklarının hak sahibi tarafından kullanılabilen kişiye bağlı haklardan olması ve bunun soncu olarak bu hakların başkasına devredilememesi, ölümle sona ermesi, üçüncüsü, kişilik haklarından vazgeçilememesi, dördüncüsü, bu hakların yasaya ve genel ahlaka aykırı biçimde sınırlandırılamaması, beşinci ve son olarak, kişi hakların parayla ölçülememesidir.[21]

Kişilik hakları; şahıs varlığı hakları olmaları nedeniyle bu haklara saldırı halinde manevi zarar dışında koşullarının bulunması halinde maddi zarar da meydana gelebilmektedir. Bu kapsamda örneğin, basın yoluyla ticari ve mesleki şeref ve haysiyete saldırı durumunda, bunun sonucu olarak müşterilerin ve mesleğin kaybedilmesi durumunda maddi zarar söz konusu olmaktadır.[22]

1.1.3 Kişilik Hakkının Kapsamı

Kişilik haklarının kapsamı; ad ve soyad üzerindeki hak, hayatı düzenleme ile ilgili hak, onur ve saygınlık üzerinde hak, resim ve ses üzerindeki hak ile mektup, hatıra ve benzeri yazılar üzerindeki hak olmak üzere beş ayrı başlık altında incelenebilir.

1.1.3.1 Kişinin Ad ve Soyadı Üzerindeki Hakkı

Ad, kişinin toplumsal ilişkilerinden kaynaklanan bir kişisel değer olup[23], kişiyi toplum içinde tanınmasını sağlamakta ve kişiyi diğer kişilerden ayırmaktadır.

[20] Aydın Zevkliler, a.g.e, s.413.
[21] Aydın Zevkliler, a.g.e, s.411-412.
[22] Ahmet Mithat Kılıçoğlu, a.g.e, s.8.
[23] Aydın Zevkliler, a.g.e, s.426.

Doktrinde ad, dar ve geniş anlamda ad olmak üzere ikiye ayrılmakta olup, dar anlamda ad hukuk düzenince kişilerin sahip olduğu gerçek addır. Bu kapsamda ad, öz ad ve soyadan oluşmaktadır. Geniş anlamda ad ise, dar anlamdaki addan farklı olarak kişileri belirtmeye yarayan ve hukuken korunan tanıtım kelimelerinin tamamını ifade etmektedir.[24]

Müstahar ad, lakap, kısaltılmış ad, temsili adres, elektronik posta adresi ile sosyal medya adresleri 4721 sayılı Kanun'un 21. madde kapsamında korumadan yararlanmaktadır.[25]

Ad üzerindeki hakkın koruma kapsamına öncelikle nüfusa kaydedilen "ad ve soyad" girmektedir. Ancak kişilerin aileden veya soydan gelen özeliklerini belirten"unvanlar" koruma kapsamı dışında bulunmaktadır ve bu tür sıfatlar nüfus idareleri tarafından kişilerin adları ile kaydedilmemektedir.[26] Kişilerin; belli bir çevrede ve belli bir faaliyette gerçek kimliğini gizlemek amacıyla kullandığı ada takma ad denilmekte olup, takma adlar 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 11. maddesi kapsamında koruma altında bulunmaktadır. 4721 sayılı Kanun'unda adın kapsamının geniş olarak belirlenmesi nedeniyle internet alan adları koruma altında bulunmaktadır.[27]

1.1.3.2 Kişinin Hayatını Düzenleme ile İlgili Hakkı

Birinci kuşak haklardan olan yaşam hakkı, insanın sahip olduğu ilk hak olarak kabul edilmektedir. Bu hakkın özünü kişinin hayatta kalması olup, bu özelliğinden dolayı tüm hakların kullanılmasının ön koşulu olarak kabul edilmektedir.[28]

---

[24] Buğra Kaan Çakıroğlu, "Sosyal Medya Adları ve Türk Medeni Kanunu m. 26 Kapsamında Sosyal Medya Adlarının Korunması", Cilt:7, sayı:1, 2020, s.194-195, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1191029, (Erişim Tarihi: 03/04/2024).
[25] Kemal Oğuzman ve diğerleri, s.173.
[26] Hayrünnisa Özdemir, "Türk ve İsviçre Medenî Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:57, Sayı:3 2008, s.566, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/626977, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[27] Hayrünnisa Özdemir, a.g.e, s.566-570.
[28] Ayşe Özkan Duvan, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 2. Maddesi Çerçevesinde Yaşam Hakkının Korunmasında Devletin Yükümlülüğü", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C: 24, S: 2, 2018, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/607581, (Erişim Tarihi: 03/04/2024).

Kişinin; hayatı, sağlığı ve vücut tamlığı kişiliğine dahil olup, bu hak kişinin kendi hayatını savunma hakkı ile hayatına karşı yapılan saldırılarda kişilik hakkının zarar uğraması nedeniyle tazminat talep etme hakkını kapsamaktadır.[29]

1.1.3.3 Kişinin Onur ve Saygınlığı Üzerindeki Hakkı

Bireyin onur ve saygınlığı kişilik haklarına kapsamına girmekte olup[30], onur ve saygınlık insanın insan olması nedeniyle sahip olduğu ve kişilik hakkının konusuna giren manevi kişisel değerleridir. Onur ve saygınlığa yönelik saldırının olup olmadığının değerlendirilmesinde her olayın özelliği, kişinin toplum içindeki yeri ve çevrenin değer ve yargılamaları dikkate alınmakta, bu kapsamda bireysel düşünceler ve saldıra uğrayan kişinin onur ve saygınlığa verdiği önem göz önünde tutulmakta objektif ölçüler ve toplumsal yargılar esas alınmaktadır.[31]

Şeref ve haysiyet; kişinin toplum içindeki hal ve davranışları nedeniyle sosyal çevresi ve toplum tarafından atfedilen sosyal değerini ve itibarını ifade etmekte[32] olup, bir kısım yazarlar bu kavram iki ayrı bölüm halinde değerlendirerek, birinci bölümde herkesin insan olarak doğmuş olması nedeniyle şerefe, ikincisi bölümde kişinin davranış ve yetenekleri ile toplum içinde saygınlığa sahip olduklarını ifade etmişlerdir.[33]

Şeref ve haysiyetin ihlali farklı şekillerde gerçekleşebilmektedir. Bu kapsamda; ihlal, bir kimsenin uyuşturucu madde ticareti yaptığının ifade edilmesi suretiyle tek başına diğer ifadeyle bağımsız bir eylem olarak karşımıza çıkabileceği gibi, bir kimsenin özel hayatına ait gizli bilgilerin basına yansıtılması suretiyle özel hayatın gizliğinin ihlali şeklinde veya kişinin rızası olmadan yüz resminin

[29] Kemal Oğuzman ve diğerleri, a,g,e, s.175.
[30] Kemal Oğuzman, ve diğerleri, a,g,e, s.186.
[31] Aydın Zevkliler, a.g.e, s.425-426.
[32] Ferhat Canbolat ve Günhan Gönül Koşar, "Basın Yoluyla Kişilik Hakkının İhlalinin Tespitinde Kullanılan Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ölçütlerinin Değerlendirilmesi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** Cilt: 33, Sayı:151, 2020, s.270, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2020-151-1948, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[33] Cem Baygın ve Ahmet Nar, a.g.e, s.532.

yayınlanarak yüzündeki yaraların bir hastalığa işaret ettiğini belirtilmesi yoluyla resim üzerindeki hakkının ihlali olarak gerçekleşebilmektedir.[34]

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu yapıları ve amaçları gereği gerçek kişilerden farklı haklara sahip olan tüzel kişiler ile ilgili "saygınlık" hakkını verdiği kararında şu şekilde açıklamıştır;

> Bu nedenle tüzel kişinin ekonomik faaliyetini yürütürken kazandığı saygınlık, onun kişisel değerleri içinde yer alır. Ticari şeref ve haysiyetin çiğnenmesi, onun ekonomik yaşam içindeki yerini ve durumunu sarsabilir.
>
> Ekonomik itibar da tüzel kişinin şeref ve haysiyetinin bir görüntüsüdür. Tüzel kişinin ekonomik faaliyetleri de toplum tarafından değerlendirilmektedir. Tüzel kişiliğe sahip bir şirketin ödeme gücüne ilişkin değerlendirmeler, o tüzel kişinin toplumsal şeref ve haysiyeti ile yakından ilgilidir. Kredi toplum tarafından ödeme gücü ile ilgili olarak izafe edilen bir değer olması nedeniyle, bu değeri azaltan veya ortadan kaldıran kişiliği ihlale yönelik açıklamalar şeref ve haysiyete tecavüz niteliği taşır.
>
> Tüzel kişinin kişilik haklarından olan onur ve saygınlığı onun korunan değerlerinin başında gelir. Bu nedenle tüzel kişi onur ve saygınlığından vazgeçemeyeceği gibi, bu değerlerini hukuka ve ahlaka aykırı olarak da sınırlayamaz.[35]

1.1.3.4 Kişinin Resmi Üzerindeki Hakkı

Resim; kişinin dış dünyaya yansıyan ve öteki kişilerden ayıran görünümü olup, resim üzerindeki hak kişisel değerler içinde yer alan ve kişilik hakkının konusuna giren bir değerdir. Kişinin; resminin çekilmesini, yapılmasını, basılmasını, yayınlanmasını ve dağıtılmasını yasaklama yetkisi bulunmaktadır. Resim kavramının kapsamına; teknik araçlarla çekilen resimler, fırça ve kalemle yapılan resimler ile karikatürler girmektedir.[36] Türk Dil Kurumuna göre resim; varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri olarak tanımlanmış, yine bu kavramın bunu yapmak için gerekli yöntemleri öğreten sanatı ifade ettiği, başka bir anlam olarak fotoğrafı belirttiği vurgulanmıştır.[37]

---

[34] Şafak Parlak Börü, "Esra Kararı Işığında Bir Hassas Denge Değerlendirmesi: Kişilik Haklarının Korunması vs. Sanat Özgürlüğü", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:8 Sayı:2, 2017, s.252. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/376418, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

[35] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 01.02.2012 tarihli, 2011/4-687 esas ve 2012/26 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[36] Aydın Zevkliler, a.g.e, s.427.

[37] Türk Dil Kurumu, **Güncel Türkçe Sözlük,**https://sozluk.gov.tr/, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

Alman Hukuku'nda kişinin resmi üzerindeki hakkının korunması ile ilgili tartışmalar 1898 yılında Almanya Şansölyesi Otto Von Bismarcks'ın öldüğü odaya giren gazetecilerin naaşının fotoğrafını çekmesi ve bu fotoğrafı yayınlamak istemeleri üzerine başlamıştır. Alman İmparatorluk Mahkemesi fotoğraflar konusunda yasal düzenleme olmaması nedeniyle konut donulmazlığının ihlal edildiğini gerekçe göstererek fotoğrafların yayınlanmasını yasaklamıştır. Bu konudaki yasal düzenleme eksikliği 1907 sayılı Telif Hakları Kanunu'nun 22 paragrafında yapılan düzenleme ile giderilmiştir. Yapılan değişiklik ile kişinin resminin yayınlanmasının ve kamuya sunulmasının kişinin rızası ile mümkün olabileceği hükme bağlanmıştır.[38]

Hukukumuzda fotoğraflar 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunması iki ayrı şekilde gerçekleşmektedir. Bunlardan birincisi, eser niteliğinde olan fotoğrafların korunması, ikincisi, eser niteliğinde olmayan fotoğrafların korunmasıdır. Eser niteliğinde olan fotoğraflar diğer ifade ile estetik niteliği bulunmayan teknik ve ilmi nitelikteki fotoğraflar anılan kanun'un 2. maddesinin üçüncü fıkrasında koruma altına alınmıştır. Fotoğrafların bu madde kapsamında diğer ifade ile ilim ve edebiyat eserleri kapsamında korunabilmeleri için estetik özellik taşımaları gerekmese de öğretici, açıklayıcı ve uygulamaya olanak sağlayıcı nitelikte olmaları gerekmektedir.[39]

Eser niteliğinde olmayan fotoğraflar korunması iki ayrı şekilde gerçekleşmekte olup, bunlar haksız rekabet ve kişilik hakları kapsamında olmaktadır. Haksız rekabet kapsamında bu fotoğrafların korunması 5846 sayılı Kanun'un 84. maddesi gereğince gerçekleşmektedir. Bu madde basında kullanılan ve eser niteliği taşımayan fotoğraflar için önem taşımakta olup, Yargıtay haber ajansı tarafından çekilen fotoğrafları gazetesinde yayınlayan ve bu fotoğraflar için kaynak

[38] Egemen Işık, "Bir Kişilik Değeri Olarak Kişinin Resmi", **İstanbul Hukuk Mecmuası**, Cilt: 78, Sayı: 4, 2021, s.1726, https://iupress.istanbul.edu.tr/en/journal/mecmua/article/bir-kisilik-degeri-olarak-kisinin-resmi, (Erişim Tarihi: 08/11/2022).

[39] Elif Dinler, "FSEK Kapsamında Fotoğrafın Korunmasının Yargıtay Kararları Çerçevesinde İncelenmesi", Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (NEÜHFD), Cilt:5, Sayı:1, 2022, s. 328, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2387155, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

göstermeyen ve ücret ödemeyen tarafın bu maddeye aykırı davrandığına karar vermiştir.[40]

Eser niteliğinde olmayan fotoğrafların kişilik hakları kapsamında korunması diğer ifade ile izin alınmadan kişinin görüntüsünün alınması 4721 sayılı Kanun'un 24. maddesi kapsamında korunmaktadır. Bu fotoğraflar aynı zamanda 5846 sayılı Kanun'un 86. maddesi gereğince koruma altına alınması mümkün bulunmaktadır.[41]

1.1.3.5 Kişinin Mektup, Hatıra ve Benzeri Yazıları Üzerindeki Hakkı

Mektup Türkçe Sözlüğe göre; sözcük olarak bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt[42], hatıra, anı; Yıldız'a göre, kişinin duygularının ve düşüncelerinin, değer yargılarının veya günlük bir olayı bir başka kişiye veya daha geniş bir topluluğa aktarmak için kullandığı yazı türüdür.[43]

Hatıra Türkçe Sözlüğe göre; bir kimseyi veya olayı anımsatan nesne, anı;[44] Yıldız'a göre, kişinin geçmişte yaşadığı hadiselerin belleğinde bulunan kısımlarını anlattığı yazılardır.[45]

Kişilik hakları kapsamında bulunan benzeri yazılar ifadesinden; tebrik kartları, siyasetçinin randevularını kaydettiği defterler gibi belgeler anlaşılmaktadır.[46]

5846 sayılı Kanun'un 85. maddesinde eser niteliğinde olmasa bile mektup, hatıra ve buna benzer yazıların yazarı veya yazar ölmüş ise vasiyeti tenfiz memurunun, bu memur tayin edilmemişse sırasıyla sağ kalan eşinin ile çocuklarının ve mansup mirasçılarının, ana ve babasının, kardeşlerinin muvafakati olmadan yayınlanamamaktadır. Ancak yazarın ölümünden sonra 10 yıl geçtikten sonra bu belgeler yayınlanabilmektedir.

[40] Elif Dinler, a.g.e, s. 332-333.
[41] Elif Dinler, a.g.e, s. 335.
[42] Türk Dil Kurumu, **Güncel Türkçe Sözlük,**https://sozluk.gov.tr/, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[43] Ozan Ali Yıldız, a.g.e, s.454.
[44] Türk Dil Kurumu, **Güncel Türkçe Sözlük,**https://sozluk.gov.tr/, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[45] Ozan Ali. Yıldız, a.g.e, s.455.
[46] Ozan Ali. Yıldız, a.g.e, s.455.

Mektuplar için ayrıca muhatabı veya muhatap ölmüş ise vasiyeti tenfiz memurunun, bu memur tayin edilmemişse sırasıyla sağ kalan eşinin ile çocuklarının ve mansup mirasçılarının, ana ve babasının, kardeşlerinin muvafakati olmadan yayınlanamamaktadır. Ancak muhatabın ölümünden sonra 10 yıl geçtikten sonra mektup yayınlanabilmektedir.

Bu düzenlemenin amacı; yazarın ve muhatabın gizli ve özel hayat alanının korunması olup, 5846 sayılı Kanun'un 85. maddesinde yer alan mektup, hatıra ve benzeri yazıların bu düzenleme kapsamında konabilmesi için yazarın ve muhatabın cinsel yaşamı veya sağlık bilgileri gibi gizli ve özel hayat alanına ilişkin bilgileri içermesi gerekmektedir.[47]

1.1.4 Mukayeseli Hukukta Kişilik Hakları

Alman Hukuk Sistemi'nde kişilik hakkının tüm yönleri ile tanımlanmış olup, Alman Anayasası'nda "*herkes başkalarının haklarını ihlal etmemek, Anayasal düzene veya ahlak kurallarına aykırı düşmemek koşuluyla, kişiliğini serbestçe geliştirme hakkına sahiptir"*[48] hükmü getirilmiştir. Özel hukukta kişilik hakları Alman Medeni Kanun'un 823. maddesi kapsamında korunmaktadır.

İsviçre Hukuk Sistemi'nde kişilik haklarına ilişkin değerler üç başlık altında incelenmekte olup, bunlar fiziksel, duygusal ve sosyal kişilik değerleridir. Fiziksel kişilik değerleri, bireyin fiziksel bütünlüğünü ve fiziksel hareket etme özgürlüğünü ifade etmektedir. Duygusal kişilik değerleri, bireyin hayatının zihinsel ve duygusal alnını oluşturmaktadır. Sosyal kişilik değerleri ise bireyin sosyal çevresi ile ilişkilerini kapsamaktadır.[49]

1.2 Kişilik Haklarına Saldırıda Hukuka Uygunluk Nedenleri

Kişilik haklarına saldırıda hukuka uygunluk nedenleri 4721 sayılı Kanun'un 24. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. Anılan düzenlemede *"kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça,*

[47] Ozan Ali. Yıldız, a.g.e, s.454.
[48] Mert Hakkı Doğu, a.g.e, s.7.
[49] Mert Hakkı Doğu, a.g.e, s.8.

kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır"[50] hükmü getirilmiştir. Anılan madde de, kişisel varlıklara yönelen bütün saldırıların değil, sadece hukuka aykırı saldırıların sorumluluk doğuracağı ifade edilmiştir.[51]

Kişilik haklarına saldırıda hukuka uygunluk nedenleri üç başlık altında incelenebilir.

1.2.1 Rıza

4721 sayılı Kanun'un 24. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen rıza Borçlar Kanun'da düzenlenen rızadan farklı olup, 4721 sayılı kanun'da yer alan rıza ile fiil hukuka uygun hale gelmekte olup, Borçlar Kanunu'na ifade edilen rıza ise fiili hukuka uygun hale getirmeyip, zarar görenin verdiği rıza nedeniyle sadece tazminattan indirim yapılmakta veya hiç tazminata hükmedilmemektedir.[52]

Kişilik haklarına saldırı niteliğinde bulunan basın açıklamalarının kişinin rızası nedeniyle hukuka uygun hale gelebilmesi için rızanın hukuka ve ahlaka aykırı bulunmaması gerekmektedir. Örneğin; aile hayatı ile ilgili en mahrem konuların açıklanmasına veya şeref ve haysiyete yönelik her türlü saldırının yapılmasına yönelik rızalar, bu saldırıları hukuka uygun hale getirmemekte olup, tazminat davalarında rıza nedeniyle sadece tazminattan indirim yapılabilmekte veya hiç tazminata hükmedilmeyebilmektedir.[53]

Rızanın verilme şekli konusunda bir sınırlama bulunmamaktadır. Rıza açık irade beyanı şeklinde olabileceği gibi zımni bir beyan ile verilebilmektedir. Zımni rızanın varlığı konusu her somut olayın özelliğine göre belirlenmelidir. Örneğin kamuya mal olmuş kişilerin sadece tanınmış olmalarından dolayı özel hayatlarına

[50] T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4721&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[51] Ahmet Mithat Kılıçoğlu, a.g.e, s. 148.
[52] Ahmet Kılıçoğlu, "Kişilik Haklarına Basın Yoluyla Saldırılar Bakımından Medeni ve Borçlar Kanunumuzda Yapılan Değişiklikler", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** Cilt:2, Sayı:3, 1990, s.378. http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m1990-19903-1028, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[53] Ahmet Kılıçoğlu, a.g.e, s.377.

yapılan müdahalelere katlanacakları ve bu duruma zımni rıza gösterecekleri yönünde sonuca ulaşılamaz.[54]

1.2.2 Daha Üstün Nitelikte Özel veya Kamusal Yarar

Kişilik haklarına saldırıda ikinci hukuka uygunluk nedeni daha üstün nitelikte özel veya kamusal yararının bulunmasıdır. Daha üstün nitelikte özel yarar ilkesi, yararlar arasında çatışmanın olduğu ve bu çatışmada yararlardan birine öncelik verilerek diğer tarafın fedakarlıkta bulunması gerektiği durum olup, meşru müdafaa, zorunluluk hali, hak arama özgürlüğü ve avukatın sır saklama yükümlülüğü bu duruma örnek verilebilir.[55]

Daha üstün nitelikte özel yarar, genellikle maddi bedensel değerler ve tıbbi müdahale durumlarında gerçekleşmekte olup, bu duruma örnek hayati tehlikesinin bulunması halinde yapılan müdahalede hastanın kendisinin veya kanuni temsilcisinin rızasının aranmaması gösterilebilir.[56]

Daha üstün nitelikte kamu yararı ilkesi, yararların çatıştığı hallerde kamu yararının üstün varsayıldığı ve bunun bir sonucu olarak özel yarara yapılan müdahalenin hukuka uygun kabul edildiği durum olup, alkol muayenesinde kan alma durumunda daha üstün nitelikte kamu yararı bulunmaktadır.[57]

Uygulamada daha üstün nitelikte kamu yararı kitle işletişim araçları ile özel hayatın gizliliğinin ihlalinde görülmekte olup, bu durumda düşünce özgürlüğü ve buna bağlı basın özgürlüğü ile kişilik hakkı arasında çatışan iki yarar bulunmaktadır.

---

[54] Şafak Parlak Börü, "Esra Kararı Işığında Bir Hassas Denge Değerlendirmesi: Kişilik Haklarının Korunması vs. Sanat Özgürlüğü", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:8 Sayı:2, 2017, s.262, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/376418, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

[55] Seda Kara Kılıçarslan, "Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yararın Basın Faaliyetlerinde Fikri Hak Sahipliğine Getirilen Sınırlamalar Bakımından Görünümü", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 20, Sayı:1, 2016, s.141, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789009, (Erişim Tarihi: 06/09/2022).

[56] Metin Kukul, "Kitle İletişim Araçları Karşısında Özel Hayatın Korunması"**,** Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksel Lisans Tezi, s.50. https://katalog.marmara.edu.tr/veriler/yordambt/cokluortam/D/A/E/D/F/T0053172.pdf, (Erişim Tarihi: 02/12/2022).

[57] Seda Kara Kılıçarslan, a.g.e, s.141.

Bu çatışan iki yarar arasında hangisinin üstün olacağına dair yasal bir düzenleme olmayıp, her olayın özel durumuna göre hakim üstün tutulan yararı belirlemektedir.[58]

Yargıtay hak arama özgürlüğünün kullanılmasında daha üstün yarar ile ilgili açıklamasını bir kararında şu şekilde yapmıştır;

> Hak arama özgürlüğü ile kişilik haklarının karşı karşıya geldiği durumlarda; hukuk düzeninin bu iki değeri aynı zamanda koruma altına alması düşünülemeyeceğini, daha az üstün olan yararın, daha çok üstün tutulması gereken yarar karşısında o olayda ve o an için korumasız kalmasının uygunluğu kabul edileceğini, hak arama özgürlüğü, diğer özgürlüklerde olduğu gibi sınırsız olmadığını ve kişinin salt başkasını zararlandırmak için bu hakkı kullanılamayacağını, bu hakkın hukuken korunabilmesi ve yerinde kullanıldığının kabul edilebilmesi için şikayet edilenin cezalandırılmasını veya sorumlu tutulmasını gerektirecek yeterli kanıtların mevcut olmasının da zorunlu olmadığını, şikayeti haklı gösterecek bazı emare ve olguların zayıf ve dolaylı da olsa varlığının yeterli olduğunu, bunlara dayanarak başkalarının da aynı olay karşısında davalı gibi davranabileceği hallerde şikayet hakkının kullanılmasının uygun olduğu kabul edilmesi gerektiğini, aksi halde şikayetin hak arama özgürlüğü sınırları aşılarak kullanıldığı, kişilik değerlerine saldırı oluşturduğu sonucuna varılması gerekir.[59]

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında; basın özgürlüğü ile kişilik değerlerinin karşı karşıya geldiği durumlarda; hukuk düzeninin çatışan iki değeri aynı zamanda koruma altına almasının düşünülemeyeceğini, bu iki değerden birinin diğerine üstün tutulması gerektiğini, bunun sonucunda da, daha az üstün olan yararın daha çok üstün tutulması gereken yarar karşısında o olayda ve o an için korumasız kalmasının uygunluğunun kabul edileceğini, bunun için temel ölçütün kamu yararı olduğunu, gerek yazılı ve gerekse görsel basın bu işlevini yerine getirirken, özellikle yayının gerçek olmasının, kamu yararı bulunmasının, toplumsal ilginin varlığının, konunun güncelliğinin gözetileceğini, haber verirken özle biçim arasındaki dengenin de korunması gerektiğini, yine basın, objektif sınırlar içinde kalmak suretiyle yayın yapmasının zorunlu olduğunu, o anda ve görünürde var olup da sonradan gerçek

[58] Metin Kukul, a.g.e, s.51.
[59] Yargıtay 4 Hukuk Dairesi'nin 17/10/2017 tarihli, 2015/13113 esas ve 2017/5964 karar tarihli kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

olmadığı anlaşılan olayların yayınından da basının sorumlu tutulmaması gerektiğini belirtmiştir.[60]

1.2.3 Kanunun Verdiği Yetkinin Kullanılması

Kişilik haklarına saldırıda üçüncü hukuka uygunluk nedeni kanunun verdiği yetkinin kullanılmasıdır. Bu kapsamda tebligat yerine geçmek üzere gazete ile yapılan ilanlar veya kişilik haklarında saldırıya uğrayan kişinin talebi üzerine verilen mahkeme kararının ilanı durumlarda hukuka aykırılık bulunmamaktadır.[61]

1.3 Kişilik Haklarının Basın ve İnternet Aracılığı ile İhlali

Günümüzde kişilik haklarının basın ve internet aracılığı ile son derece yoğun bir şekilde ihlal edilmesi nedeniyle bu konu ayrı başlık altında incelenecektir.

1.3.1 Kişilik Haklarının Basın Aracılığı ile İhlali

Son yıllarda önemi giderek artan kişilik haklarının basın aracılığı ile ihlali konusu; basın kavramı, basın özgürlüğünün sınırlandırılması, kişilik haklarının basın aracılığı ile ihlali ilgili mahkeme kararları başlıkları altında incelenecektir. Bu başlık altında konu ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkeme'sinin, Anayasa Mahkemesi'nin ve Yargıtay'ın kararlarına yer verilecektir.

1.3.1.1 Basın Kavramı

Basın düşünce, kanaat ve haberleri toplama, topluma aktarma ve toplum önünde değerlendirmeye yarayan basılmış eserleri ifade etmek için kullanılan kavramdır.[62] Basın özgürlüğü; gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinde, gerekse Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının basın hürriyeti başlıklı 28. maddesinde ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Basın ve yayın yolu kavramı 5237 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (g) bendinde açıklanmıştır. Buna göre; "Basın ve yayın yolu ile deyiminden; her türlü

[60] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 22/09/2021 tarihli, 2017/4-1331 esas ve 2021/1081 karar tarihli kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[61] Ahmet Kılıçoğlu, a.g.e, s.377.
[62] Ferhat Canbolat ve Günhan Gönül Koşar, a.g.e, s.260.

yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracıyla yapılan yayınların"[63] anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir.

1.3.1.2 Basın Özgürlüğünün Sınırlandırılması

Anayasa'nın 28. maddesinin ikinci fıkrasında basın özgürlüğünün sınırlandırılmasında Anayasa'nın 26 ve 27. maddeleri hükümlerinin uygulanacağı hükmü getirilmiştir.

> Millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlandırılabileceği…[64]

Anayasa'nın bilim ve sanat hürriyeti başlıklı 27. maddesinin ikinci fıkrasında yayma hakkı, Anayasa'nın 1., 2. ve 3. maddeleri hükümlerinin değiştirilmesini sağlamak amacıyla kullanılamayacağı belirtilmiştir.[65]

Anayasa'nın dışında 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 3. maddesinde basın özgürlüğünün sınırları ifade edilmiştir.

> Basın özgürlüğünün kullanılması ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak; başkalarının şöhret ve haklarının, toplum sağlığının ve ahlâkının, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği ve toprak bütünlüğünün korunması, Devlet sırlarının açıklanmasının veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabilir.[66]

---

[63] T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5846&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3, (Erişim Tarihi: 02/04/2024)

[64] T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5846&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3, (Erişim Tarihi: 02/04/2024)

[65] T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

[66] T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5187&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

Anayasa'da belirtilen basın özgürlüğünün sınırlanması nedenlerinden biri şöhret ve haklarının korunmasıdır. Bu kapsamda toplumsal hayatın üyesi olan kişinin sahip olduğu şeref ve haysiyeti diğer ifade ile toplum tarafından kişiye verilen objektif değer yargısı Anayasal düzeyde koruma altına alınmıştır.[67] Kamuoyunu ilgilendiren olaylarda toplumu bilgilendirmek ve kamu oluşturmak görevi olan basının bu görevleri yerine getirirken basın özgürlüğü ile kişilik haklarının zaman zaman karşı karşıya geldiği görülmektedir.[68]

1.3.1.3 Kişilik Haklarının Basın Aracılığı ile İhlali ve İlgili Mahkeme Kararları

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi verdiği kararlarda, özel hayata saygı hakkı ile ifade özgürlüğünün dengelenmesinde belirlediği ilkeleri açık bir şekilde ortaya koymuştur. Bu ilkeler;

> İfade özgürlüğü kapsamında yapılan açıklamanın kamu yararına ilişkin tartışmaya sağladığı katkı, ilgili kişilinin tanınırlığı, toplumdaki rolü ve işlevi yazıya konu olan faaliyetin niteliği, haber ve makalenin konusu, ilgili kişinin önceki davranışları, yayının içeriği, şekli ve etkileri, bilgilerin elde edilme koşulları ve gerçekliği ve uygulanan yaptırımın niteliğidir.[69]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi özel hayatın gizliliğinin basın yoluyla ihlal edilmesinde göz önüne aldığı kriterler Von Hannover Almanya[70] kararında açıklanmıştır. Bu davada başvurucu Prens Rainer'in ailesinin bir mensubu olup, birçok vakıf başkanlığı yürütmektedir. Başvurucunun Monako Devleti'nde veya kurumlarında resmi bir görevi bulunmamaktadır. Başvurucunun özel yaşamına ait fotoğraflarının birçok Avrupa ülkesi magazin basınında yer alması üzerine bu fotoğraflarının yayınlanmasının engellenmesi için yasal yollara başvurmuştur.

---

[67] Ali Akkurt, **Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2014, s.215.
[68] Ali Akkurt, a.g.e, s.217.
[69] Sinem Servet Karaçam, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Türk Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Özel Yaşama Saygı Hakkı Kapsamında Şeref ve İtibarın Korunması", **Anayasa Yargısı,** Cilt: 37, Sayı: 2, 2020, s.119, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1478443, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[70] AİHM Kararı, Von Hannover Başvurusu, 24/06/2004, Başvuru No: 59320/00.

Mahkeme özel hayat korumasının ifade özgürlüğüne karşı dengelenmesinde ağırlıklı unsurun yayınlanan fotoğraf ve makalelerin kamu menfaatine katkıda bulunması gerekliliği olduğunu, davada, fotoğraf ve makalelerin, başvurucunun herhangi bir resmi görevi olmaması ve başvurucunun özel hayatı ile ilgili olmaları nedeniyle bu tarz bir katkı sağlamadığını belirterek Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme kararında ayrıca davada kamunun bir menfaati bulunsa dahi aynı zamanda söz konusu fotoğraf ve makalelerin yayınlanmasında dergilerin de ticari bir menfaati bulunduğundan, bu menfaatlerden başvurucunun özel hayatının etkin şekilde korunması hakkı diğeri karşısında üstün geleceğine vurgu yapmıştır.[71]

Mahkeme Lillo-Stenberg ve Saether/Norveç kararında; Norveç'te iyi tanınan müzisyen ve oyuncu olan başvuranlar, halka açık düğünleri sırasında rızaları alınmadan çekilen ve haftalık dergide yayınlanan fotoğraflar ve bununla ilgili yazı aleyhinde tazminat davası açmış ve davayı kazanmışlardır. Ancak, çiftin halka açık bir mekanda evlenmeleri ve söz konusu yazının utanç verici veya olumsuz olmaması nedeniyle Yüksek Mahkeme çiftin aleyhinde karar vermiştir.[72]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önüne gelen davada çatışan çıkarları dengelerken ulusal mahkemelerce kullanılan takdir yetkisi göz önüne alındığında, Yüksek Mahkeme'nin Sözleşme'nin 8. maddesi uyarınca yükümlülüklerini yerine getirdiğine hükmetmiştir.[73]

Rubio Dosamantes kararında[74], İspanya'da Paulina Rubio ismiyle tanınan Meksikalı bir şarkıcı olan başvuranın, farklı televizyon kanallarında özel yaşamına ilişin sarf edilen sözlerden ve yorumlardan dolayı yaptığı başvuru ile ilgili mahkeme, öncelikle başvuranın kamuda iyi bir sanatçı olarak tanınmasının, özel yaşamındaki faaliyet ya da davranışlarının ister istemez kamu yararı ile ilgili olduğu anlamına gelmeyeceği görüşüne ulaşmış ayrıca, başkalarının hayatına ilişkin herhangi bir

[71] Elif Ekinci ve Serkan Cengiz, "İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararları", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** Sayı: 66, 2006, s.455-456, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2006-66-269, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[72] AİHM Kararı, Lillo-Stenberg ve Saether Başvurusu, 16/01/2014, Başvuru No: 13258/09.
[73] T.C. Adalet Bakanlığı, **Tematik Bilgi Notu – Kişinin Kendi Görüntüsü Üzerindeki Hakkı,**https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Own_image_TUR.pdf, (Erişim Tarihi: 06.11.2022).
[74] AİHM Kararı, Rubio Dosamantes Başvurusu, 21/02/2017, Başvuru No: 20996/10.

konuda teyit edilmemiş duyumların yayılmasının ya da kontrolsüz ve sınırsız yorumlar yapılmasının önemsiz olarak görülmemesi gerektiğini ifade etmiştir.[75]

Anayasa Mahkemesi özel hayata saygı hakkı ile ifade özgürlüğü dengelenmesinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kullandığı ilkelere benzer ölçütler kabul etmiştir.[76]

Mahkeme bu konuda kriterlere ilişkin olarak verdiği karar şu şekildedir;

> Çatışan haklar arasında dengeleme yapılabilmesi için mevcut olaya uygulanabilecek olan kriterlerin bazılarının: söz konusu yayının gerçek olup olmadığı; yayında kamu yararı bulunup bulunmadığı; genel yarara ilişkin bir tartışmaya katkı sağlayıp sağlamadığı; toplumsal ilginin varlığı ve konunun güncel olup olmadığı; haber verilirken özle biçim arasındaki dengenin korunup korunmadığı; haber veya makalenin yayımlanma şartları; haber veya makalenin konusu, bunlarda kullanılan ifadelerin türü, yayımın içeriği, şekli ve sonuçları; habere yönelik kısıtlamaların niteliği ve kapsamı; haberde yer alan ifadelerin kim tarafından dile getirildiği; hedef alınan kişinin kim olduğu, ünlülük derecesi ile ilgili kişinin önceki davranışları; kamuoyu ile diğer kişilerin kullanılan ifadeler karşısında sahip oldukları hakların ağırlığı.[77]

Basın özgürlüğünün kapsamı ile ilgili kriterler ceza davalarında Yargıtay kararları ile belirlenmiştir. Bu kapsamda bilgiyi yayma, eleştirme ve yorumlama haklarının kabulü için;

> a. Açıklama, eleştiri veya değer yargısı biçimindeki bilginin gerçek ve güncel olması,
>
> b. Açıklanmasında kamunun ilgi ve yararının bulunması,
>
> c. Açıklanış şekli ile konusu arasında düşünsel bir bağ bulunması,
>
> d. Açıklamada "küçültücü" sözlerin kullanılmaması,
>
> gerekmektedir.[78]

---

[75] T.C. Adalet Bakanlığı, **Tematik Bilgi Notu – İtibarın Korunması,** https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Reputation_TUR.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[76] Sinem Servet Karaçam, a.g.e, s.119.
[77] AYM Kararı, Ali Kadık Başvurusu, 26/10/2017, Başvuru No: 2014/5552.
[78] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 06/07/2021 tarihli, 2019/19-414 esas ve 2021/349 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

Ceza davaları ile ilgili Yargıtay kararında;

> Sanığa isnat edilen özel hayatın gizliliğini ihlal suçu, 5237 sayılı Kanun'un dokuzuncu bölümündeki özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlardan olup, salt gazetecilik mesleğini icra etmek, kişilerin özel hayatlarına koşulsuz ve sınırsız şekilde müdahalede bulunma hakkını vermediğini, bilinmesinde kamu yararı olan bir bilgiye ulaşmak saikiyle hareket edilmesi ya da tesadüfen böyle bir bilginin öğrenilmiş olması halinde dahi bu sonucun değişmediğini, Cumhurbaşkanı, Başbakan, bakanlar, milletvekilleri, politikacılar, bürokratlar, diplomatlar, bilim adamları, sanatçılar, sporcular, gazeteciler gibi içinde bulundukları konum, mesleki faaliyetleri veya görevleri nedeniyle kamuoyu tarafından tanınan kişilerin, özel hayatlarının dokunulmaz ve gizli alanlarının, toplumda yer alan diğer kişilere oranla, daha sınırlı olması, bu kişilerin özel hayatlarına, ağır, ölçüsüz ve haksız müdahalede bulunulabileceği anlamına gelmediğini, aksinin kabulünün kişilerin özel hayatlarını, Anayasal ve yasal korumadan yoksun bırakacağını, basın ve yayın organlarının; bilgi edinme, bilgiyi yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını kullanırken ve habere ulaşmada, kamu yararını gözetmek zorunda oldukları gibi, haber içeriğinin görünür gerçeğe uygun ve güncel olup olmadığını özenle irdelemek, haberin verilişinde tahkir edici bir dil kullanmayıp, ölçülülük ilkesine de uygun davranmak mecburiyetinde olduklarını… katılanın, …. isimli kadınla yaşadığı gayriresmi birlikteliğin boyutunu tüm ayrıntıları ile okuyucunun bilgisine sunması karşısında, ölçülülük ilkesine uygun davranarak basının haber verme hakkı sınırları içerisinde hareket ettiği ve hukuka uygun çerçevenin dışına çıkmadığı kabul edilemeyeceğinden, katılanın özel hayatına, ağır, ölçüsüz ve haksız müdahalede bulunan sanık hakkında 5237 sayılı kanun'un 134/1-1. madde, fıkra ve cümlesinde tanımı yapılan özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan dolayı mahkumiyet hükmü kurulması gerektiği[79] belirtilmiştir.

Hukuk davaları ile ilgili Yargıtay, basın yoluyla kişilik haklarının basın yoluyla ihlalinde dikkate aldığı kriterleri istikrarlı bir şekilde kararlarına yansımıştır. Bu kapsamda; Hukuk Genel Kurulu içtihatlarında,

> Basın özgürlüğünün kişilik haklarına üstün tutulabilmesi için, haberin gerçeğe uygun olması, gerçeğe uygun yayımın haber niteliği taşıması, gerçeğe uygun haberlerin verilmesinde nesnel (objektif) ölçütlere uyulması, haberin veriliş biçimi yönünden, özle biçim arasında ölçülülük bulunması gerektiğini, bir yayımın hukuka uygun olduğunun kabul edilebilmesi, ancak, açıklanan bütün bu koşulların birlikte varlığı hâlinde mümkün olduğunu, yapılan bir yayım, bu temel ilkelerden herhangi birine ters düşüyorsa, hukuka aykırılık unsuru gerçekleşmiş olacağı"[80] belirtilmiştir.

[79] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 14/06/2017 tarihli, 2016/2128 esas ve 2017/5121 karar tarihli kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[80] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 25/01/2018 tarihli, 2018/346 esas ve 2018/1586 karar sayılı kararı, https://karararama.yargitay.gov.tr/, UYAP, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

Genel Kurul'un aynı kararında *"objektiflikten ayrılmanın, haber sınırını aşmanın, genişletici ve yanlış yorumlarda bulunmanın, gerçek dışı haber vermenin, yersiz şekilde onur kırıcı sözler kullanmanın, dürüstlük kurallarına aykırı davranmanın, kişisel nedenlerle salt sansasyon amaçlı yayım yapmanın, hukuka aykırı olduğu"*[81] ifade edilmiştir.

Yargıtay bir kararında;

> Haber içeriğinin görünür gerçeğe uygun ve güncel olduğu, verilişinde de toplumsal ilgi bulunduğu kabul edilebilir ise de, daha önce kamuoyu tarafından bilinmeyen ve… olarak görev yapan mağdurun, eşinden ayrılıp ikinci kez evlendiğine ve yaklaşık 12-13 yıl önce bir silahla yaralama olayına karışıp, bu nedenle cezaevinde bulunduğu esnada psikolojik tedavi gördüğüne ilişkin açıklamaların, mağdurun farklı basın ve yayın organlarınca haberinin yapılmasına ve toplumun dikkatini çekmesine neden olan kazı olayı ile fikri bağlantısının bulunmamasından dolayı haber verme hakkı sınırları içerisinde hareket edildiği ve hukuka uygun çerçevenin dışına çıkılmadığı kabul edilemeyeceği gibi, mağdurun geçirdiği adli soruşturmanın ve soruşturma sırasındaki davranışlarının, aradan geçen uzun zaman dilimine nazaran, özel hayatı kapsamında yer aldığı gözetildiğinde, içeriğini öğrendiği mağdura ait kişisel verileri ve mağdurun özel yaşam alanındaki olayları, kamu yararı bulunmadığı halde ifşa eden sanık hakkında, 5237 sayılı Kanun'un 134/1-1 inci maddesinde tanımlanan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluştuğu[82] ifade edilmiştir.

1.3.2 Kişilik Haklarının İnternet Aracılığı ile İhlali

Kişinin özel hayatına yapılan her türlü müdahale hukuka uygunluk nedeninin bulunmaması halinde kişilik hakkının ihlali olarak kabul edilmekte, bu kapsamda kişinin başkaları tarafından bilinmesini istemediği yaşam alanını, hangi amaçla olursa olsun farklı araçlarla öğrenmek ve yaymak bir kişilik hakkı ihlali olarak karşımıza çıkmaktadır.[83]

İçinde bulunduğumuz yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen olağanüstü ilerlemelerle ve gelişmelerle eş zamanlı olarak özel hayatın gizliliği

---

[81] A.g.k.

[82] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 02/12/2015 tarihli, 2015/4183 esas ve 2015/18747 karar tarihli kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[83] Eylül Can Köse, "5651 Sayılı Kanun Aracılığıyla İnternet Ortamında Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması", **Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 5,S:1-2, 2020, s. 2230.

[83] Kemal Oğuzman, Özer Selici ve Saibe Oktay Özdemir, a.g.e, s.201.

internet aracılığı ile ihlal edilmeye başlanmıştır.[84] Bu nedenle; gerek uluslararası, gerekse ulusal alanda hukuki düzenlemeler yapılmaya başlanarak özel hayatın gizliliği koruma altına alınmıştır. Bu kapsamda; ulusal alanda internet ve bilgisayar ağları aracılığı ile işlenen suçlara ilişkin ilk uluslararası sözleşme Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan Siber Suç Sözleşmesi'dir. Ülkemizde 5651 sayılı ve 04/05/2007 tarihli İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur. Kanunun amacı; "içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usulleri düzenlemek"[85] şeklinde belirtilmiştir.

İnternet ortamında kişilik haklarının ihlali konusu; alan adları, elektronik postalar ve spam başlıkları altında incelenecektir.

1.3.2.1 Kişilik Haklarının Alan Adları Aracılığı İle İhlali

İnternete bağlı bir bilgisayar, internet ağında sadece kendisine özgü bir numara almakta buna IP (İnternet protokol) numarası adı verilmektedir. Ancak bu internet protokol numarasının kullanılmasının pratik bulunmaması veya akılda tutulması mümkün olmaması nedenleriyle bu numara ile örtüşen isimler kullanılmakta olup, bu isimlere"alan adı" (domain name) denilmektedir. Bu kapsamda aradığımız web sitenin alan adı yazıldığında internet protokol numarası ile örtüşen siteye ulaşılmaktadır. Bu nedenle alan adını "web sayfalarını tanımlayan ve bu sayfalara ulaşmayı sağlayan, kısa ve kolayca akılda kalan kelimelerden oluşan elektronik adres olarak tanımlanmaktadır". [86]

---

[84] Doğan Kılınç, "5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9/A Maddesi Çerçevesinde Özel Hayatın Korunması", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:20, S:2, 2016, s.598, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/788997, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[85] Anılan Kanununun birinci maddesi. Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5651&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[86] Seniha Dal, "Türk Hukukunda İnternet Alan Adları (Domain names) ve Bu Alandaki Son Gelişmeler, Cilt: XXVIII, Sayı:1, 2010, s. 480, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3558, (Erişim Tarihi 31/03/2024).

07/12/2010 tarihli ve 27752 sayılı İnternet Alan Adları Yönetmeliği'nde, internet alan adlarının yönetimine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Bu kapsamda; alan adı sahibinin yükümlülükleri bu Yönetmeliğin 22. maddesinde düzenlenmiş olup, alan adı sahibi, ilgili mevzuata uymakla, kayıt kuruluşuna tam ve doğru bilgiler vermekle; bu bilgilerde meydana gelen değişiklikleri derhal hizmet aldığı kayıt kuruluşuna bildirmekle, üçüncü kişilerin haklarını ihlal etmemekle, kayıt kuruluşu arası zorunlu transfer hallerinde bilgilendirilmesini müteakip gereken işlemleri yapmakla yükümlüdür.[87]

Öncelikle herhangi bir web sitesine ulaşıp o site içindeki bilgileri görmek için kullanılan adrese alan adı denilmekte olup, alan adları kullanım sıklığı nedeniyle kişi veya tüzel kişiyi temsil etmektedirler. Alan adları medeni hukuk kapsamında ad olarak kabul edilmesi nedeniyle adın korunması ile ilgili hükümlerden yararlanmaktadır. Kendi adını izin alınmadan web sitesi adı olarak kullanılması halinde 4721 sayılı Kanun'un 24, 25 ve 26/2 maddeleri kapsamında korunması talep edilebilmektedir.[88]

Tüzel kişiler ile ilgili adın korunması konusunda İnternet Alan Adları Yönetmeliğinde alternatif uyuşmazlık çözüm mekanizması getirilmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin 25. maddesinde uyuşmazlık çözüm mekanizmasına başvuru için gerekli koşullar şu şekilde düzenlenmiştir.

> İhtilaf konusu alan adının, sahip olunan ya da ticarette kullanılan marka, ticaret unvanı, işletme adı ya da diğer tanıtıcı işaretlerle benzer ya da aynı olması ve alan adını tahsis ettiren tarafın bu alan adı ile ilgili yasal bir hakkı ya da bağlantısının olmaması ve bu alan adının alan adı sahibi tarafından kötü niyetle tahsis ettirilmesi veya kullanılması gerekmektedir.[89]

[87] Kayıt Kuruluşu: Başvuru, yenileme, iptal gibi alan adları ile ilgili işlemlerin yapılmasına aracılık eden tarafı ifade etmektedir.

[88] Ali Haydar Doğu, "İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali", **KTU SBE Sos. Bil. Dergisi.** Sayı:8, 2014, s. 328, https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/sbedergisi_1cca9.pdf, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[89] İrem Erdemir, "Kişilik Hakkının İnternet Ortamında İhlali", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Fakültesi / Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Tezli Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019, s.69.

Kişinin rızası olmadan adının "alan adı" veya markasının, unvanının veya niteliğinin "alan adı" şeklinde kullanılması halinde bunun kişilik hakları kapsamında korunmasını isteme hakkı bulunmaktadır.[90]

1.3.2.2 Kişilik Haklarının Elektronik Posta Aracılığı İle İhlali

Elektronik posta nitelik itibariyle elektronik taşıyıcılar aracılığı ile alıcısına gönderilen mektup olup, bu mektuplar 4721 sayılı Kanun'un kişilik haklarına ilişkin hükümler kapsamında korunan kişisel varlıklardır.[91]

Elektronik posta teknik olarak göndericinin adresinden çıktıktan sonra alıcının adresine ulaşıncaya kadar birçok sunucudan geçmekte ve her geçtiği yerde bu postaların okuması olanağı bulunmaktadır. Diğer yandan elektronik postanın şifresinin ele geçilmesi yoluyla hesap sahibinin posta adresindeki bütün gönderilerin inceleme imkanı olmaktır. Bu konuda son olarak elektronik posta yoluyla kişilerin özel hayatlarına ilişkin bilgi, belge ve resimlerin yayılması söz konusu olabilmektedir. Bu sayılan yöntemler ile kişilik haklarının ihlali görülebilmektedir.[92]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, iş yerlerindeki internet ve elektronik posta kullanımı ile ilgili trafik bilgilerinin işveren tarafından denetlenmesini, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özel hayata ilişkin sekizinci maddesi kapsamında değerlendirmekte ve bu tür bir denetimin yasa ile olması gerektiğini kabul etmektedir.[93]

Bu konudaki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Copland/Birleşik Krallık Kararı'nda, başvurucu devlet okulunda müdür asistanı olarak görev yaptığı, bu sırada kurum tarafından başvurucunun telefon kullanımının belirlenmesi amacıyla eğitim kurumunun aranan numaraları, arama tarih ve saatlerini, konuşma süre ve fiyatlarını gösterecek şekilde düzenlenmiş olan telefon faturalarının incelendiği, internet kullanımının belirlenmesi amacıyla, giriş yapılan sitelerin, giriş tarih ve saatleri ile

[90] Turan Atlı, "Kişi Haklarının İhlali Durumunda İnternet Erişiminin Engellenmesi", **Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (NEÜHFD),** Cilt: 3, Sayı: 1, 2020. S.14, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1179685, (Erişim Tarihi 31/03/2024).
[91] İrem Erdemir, a.g.e, s.74.
[92] Ali Haydar Doğu, a.g.e, s.331.
[93] Durmuş Tezcan, "Özel Hayatın Gizliliğini İhlal ve Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu İle İlgili Bazı Gözlemler", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası,** Cilt: LXXI, Sayı: 1, 2013, s.1159, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/97802, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

sitede kalınan sürelerin kontrol edildiği, elektronik yazışmaların kontrolü amacıyla elektronik adreslerin ve yazışmaların gönderilme tarih ve saatlerinin denetlendiği, bu işlemlerin gerçekleştiği tarihte okulun bu gibi işlemler ile ilgili gözetleme politikasının olmadığı ve İngiliz Hukukunun da özel hayatın korunması genel hakkını garantiye almadığı ifade edilerek, Mahkemece, işyerinde yapılan telefon görüşmelerinin özel hayat ve yazışma kavramları kapsamında olduğunu ve bunun sonucu olarak işyerinden gönderilen elektronik yazışmalar gibi internetin kişisel kullanımının benzer korumadan yararlandığı, başvurucunun telefonlarının dinlenebileceği konusunda uyarılmadığı ve bu nedenle başvurucu işyerinden yaptığı görüşmelerin gizli olduğunu düşündüğü belirtilerek telefon, elektronik yazışma ve internet kullanımı ile ilgili şahsi bilgilerin, başvurucudan habersiz olarak, toplanması ve saklanması, ilgilinin özel hayatına ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkının kullanımına bir müdahale teşkil ettiği belirtilmiştir.[94]

1.3.2.3. Kişilik Haklarının Spam Aracılığı İle İhlali

İstem dışı elektronik postalara spam adı verilmekte olup, bunlar alıcı tarafından istenmemesine rağmen aynı anda birden çok kişiye gönderilen zarar verici ve çoğunlukla reklam içerikli elektronik postalardır. Spamlar öncelikle gönderildikleri kişiyi rahatsız etmektedirler. Spamlar ile hem şahıs varlığı hakları hem de malvarlığı hakları zarar uğrayabileceğinden bu hakları koruyan hükümlere dayanılarak dava açılabilmektedir.[95]

Yürürlükteki mevzuatta istenmeyen elektronik postaların önlenmesi konusunda, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 50. maddesinin beşinci fıkrasında düzenleme şu şekilde yapılmıştır.

> İşletmeciler tarafından, sundukları hizmetlere ilişkin olarak abone ve kullanıcılarla, önceden izinleri alınmaksızın otomatik arama makineleri, fakslar, elektronik posta, kısa mesaj gibi elektronik haberleşme vasıtalarının kullanılması suretiyle pazarlama

[94]AİHM Kararı, Copland/Birleşik Krallık Başvurusu, 03.04 2007, Başvuru No: 62617/00. https://www.google.com/search?q=Copland+karar%C4%B1nda+%C4%B0ngiltere&rlz=1C1GCEU_trTR1022TR1030&oq=Copland+karar%C4%B1nda+%C4%B0ngiltere&aqs=chrome..69i57j33i160.4326j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[95] Volkan Sırabaşı, **İnternet ve Radyo televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2007, s.183.

veya cinsel içerik iletimi gibi maksatlarla haberleşme yapılamayacağı, işletmeciler sundukları hizmetlere ilişkin olarak abone ve kullanıcılarıyla siyasi propaganda içerikli haberleşme yapamayacağı[96] hükme bağlanmıştır.

Gerek ulusal gerekse uluslararası düzenlemeler ile internette kişilik haklarının korunması sağlanmıştır.

[96] T.C Cumurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5846&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZEL HAYAT KAVRAMI, KAPSAMI VE KORUNMASI

2.1 Özel Hayat Kavramı

Birçok uluslararası ve ulusal belgede, Anayasalarda ve yasalarda yer alan özel hayat kavramının hukuk sistemlerinde tanımı yapılmamıştır. İngilizcede "private life", Fransızcada "vie privée" ve Latince "privatus" sözcükleri özel hayatın karşılığı olarak kullanılmasına rağmen bu kavramın kapsamı konusunda terminolojide açıklama bulunmamaktadır.[97] Türk Dil Kurumuna göre özel hayat, "kişinin kendine özgü yaşayışı, yaşama tarzı, kendisini ilgilendiren tutum ve davranış"[98] olarak tanımlanmaktadır.

Özel hayat kavramı ile ilgili birbirinden farklı ifadeler kullanılmaktadır. Bu kapsamda literatürde ve mevzuatta; özel hayat hakkı, özel hayatın gizliliği hakkı, mahremiyet hakkı, özel hayatın korunması ve gizliliği hakkı, özel hayata saygı gösterilmesi hakkı, özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı gibi ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Bu ifadelerin tamamının ortak özelliği, kişinin bütün dış müdahalelere korunan özel hayatını ifade etmesidir.[99] Bu çalışmada kavram kargaşasını önlemek ve geniş anlamda kullanılmak amacıyla özel hayat ifadesi kullanılmıştır.

Doktrinde özel hayat kavramı ile ilgili farklı tanımlar geliştirilmiştir. *Köse* özel hayatı, kişilerin kamuya açık yaşam alanı dışında kalan alanı, diğer ifade ile özel ve sır hayat alanlarını kapsayan alan olduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamda Köse özel hayatı; bireyin hukuk koruması altında bulunan, kendisine yakın kişilerle paylaştığı, bu kişiler dışındakiler tarafınca bilinmesini istemediği, ailevi, içsel ve manevi

[97] Yaşar Salihpaşaoğlu, "Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Bir Değerlendirme", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Sayı:3, 2013, s.232-233, https://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/17_3_8.pdf, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[98] Türk Dil Kurumu Sözlükleri, https://sozluk.gov.tr/, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[99] Ali Korkmaz, "İnsan Hakları Bağlamında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması**", Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi ,** Sayı: 3, 2014 s.100, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/107205, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

yaşamını kapsayan, başka kişiler tarafından özel araştırma ile bilinebilecek kapalı yaşam alanı olduğunu belirtilmiştir.[100]

Oğuzman özel hayatı, bireyin çok yakınları ile birlikte yaşadığı ve onlarla paylaştığı hayat alanı olarak tanımlamıştır. Bu kapsamda; bireyin diğer insanlarla paylaşmadığı olayların başkaları tarafından bilinmemesini istemesinin kişilik haklarına dahil olduğunu, diğer ifade ile kişinin kendi çevresindeki bu özel hayata rızası olmadan yapılacak müdahalelerin saldırı olacağını ifade etmiştir.[101]

Şen özel hayatın gizliliği ve korunması kavramını, bireyin kişiliğini geliştirmek ve manevi değerlerini korumak için başka kişilerce arzu etmediği alan olduğunu ve korunması hukuki bakımdan gerekli görülen bu yaşam alanı üzerindeki hak olarak tarif etmiştir.[102]

Özel hayat, kişilerin kendilerine ait bilgileri, durumları, hisleri, psikolojileri, duyguları, fotoğrafları, videoları, özel alanlarına ekledikleri veya eklemek istedikleri her türlü veriden ve bilgiden oluşmaktadır. Bu kapsamda özel hayat; bireyin ilişki kurma ve kurduğu bu ilişki ile çevresindekilerle kişiliğine ait verileri paylaşmak suretiyle temas kurma hakkını içine alan geniş bir kavramdır.[103]

Özel hayat konusunda üzerinde durulması gereken diğer bir kavram olan yalnız kalma hakkı, kişiye bir sır alanı oluşturmasına ve bu alanın korunmasına imkan sağlanmasına olanak vermektedir. Toplumsal yaşam gereği kişi çok sayıda kişi ile bir araya gelmekte ve bu kişilerle farklı ilişkiler kurmaktadır. Kişinin mahremiyetinin belirlenmesinde ve bu mahrem alanının korunmasında kişinin diğer kişilerle kurduğu ilişkinin mahiyeti önem taşımaktadır.[104]

Özel hayat kavramını tanımlamak için yapılan çeşitli girişimlere rağmen bu kavramın evrensel bir tanımı oluşturulamamıştır. Bu kavram evrensel olmasına

---

[100] Eylül Can Köse, a.g.e, s. 2223-2245.
[101] Kemal Oğuzman, Özer Selici ve Saibe Oktay Özdemir, a.g.e, s.201.
[102] Ersan Şen**, "**Özel hayatın Gizliliği ve Korunması", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1989, s.7. https://www.proquest.com/openview/09f47adead5e8c3ae4d60c5c7e5ec1d3/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&diss=y, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[103] Kaan Mahmut Erdem ve Deniz Erdem, "Türk Hukukunda Özel hayat ve Kişisel Verilerin Korunmasının İnsan Hakları Hukuku Bakımından İncelenmesi", **İstanbul Barosu Dergisi,** Cilt: 95, S:5, 2001, s.100, https://www.jurix.com.tr/article/23785#, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[104] Hüseyin Can Aksoy, a.g.e, s.50.

rağmen, somut şekli toplumsal özelliklere, ekonomik ve kültürel ortama göre farklılık göstermekte, bu kapsamda özel hayat kavramı içinde bulunduğumuz çağın ışığında yeniden yorumlanması ve mevcut bağlamda incelenmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Amerikalı hukuk profesörü Alan Westin,özel hayat kavramını etkileyen üç düzey belirlemiştir. Bunlar; siyasi, sosyo-kültürel ve kişisel düzeydir. Bir diğer Amerikalı hukukçu ve ekonomist Richard Posner özel hayat kavramı ile ilgili bir tanım vermekten kaçınmakla beraber,özel hayatın bir yönünün bilginin saklanması veya gizlenmesi olduğunu belirtmektedir. Edward Bloustein özel hayata müdahalenin kişilik, bireysellik ve insan onuru ile yakın bir bağlantısı olduğunu savunmuş, Tom Gerety özel hayatı "kişisel kimliğin mahremiyetleri üzerindeki kontrol ya da bu mahremiyetlerin özerkliği" olarak anlamlaştırmış.[105]

Özel hayat kavramının tanımı yapılmasa da Anayasalarda ve yasalarda bu kavramın güçlü bir şekilde korunduğu, özel hayata yapılan müdahalelerin etkili yaptırımlara bağlandığı görülmektedir. Bu kapsamda; Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 20. maddesinde "*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz"*[106], Brezilya Anayasası'nın 5.Maddesinde mahremiyet, özel hayat, onur ve insanların görüntüsü dokunulmazdır; Finlandiya Anayasası'nın 10. Maddesinde herkesin özel hayatı, onuru ve konutunun kutsallığı garanti altındadır, Güney Kore Anayasası'nın 17. maddesinde, hiç kimsenin özel hayatı ihlal edilemez hükümleri bulunmaktadır.[107]

Anayasalarda ve yasalarda yapılan bu düzenlemelerle eş zamanlı özel hayatın korunması ve güçlendirilmesi amacıyla başta Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay incelediği olaylara ilişkin temel ilkeler belirlemiştir.

Türk Hukuk Sistemi'nde sürekli gelişen bir kavram olan özel hayat hakkının kapsamı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Yüksek Mahkeme kararları ile belirlenmiştir. Bu kapsamda Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi'nin bir kararında

[105] Adrienn Lukács, "What Is Prıvacy? The Hıstory And Defınıtıon Of Prıvacy", https://core.ac.uk/reader/80769180, s.258-259, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).
[106] Yaşar Salihpaşaoğlu, a.g.e, s.231.
[107] Yaşar Salihpaşaoğlu, a.g.e, s.231.

özel hayatın çerçevesi çizilerek tanımlanmaya çalışılmıştır. Bu karara göre; özel hayata saygı, bireyin hayatını istediği şekilde yaşamasını ve dış müdahalelerin en aza indirgenecek biçimde sürdürmesini ifade etmektedir. Kararda özel hayatın içine; bireyin aile yaşamının, ev hayatının, maddi ve manevi bütünlüğünün, şeref ve haysiyetinin, özel yazışmalarının ve iletişiminin girdiği belirtilmiştir.[108]

Danışma Meclisinin özel hayatın gizliliğinin korunmasına ilişkin bu kararında ayrıca, ifade özgürlüğü hakkının kullanılması gerekçesiyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edilemeyeceği, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin sekizinci maddesindeki kapsamında bireyler belirledikleri özel hayatı en asgari düzeyde müdahale ile yaşamak hakkına sahip oldukları, sadece kamu yetkilileri değil medya dahil özel kişi ve kurumlarında yukarıda açıklanan türden müdahalelerden kaçınmak zorunda oldukları ifade edilmiştir.[109]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi özel hayat kavramını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi kapsamında değerlendirmiş ve bu kavramın son derece geniş anlam ifade etmesi nedeniyle somut bir tanım getirmemiştir. Mahkeme, her davanın özelliğine göre değerlendirme yapmıştır.[110]Bu kapsamda Mahkeme; "Kişinin fiziksel ve zihinsel bütünlük hakkını; kişinin kendini geliştirme, gerçekleştirme ve kendisine ilişkin kararlar alabilme özerkliğini; kişinin mahremiyet hakkını ve kişinin kendisi hakkındaki bilgiyi kontrol edebilme hakkını"[111] özel hayata saygı hakkı kapsamında değerlendirmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi özel hayat kavramı konusundaki yaklaşımını Niemietz-Almanya Kararı'nda[112]açık bir şekilde ortaya koymuştur. Bu dava; hakaret suçu ile ilgili şüphelinin kimliğinin belirlenebilmesi amacıyla

---

[108] Fatih Selami Mahmutoğlu, "Özel Yaşamın Gizliliği", Kaybettiğimiz Türkiye Barolar Birliği Başkanı Anısına Panel, Ankara, 2008, akt, Nagihan Türkel, "Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Kamu Hukuku Programı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2010, s.4, https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/ 10603/270741.pdf?sequence= 1&isAllowed=y, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

[109] Doğan Kılınç, a.g.e, s.595.

[110] Ivana Roagna, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkının Korunması,** (Çev. A. G. A. Schäling), Avrupa Konseyi İnsan Hakları El Kitabı**,** Ankara, Şen Matbaa, 2012, s.12.

[111] Turan Yıldırım, "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatı: Cinsel Tercih", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** Cilt: 24, Sayı: 2, 2018, s.455.

[112] AİHM Kararı, Niemietz-Almanya Başvurusu, 16/12/1992, Başvuru No:13710/88.

başvurucunun hukuk ofisinde polis ve savcı tarafından arama yapılması ile ilgilidir. Kararda özellikle özel hayat kavramı konusunda tanım geliştirmenin mümkün olmadığı, aynı zamanda böyle bir tanımda gerek bulunmadığı vurgulanmış,ayrıca özel hayatın kapsamının kişinin sadece kendisinin yaşayabileceği bir iç alan olarak kısıtlanmaması ve bu kapsamda belirli bir seviyeye kadar başka bireylerle ilişki kurmayı ve bu ilişkileri devam ettirilmesini de içermesi gerektiği ifade edilmiş,bireyin mesleki faaliyetlerinin bu kavramın dışında tutulamayacağı belirtilmiştir.[113]

Bu karar dışında Mahkeme *Costello Roberts- Birleşik Krallık Kararı'nda*[114]; özel hayatın, mahremiyet hakkından daha geniş bir kavramı ifade ettiğini ve herkesin özgür olarak kişiliğini oluşturmasını ve geliştirmesini sağlayacak bir alanı içerdiğini ifade etmiştir.[115]

Özel hayatın gizliliği kavramı Anayasa Mahkemesi'nin 1986 yılında verdiği kararda açıklanmıştır. Kararda;

> Özel hayatın korunması her şeyden önce bu hayatın gizliliğinin korunması, başkalarının gözleri önüne serilmemesi demek olduğu, orada cereyan edenlerin yalnız kendisi veya kendisinin bilmesini istediği kimseler tarafından bilinmesini istemek hakkının kişinin temel haklarından biri bulunduğu, bu niteliği sebebiyle özel hayatın gizliliğine dokunulmaması, insan haklarına ilişkin beyanname ve sözleşmelerde korunmasının istenildiği, ayrıca tüm demokratik ülke mevzuatında açıkça belirlenen istisnalar dışında bu hakkın devlet organlarına, topluma ve diğer kişilere karşı korunduğu, insanın mutluluğu için büyük önemi olan özel hayata saygı gösterilmesi hakkının onun kişiliği için temel bir hak olup yeteri kadar korunmadığı takdirde kişilerin ve dolayısıyla toplumun kendini huzurlu hissedip güven içinde yaşamasının mümkün bulunmadığı, bu nedenlerle söz konusu gizliliği çeşitli biçimde ihlal eylemlerinin suç sayılarak ceza yaptırımlarına bağlandığı[116] belirtilmiştir.

---

[113] Gilles Dutertre, **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarından Örnekler**, Avrupa Konseyi Yayınları**,** Almanya, 2003, s.201, https://www.anayasa.gov.tr/media/3600/aihmkararlarindanornekler.pdf, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

[114] AİHM Kararı, Costello Roberts- Birleşik Krallık Başvurusu, 25/03/1993, Başvuru No: 247/c.

[115] Ursula Kilkelly, **Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkı**, İnsan Hakları El Kitapları, No. 1, s.16, https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/10122019113948ozel_hayat.pdf, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

[116] AYM Kararı, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 94 üncü maddesinin Anayasa'nın Başlangıcının 5. ve 8. paragraflarıyla, 20. maddesine aykırılığı nedeniyle iptal başvurusu, 31.03.1987, 1986/24 esas, 1987/8 karar tarihli kararı, Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/1987/8, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

Mahkeme 2013 yılında verdiği başka bir kararında;

> Özel yaşama saygı hakkı kapsamında korunan hukuksal çıkarlardan biri de bireyin mahremiyet hakkı olduğu, ancak mahremiyet hakkının sadece yalnız bırakılma hakkından ibaret olmayıp, bu hakkın bireyin kendisi hakkındaki bilgileri kontrol edebilme hukuksal çıkarını da kapsadığı, bireyin kendisine ilişkin herhangi bir bilginin, kendi rızası olmaksızın açıklanmaması, yayılmaması, bu bilgilere başkaları tarafından ulaşılamaması ve rızası hilafına kullanılamaması, kısaca bu bilgilerin mahrem kalması konusunda menfaatinin bulunduğu, bu hususun bireyin kendisi hakkındaki bilgilerin geleceğini belirleme hakkına işaret ettiği[117] ifade edilmiştir.

Özetle Anayasa Mahkemesi'nce özel hayata saygı hakkı otonom/özerk kavramlar doktrini çerçevesinde ele alınarak "kişisel verilerin korunmasından mahremiyete, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkından kişinin sosyal kimliğinin oluşmasına ve mesleki faaliyetlerine kadar birçok konuda bireylere anayasal güvence sağlamaktadır."[118]

Yargıtay bir kararında özel hayatın kapsamı konusunda şu şekilde tespitlerde bulunmuştur;

> Özel hayat; kişinin sadece gözlerden uzakta, başkalarıyla paylaşmadığı, kapalı kapılar ardında, dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret değil, herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istenildiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel hayat olayları ve bilgilerin tamamını içerir. Bu nedenle, kamuya açık alanda bulunulması, bu alandaki her görüntü veya sesin dinlenilmesine, izlenilmesine, kaydedilmesine, sürekli ve izinsiz olarak elde bulundurulmasına rıza gösterildiği anlamına gelmez. Kamuya açık alanda bulunulduğunda dahi, "kalabalığın içinde dikkat çekmezlik, tanınmazlık, bilinmezlik" prensibi geçerli olup, kamuya açık alandaki kişinin, gün içerisinde yapıkları, gittiği yerler, kiminle niçin, nasıl, nerede ve ne zaman görüştüğü gibi hususları tespit etmek amacıyla sürekli denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş bilgileri ya da onun başkalarınca görülmesi ve bilinmesini istemeyeceği, özel yaşam alanına girdiğinde şüphe bulunmayan faaliyetleri özel hayat kapsamına dahildir; ancak, süreklilik içermeyen ve özel yaşam alanına dahil olmayan olay ve bilgiler ise bu kapsamda değerlendirilemez. Sonuç olarak, bir olay ya da bilginin, özel hayat kapsamına girip girmediği belirlenirken, kişinin toplum içindeki konumu, mesleği, görevi, kamuoyu tarafından tanınıp tanınmadığı, dışa yansıyan davranışları,

[117] AYM Kararı, K. Ş. Başvurusu, 03/04/2014, Başvurusu No: 2013/1614. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/1614, (Erişim Tarihi: 06.11.2022).
[118] Fatih Alkan, **Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı Rehberi**, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, 2003, s.16.

rıza ve öngörüleri, sosyal ilişkileri, içinde bulunduğu fiziki çevrenin özellikleri, müdahalenin derecesi gibi ölçütler göz önüne alınmalıdır.[119]

Anayasa Mahkemesi'nin ve Yargıtay'ın kararlarında; özel hayat kavramı, dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret olmadığı ifade edilerek geniş bir biçimde tanımlandığı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında benzer şekilde ifade edildiği anlaşılmaktadır.

2.2 Özel Hayat Kavramını Açıklayan Teoriler

Doktrinde özel hayat kavramının son derece geniş ve belirsiz olması nedeniyle bu kavramı açıklayan teoriler geliştirilmiştir. Bu teoriler yardımı ile özel hayat kavramı her olayda somutlaştırılabilmekte ve içeriği belirlenebilmektedir.

2.2.1 Üç Alan Teorisi

Alman Hukuku'nda Jaggi tarafından geliştirilen bu teoride hayatın üç farklı alanı olduğu kabul edilmekte olup, bunlar, gizli hayat alanı, özel hayat alanı ve genel hayat alanı'dır. Bir kısım yazarlara göre; özel hayatın kapsamında olan bu üç alandan gizli hayat alanı, kişinin sırlarını içine alan ancak bireyin istemesi halinde bilinebilecek alanı, özel hayat alanı, diğer ifade ile dar anlamda özel hayat bireyin yakın çevresi tarafından bilinen alanı, genel hayat alanı ise bireyin aleni sosyal hayat alanını ifade etmektedir.[120]

Jaggiye göre; ortak yaşam alanı alışverişe çıkma, araç kullanma gibi herkes tarafından izlenebilen yaşam olaylarından oluşmakta olup, kamuya açık yerlerde yaşanan olayları içermektedir. Dar anlamda özel yaşam alanı; kamuya açık alanlarda gerçekleşmeyen, ancak aile fertleri, çalışma arkadaşları, bağlı bulunduğu dernek üyeleri gibi kişiye yakından bağlı olanlarla paylaştığı yaşam olaylarını kapsamaktadır. Burada önemli olan paylaşımların, belirsiz sayıda kişilerle değil, belirli sayıdaki kişilerle yapılmış olmasıdır. Sır alanı; bir kimsenin kendisi veya

[119] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 12/10/2022 tarihli, 2022/6823 esas ve 2022/6714 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[120] Güçlü Akyürek, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu,** Ankara, Seçkin Yayınevi, 2011, s.23.

güvendiği kişiler dışında herkesten sakladığı ve bilinmesini istemediği alanı ifade etmektedir.[121]

Diğer bir kısım yazarlara göre; gizli hayat alanı, kişinin kimse ile paylaşmadığı ve kendisinde saklı tuttuğu ve kimsenin bilmesini istemediği hal ve ilişkileri, özel hayat alanı, kişinin ailesi, yakınları ve arkadaşları gibi yoğun ilişki içinde bulunduğu belirli sayıdaki kişi ile paylaşmak istediği ve gizli hayat alanına dahil olmayan olayları ve hareketleri, ortak hayat alanı, herkese açık başkasının bilmesinden rahatsızlık duyulmayan olayları kapsamaktadır.[122]

Zevkliler, kişilerin yaşam alanını Alman Hukukunda benimsenen bu Teori kapsamında inceleyerek bu alanı üçe ayırmıştır. Bireyin gizli yaşam alanı; kişinin diğer bütün kişilerden uzak tuttuğu ve başkaları tarafından öğrenilmesini istemediği alanı ifade etmekte, bu alanı kişi kendisine saklamakta ve başkaları ile paylaşmak istememektedir. Bu alan kapsamına; kişinin yaşamında ortaya çıkan belli bir durum, olay, ilişki, anı, belge ve resimleri girebilmekte ve bunların başkaları tarafından öğrenmesini veya bilinmesini istenmemektedir. "Özel yaşam alanı", kişinin kendisine yakın kişilerle paylaştığı ve bunlar dışındaki kişilere gizli kalmasını istediği alanı ifade etmektedir. Yakın kişi kavramı, kişinin birlikte evde yaşadığı kişileri ve aynı işyerinde çalıştığı kişileri ifade etmekte olup, bu kavramın kapsamını kişiden kişiye değişmektedir. *Ortak yaşam alanı,* kişinin toplumsal yaşama katılması sonucu toplumun bireyleri ile paylaştığı alanı ifade etmektedir.[123]

Özel hayatın içinde bulunan "özel hayat alanı" ve "gizli hayat alanı" bölümleri hukukun koruması altında bulunmakta olup, "gizli hayat alanı" hayatın dokunulamayacak ve hiçbir şekilde müdahale edilemeyecek kısmını oluşturmaktadır. "Gizli hayat alanı" kişinin cinsel ve duygusal yaşamına ilişkin faaliyetleri ile düşünce ve duygu dünyasını ve bunların dışa yansımalarını kapsamaktadır.[124]

[121] Ahmet Mithat Kılıçoğlu, a.g.e, s.119-123
[122] Zafer Kahraman, **Unutulma Hakkı,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2022, s.13-14.
[123] Aydın Zevkliler, a.g.e, s.431-434.
[124] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2016, s.502.

2.2.2 Makul Saygı Beklentisi Teorisi

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarında[125], Makul Saygı Beklentisi Teorisi'ne atıf yapıldığı görülmektedir. Bu Teori iki unsurdan oluşmakta olup, bunlar kişinin durumu hakkında saygı beklentisi objektif unsuru, bu beklentiye toplumun ve Devletin olumlu cevap vermesi sübjektif unsuru oluşturmaktadır.[126]

Mahkeme Halford İngiltere Kararı'nda[127] çalışanlara önceden uyarı yapılmamış olması halinde işyerlerindeki telefonların gizliliğinin korunacağı konusunda çalışanların makul saygı beklentisi içinde oldukları, yine Copland İngiltere Kararı'nda[128], bu beklentinin işyerinde kullanılan elektronik posta ve internet kullanımını da kapsadığı hükme bağlanmıştır.[129]

Uygulamada; somut olayda kişide özel hayatı gizliliğine makul saygı beklentisinin olup olmadığı sorgulanmakta, kişide böyle bir beklentinin olması halinde devletin müdahalesinin makul olarak yapılıp yapılmadığı araştırılmaktadır.[130] Diğer ifade ile bu Teori; kişinin özel hayatına müdahaleyi ne ölçüde beklediği ve müdahale ile ilgili herhangi bir önlem alıp almadığı konusu önem kazanmakta, kişi öngördüğü müdahaleye karşı tedbir alabilecek durumda iken almaması halinde özel hayata müdahaleyi kabul ettiği varsayımına dayanmaktadır.[131]

Anayasa Mahkemesi[132] ve Danıştay verdiği kararlarda[133] [134] bu Teoriye atıf yaptığı görülmektedir.

---

[125] AİHM Kararı, Lopez Ribalda ve diğerleri İspanya Başvurusu, 28/12/2012, ve 23/01/2013, Başvuru No: 1874/13, 8567/13.

[126] Alper Yaser Efil, "Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali Suçu", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2018, s.12, https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/23609/538741.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

[127] AİMH Kararı, Halford İngiltere Başvurusu, 25/06/1997, Başvuru No: 20605/92.

[128] AİMH Kararı, Copland İngiltere Başvurusu, 03/04/2007, Başvuru No: 62617/00.

[129] Gülay Aslihan Öncü, **Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi- 8,** Ankara, Epamat Basım Yayın Promosyon, 2019, s.143.

[130] Güçlü Akyürek, a.g.e, s. 32.

[131] Batuhan Aktaş, **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu**, İstanbul, DER Yayınları, 2017, s.45.

[132] AYM Kararı, Ömür Kara ve Onursal Özbek Kararı, 24/03/2016, Başvuru No: 2013/4825.

[133] Danıştay İdari Davalar Genel Kurulu'nun 24/11/2021 tarihli, 2021/1603 esas ve 2021/2631 karar sayılı kararında; "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi, Lopez Ribalda/İspanya kararında, kamusal alanda özel hayatın gizliliğine makul saygı beklentisi kriteri doğrultusunda yaptığı değerlendirme neticesinde, işyeri sahibince hırsızlık şüphesinin aydınlatılması amacıyla

2.2.3 Kavramın İçeriğini Sayarak Belirlemeye Çalışan Teoriler

Özel hayat kavramının içeriğinin son derece geniş olması, ayrıca kamusal-özel alan ayırımının yeterli ve açık bulunmaması nedeniyle özel hayatın içinde kalan hakların tek tek sayılması yoluna gidilmiştir. *Bir kısım yazarlar*, kişinin özel hayatına dair bilgi ve faaliyetlerin, aile, konut ve iletişim kavramlarının özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı kapsamında kaldığını ifade ederken, aile hayatı, konut ve haberleşmenin gizliliğinin bu hakkın içinde olduğu *bütün yazarlar* tarafından kabul edilmektedir.[135]

2.3 Özel Hayata Saygı Hakkının Kapsamı

Kişinin hayatının iki bölümü bulunmaktadır. Bunlardan *b*irincisi başkalarının bilmesinde ve görmesinde sakınca bulunmayan, kişinin topluma açık kısmı hayatın genel bölümü, ikincisi başkaları tarafından bilinmeyen özel bölümüdür. Kişinin hayatının özel bölümü, "özel hayat" ve "hayatın gizli alanı" olarak iki kısım halinde incelenebilir. Özel hayat alanı kişiden kişiye göre değişmekte olup, bu kapsamda kamuya mal olmuş kişilerin özel hayat alanının daraldığı, bu kişilerin hayatlarının toplum tarafından bilinmek istendiği kabul edilmektedir.[136]

Özel hayata saygı hakkı 1890 yılında önce avukat Warren tarafından "Havard Law Review" isimli Dergide yayınlanan makalede yer almış, daha sonra hakim Brandeis tarafından bu konuda "The Right to Privacy" isimli makale yayınlanmıştır. Bu makalede fotoğrafçılık ve basın alanında görülen gelişmelere eş

---

süpermarketteki kasa bölgesinin gizli kamera kaydı ile izlenmesini, market çalışanları bakımından özel hayatın gizliliğinin ihlali olarak görmediği" belirtilmiştir.

[134] Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulunun 25/05/2022 tarihli, 2022/21 esas ve 2022/22 karar sayılı kararı.

[135] Güçlü Akyürek, a.g.e, s. 34.

[136] Behiye Eker Kazancı, "Kişilerin İzinsiz Görüntülerinin Alınmasının TCK m. 134 Çerçevesinde Korunması", Cilt: 9, Sayı:1, 2007, s.133, file:///C:/Users/ab33992/Downloads/document.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

zamanlı olarak kişilerin fotoğraflarının çekilmesine ve özel yaşamların ilişkin haber yayınlanmasına karşı bireylere hukuki koruma sağlanması gerektiği belirtilmiştir.[137]

Bu makalelerde yer alan "mahremiyet hakkı"ndan daha geniş bir alanı ifade eden "özel hayata saygı hakkı" İkinci Dünya Savaşından sonra ulusal ve uluslararası belgelerde yer almaya başlamıştır. Bu belgelerde yer alan "özel hayata saygı hakkı" kavramının; gerek kapsamı, gerekse anlamı konusunda farklılıkların olduğu görülmüştür. Bu konuda 03/09/1953 yılında yürürlüğe giren İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi uygulamada önemli yenilikler getirmiştir.[138]

İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin 8 inci maddesinde "özel ve aile hayatına saygı" düzenlenmiştir.

> Sözleşme'nin 8. maddesinde;
>
> Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.
>
> Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.[139]

Avrupa İnsan Hakları Mahkeme'sine göre özel hayat; kişinin kimliği, onur ve şöhreti, kişisel verileri, kişinin fiziksel ve psikolojik bütünlüğü ve cinsel hayatından oluşturmaktadır.[140] Diğer yandan Mahkeme, özel hayat kavramını bir kişinin ismi, fotoğrafı, fiziksel ve ahlaki bütünlüğü gibi kişisel kimliğe ilişkin alanları da kapsar şekilde genişletmiştir.[141]

---

[137] A. Tarık Gümüş, **Devletin Pozitif Yükümlülükleri Ekseninde Özel Hayata Saygı Hakkı,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2016, s.147.
[138] A. Tarık Gümüş, a.g.e, s.148.
[139] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, https://www.echr.coe.int/documents/convention_tur.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[140] Yaşar Salihpaşaoğlu, a.g.e, s.237.
[141] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8 Rehberi, s.35.

Özel hayata saygı hakkının kapsamı farklı yazarlar tarafından değişik tasniflere tabi tutularak incelenmiştir. Çalışmamızda bu konu sekiz başlık altında ele alınacaktır.

2.3.1 Kişinin Fiziksel ve Psikolojik Bütünlüğü

Fiziksel ve psikolojik bütünlük; bireyin fiziksel varlığı ile beden ve psikolojik sağlığının korunmasını ifade etmektedir.[142] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin uygulanmasında; fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne müdahalenin düzeyi,ihlalin kapsamının belirlenmesi bakımından önem taşımakta olup, belirli bir asgari yoğunluğa ulaşmayan şiddet söz konusu olduğunda Sözleşmenin sadece 8. maddesi, belirli bir asgari yoğunluğa ulaşan şiddet söz konusu olduğunda koşullara bağlı olarak Sözleşme'nin sadece 3. maddesi veya 3. ve 8. maddeleri birlikte uygulanmaktadır.[143]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi X ve Y /Hollanda[144] Kararı'nda ilk kez, bireyin fiziksel ve ahlaki bütünlüğünün özel hayat kapsamı içinde değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Bu davada; on altı yaşında zihinsel engelli bir kıza yönelik cinsel saldırının ve bu mağdura yönelik etkili ve pratik koruma sağlayacak ceza hukuku hükümlerinin bulunmamasının bazı durumlarda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. veya 3. maddesi ya da tek başına veya 3. madde ile bağlantılı olarak 8. madde gereğince pozitif yükümlülükleri kapsamında, kişilerden gelecek şiddet eylemlerine karşı koruma sağlayan yeterli bir hukuki çerçeve sürdürme ve uygulama yükümlülüğünü içerebileceğine karar vermiştir.[145] Osman-Birleşik Krallık[146] Kararı'nda, okulda öğretmenin öğrencisine duygusal yakınlık göstermesi ile başlayan problem sonucu, öğretmenin öğrenci olan başvuran Osman'ı ağır yaralaması ve babasını öldürmesi ile sonuçlanan olay ilgili olarak Mahkeme, Devlet'in yalnızca hayata kasten ve hukuki olmayan biçimde son verilmesini

[142] Burak Tekin, a.g.e, s.61.
[143] Yaşar Salihpaşaoğlu, a.g.e, s.250.
[144] AİHM Kararı, X ve Y /Hollanda Başvurusu, 26/03/1985, Başvuru No: 8978/80.
[145] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8 Rehberi, s.21. https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ TUR.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[146] AİHM Kararı, Osman-Birleşik Krallık Başvurusu, 28/10/1998, Başvuru No. 87/1197/8711083,

engelleme sorumluluğunun değil, aynı zamanda kişilerin yaşamlarını korumak için gerekli adımları atma zorunluluğunun olduğunu ifade etmiştir.[147]

Bireyin fiziksel ve psikolojik bütünlüğünün korunması amacıyla Sözleşme'nin 8. maddesinde düzenlenen özel hayata saygı hakkı, Sözleşme'nin 3. maddesinde düzenlenen işkence yasağından daha geniş koruma sağlamaktadır. Mahkeme Wainwring/Birleşik Krallık[148] Kararı'nda, başvurucuların ceza infaz kurumunda bulunan yakınlarını ziyaretleri sırasında rektal aramaya tabi tutulmaları ve sıkı güvenlik önlemlerine maruz kalmaları sonucu bunalıma girmeleri nedeniyle "şiddetin belirli bir asgari düzeyde" olmasını dikkate alarak Sözleşme'nin 3. maddesi yerine 8 madde kapsamında değerlendirme yapılmıştır[149]. Bu davada Mahkeme, uyuşturucu kullanma suçundan ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüyü ziyaret eden yakınlarının uyuşturucu madde taşıdıklarına ilişkin doğrudan delilin bulunmadığının ve özellikle başvurucuların ilk kez ceza infaz kurumuna ziyaret gittiklerinin altını çizmiştir.

Botta/İtalya[150] Kararı'nda; özel hayatın bireylerin bedensel ve ruhsal bütünlüklerini kapsadığı, ayrıca diğer bireylerle ilişki kurma hakkını da içerdiği ifade edilmiştir. Mahkeme bu Kararda, engelli olan başvurucuya plaja ve denize ulaşmasını sağlayacak imkânlar sunmayan özel işletmecinin ihmaline karşı Devletin bunu gidermek üzere tedbir almamasının Sözleşme'nin 8. maddesine aykırılık oluşturduğunu belirtmiştir.[151]

Matter-Slovakya[152] Kararı'nda, paranoyak psikoz hastası olan başvuranın akıl sağlığının kontrol edilmesi için zorunlu olarak sağlık kurumuna götürülmesinin

[147] Gilles Dutertre, a.g.e, s.28.
[148] AİHM Kararı, Wainwring/Birleşik Krallık Başvurusu, 26/09/2006, Başvuru No: 12350/04.
[149] A. Tarık Gümüş, a.g.e, s.195.
[150] AİHM Kararı, Botta/İtalya Başvurusu, 24/02/1998, Başvuru No: 21439/93.
[151] Yüksel Metin, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Yaşamın ve Sağlığın Korunması ile İlgili Olarak Taraf Devletlere Yüklediği Pozitif Yükümlülükler", **Uluslararası İlişkiler Akademik Dergi**, Cilt 7, Sayı: 27, 2010, s.123, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/540079, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[152] AİHM Kararı, Matter-Slovakya Başvurusu, 05/07/1999, Başvuru No: 31534/96.

orantısız olmadığını ve Sözleşme'nin 8. maddesine aykırılık teşkil etmediğini ifade etmiştir.[153]

Georgel ve Georgeta Stoicescu Romanya[154] Kararı'nda; başıboş köpeklerin saldırısı sonucu meydana gelen zarardan dolayı yetkili kurumlarının gerekli tüm tedbirleri almaması nedeniyle devleti sorumlu tutmuştur.[155]

Ebcin Türkiye Kararı'nda; 1994 tarihinde, Diyarbakır'ın Silvan ilçesinde öğretmenlik yapan başvuranın işinden dönerken sokak ortasında iki kişinin yüzüne asit atarak ciddi lezyonlara sebebiyet verecek şekilde saldırıya uğraması ile ilgili, bireyin bütünlüğüne zarar verecek eylemlere karşı caydırıcı somut önlemler almak ve buna dayalı olarak ihlalleri önleyici, bastırıcı ve cezalandırıcı bir uygulama mekanizması kurmak Devlet'in görevi olduğunu ifade ederek, idare mahkemeleri önünde görülen yargılamanın ve başvurana saldıran kişi hakkında yürütülen ceza davasının, ciddi bir şiddet eylemine karşı uygun koruma ilkesi ile bağdaşmadığı sonucuna ulaşarak Sözleşme'nin 3 ve 8. maddelerinin ihlal edildiğine karar vermiştir.[156]

Söderman- İsveç Kararı'nda[157] üvey babasının başvurucuyu banyoda çıplakken cinsel amaçlarla gizlice filme alma eyleminin başvurucunun bütünlüğünü ihlal ettiği ve başvurucunun on sekiz yaşından küçük olması ve olayın başvurucunun kendisini güvende hissetmesi beklenen evinde gerçekleşmiş bulunması ayrıca saldırganın başvurucu üzerinde yetki sahibi olan ve güven uyandırması beklenen üvey babası tarafından yapılmış olması nedeniyle eylemin daha da ağırlaştığı ifade edilerek, İsveç hukukunda başvurucuya etkili bir koruma sağlayacak cezai ve hukuki mekanizma bulunmadığından Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğini[158] sonucuna ulaşmıştır.

---

[153] T.C. Adalet Bakanlığı, Tematik Bilgi Notu- Kişinin Kendi Görüntüsü Üzerindeki Hakkı, s.311, https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Own_image_TUR.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

[154] AİHM Kararı, Georgel ve Georgeta Stoicescu Romanya Başvurusu, 26/10/2011, Başvuru No:9718/03.

[155] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8 Rehberi, s.23.

[156] AİHM Kararı, Ebcin Türkiye Başvurusu, 01/02/2011, Başvuru No:19506/05.

[157] AİHM Kararı, Söderman- İsveç Başvurusu, 12/11/2013, Başvuru No: 5786/08.

[158] HUDOC, Söderman- İsveç Kararı, https://hudoc.echr.coe.int/tur#{%22fulltext%22:[%22%C3%B6zel%20hayat%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRAND

2.3.2 Kişisel Veriler

Kişisel veriler özel hayat saygı hakkının kapsamı içinde bulunmakta olup, bir tanıma göre kişinin, parmak izini, genetik bilgilerini, sağlık durumuna ilişkin bilgileri[159], başka bir tanıma göre, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla bir kişiye ait bütün bilgileri diğer ifade ile kişinin özel ve aile hayatına ilişkin bilgilerini iş ilişkileri, ekonomik ve sosyal yaşamına ilişkin bilgileri[160] kapsamaktır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, yetkililer tarafından tutulan verileri özel hayata saygı kapsamında değerlendirirken, bu bilgilerin kaydedildiği ve tutulduğu özel bağlamı, kayıtların mahiyetini, bu verilerin kullanma ve işlenme şeklini ve elde edilebilecek sonuçları dikkate almaktadır. Bu kapsamda Mahkeme, sporda dopingi önlemek ve bununla mücadele amacıyla üst düzey atletlerin üçer ay arayla hafta sonları da dahil bundukları yer ve gündelik faaliyetleri konusunda bilgi vermeleri ve bu bilgiyi güncel tutmaları nedeniyle Sözleşme'nin 8. maddesinin uygulanabileceğine karar vermiştir.[161]

"Sesin" kişisel veri olduğu Mahkeme tarafından kabul edilmiştir. Bu konuda P.G. ve J.H.-Birleşik Krallık Kararı'nda[162] apartman dairelerinde yapılmış olan başka kayıtlarla karşılaştırılmak amacıyla gözaltına alınan kişilerin hem nezarethanede hem de polis tarafından haklarındaki suçlamalar okunurken seslerinin kaydedilmesi ile ilgili başvuruda Mahkeme, ses örneği olarak kullanılmak amacıyla yapılan kayıtların kişinin sesinin kalıcı bir şekilde kaydının alınması ve bu sesin kişisel veriler açısından ilgili kişinin kimliğinin belirlenmesi amacıyla analiz edilebilme özelliğinin bulunması nedenleri ile Sözleşme'nin 8. madde kapsamındaki sunulan korumanın dışında kaldığı konusunda ikna olmadığını ifade ederek özel hayata saygı gösterilmesi hakkına müdahale olduğu sonucuna varmıştır.[163]

HAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-146268%22]}, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

[159] Ali Korkmaz, a.g.e, s.100.

[160] Hüseyin Can Aksoy, **Medeni Hukuk ve Özellilikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması,** Ankara, Çakmak Yayınevi, 2010, s.12.

[161] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8 Rehberi, s.41. https://www.echr.coe.int/Documents/Guide _Art_8_TUR.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

[162] AİHM Kararı, P.G. ve J.H.-Birleşik Krallık Başvurusu, 25/09/ 2001, Başvuru No: 44787/98.

[163] Gilles Dutertre, a.g.e, s.202-203.

Mahkemenin; S. ve Marper/Birleşik Krallık Kararı'nda[164] 11 yaşında olan birinci başvurucunun tecavüze teşebbüs suçlamasından beraat etmesi ve eşini taciz etmekten ikinci başvurucuya karşı açılan soruşturma ise eşlerin barışması sonucunda takipsizlik kararıyla sonuçlanması nedeniyle başvurucular, mahkûm olmadıklarından dolayı kendilerinden alınan parmak izleriyle DNA eşantiyonlarının yok edilmesini istemiş, ancak polis bu talepleri reddetmiş ve polisin ret kararları mahkemeler tarafından onaylanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi başvurucuların DNA profilleri ile hücre eşantiyonlarının rızaları olmadan muhafazasının özel hayata saygı hakkına bir müdahale olduğunu belirtmiştir.[165]

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay kararlarında kişilerin verilerin kapsamı ile ilgili tespitlerde bulunmuşlardır.

Anayasa Mahkemesi'ne göre kişisel veri;

> Belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgilerini ifade ettiği, bu bağlamda adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğu, kişinin bedensel ya da zihinsel sağlığına ilişkin kayıt edilmiş bilgilerinin tamamından oluşan sağlık bilgileri, aralarında bireyin ırk, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep veya diğer inançları, dernek, vakıf ve sendika üyeliği, özel yaşamları ve her türlü mahkûmiyetleri ile ilgili verilerin de bulunduğu "hassas" veya "özel niteliği olan" kişisel veriler kategorisinde yer aldığını[166] ifade etmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna göre kişisel veri;

> Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde kişisel verilerle ilgili bir hüküm olmadığını, ancak mahkemenin konuyla ilgili kararlarında kişisel verinin içeriğini doldurduğunu,

[164] AİHM Kararı, S. ve Marper/Birleşik Krallık Başvurusu, 04/12/2008, Başvuru No:30562/04 30566/04

[165] HUDOC, S. ve Marper/Birleşik Krallık Kararı, https://hudoc.echr.coe.int/tur#{%22fulltext%22:[%22%C3%B6zel %20hayat%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-119595%22]}, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

[166] Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2014/201?EsasNo=2014%2F74, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

kişisel verinin sayısal olarak sınırlandırılması mümkün bulunmadığını, ancak içtihatlar ve akademik yayınlar dikkate alındığında bireyin kimliğini ortaya çıkartan, bir kişiyi belirli kılan ve karakterize eden kişinin kimlik, ekonomik ve dijital bilgileri, tabiiyeti, kanaatleri, ırk, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep veya diğer inançları, dernek, vakıf ve sendika üyeliği, sağlık bilgileri, fotoğrafları, parmak izi, sağlık verileri, telefon mesajları, telefon rehberi, sosyal paylaşım sitelerinde yazdığı veya paylaştığı yazı, fotoğraf, ses veya görüntü kayıtları kişisel verileri olarak kabul edilebileceğini[167] belirtmiştir.

Yargıtay 12. Ceza Dairesine göre kişisel veri;

Verileri hukuka aykırı olarak verme yada ele geçirme suçunun maddi konusunu oluşturan "kişisel veri" kavramından, kişinin, yetkisiz üçüncü kişilerin bilgisine sunmadığı, istediğinde başka kişilere açıklayarak ancak sınırlı bir çevre ile paylaştığı nüfus bilgileri (T.C. kimlik numarası, adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı gibi), adli sicil kaydı, yerleşim yeri, eğitim durumu, mesleği, banka hesap bilgileri, telefon numarası, elektronik posta adresi, kan grubu, medeni hali, parmak izi, DNA, saç, tükürük, tırnak gibi biyolojik örnekleri, cinsel ve ahlaki eğilimi, sağlık bilgileri, etnik kökeni, siyasi, felsefi ve dini görüşü, sendikal bağlantıları gibi kişinin kimliğini belirleyen veya belirlenebilir kılan, kişiyi toplumda yer alan diğer bireylerden ayıran ve onun niteliklerini ortaya koymaya elverişli, gerçek kişiye ait her türlü bilginin anlaşılması gerektiği[168] ifade edilmiştir.

Kişisel veriler kapsamında kişinin sağlık bilgileri önem taşımaktadır. Kişisel sağlık verisi, Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmeliğinin dördüncü maddesinin (j) bendine göre; *"Kimliği belirli ya da belirlenebilir gerçek kişinin fiziksel ve ruhsal sağlığına ilişkin her türlü bilgi ile kişiye sunulan sağlık hizmetiyle ilgili bilgileri"*[169] kapsamaktadır.

6696 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda bu konuda özel düzenlemeler getirilmiştir.

Anılan Kanun'un *özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi* şartlarının düzenlendiği 6 ncı maddesinde;

[167] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 17/07/2015 tarihli, 2014/56 esas ve 2015/1679 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[168] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 14.02.2018 tarihli, 2017/2960 esas ve 2018/1541 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[169] Mevzuat Bilgi Sistemi, Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarih: 21/06/2019 Resmî Gazete Sayısı: 30808, https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/31003,kisisel-saglik-verileri-hakkinda-yonetmelikpdf.pdf?0, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).

> Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.
>
> Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.
>
> Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.
>
> Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şarttır.[170]

Sağlık bilgilerinin gizliliği konusu; gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce gerekse Anayasa Mahkemesi'nce özel hayatın gizliliği kapsamında ele alınmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Z. Finlandiya Kararı'nda[171]şahsi bilgilerin ve özellikle tıbbi verilerin saklanmasının, Sözleşmenin 8.maddesi gereğince özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı açısından önemli bulunduğunu, Devletlerin mevzuatlarında anılan maddedeki güvencelerle tutarsız olabilecek biçimde şahsi tıbbi verilerin bildirilmesini veya açıklanmasını önleyecek uygun tedbirlerin olması gerektiğini, kişinin özel ve aile hayatı ile sosyal ve iş durumunu olumsuz etkileme açısından HIV enfeksiyon ile ilgili verilerin gizliliğinin korunmasının son derece önemli olduğunu, yapılan müdahalenin meşru amaçla orantılı olup olmadığı belirlemede bu tür bilgilerin gizliliğinin korunması terazide ağırlıklı olacağı ve önemli bir kamu yararı olmadığı durumlarda Sözleşme'nin 8. maddesi ile uyumlu olmayacağı ifade edilmiştir.[172]

HIV virüsü taşıyıcısı olan başvurucunun iş mahkemesinde yapılan yargılamasının üçüncü kişilere kapalı yapılması talebinin reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini iddiası ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi[173] kişisel verinin -belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla- bir

[170] Anılan Kanun'un Tanımlar başlıklı 3 üncü maddesinin (f) bendinde "Kurulun"; "Kişisel Verileri Koruma Kurulunu" belirttiği ifade edilmiştir.
[171] AHİM Kararı, Z. Finlandiya Başvurusu, 25/02/1997, Başvuru No:1997-I.
[172] Gilles. Dutertre, a.g.e, s.311.
[173] AYM Kararı, T. A. A. Başvurusu, 01/02/2017, Başvuru No: 2014/19081.

kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade ettiğini, kişilerin sağlık durumlarına dair bilgilerin kişisel veri niteliğinde olduğunu vurgulayarak, başvurucunun HIV virüsü taşıyıcısı olması nedeniyle davasının kamuoyuna yansıması durumunda bunun çalışma hayatı üzerinde çok olumsuz sonuçlar doğuracağını belirterek yargılamanın üçüncü kişilere kapalı olarak yürütülmesini talebinin iş mahkemesince kabul edilmemesinin özel hayata saygı hakkı kapsamında kişisel verilerin korunması hakkına müdahalede bulunulduğu sonucuna ulaşmıştır.

2.3.3 Kişinin Kimliği

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kişiyi diğerlerinden ayıran "kişisel ve sosyal kimliğe" sahip olma hakkına önem vermiş, bu kapsamda kişinin kimlik hakkını Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında değerlendirilmiştir.[174] Burghartz/İsviçre[175] Kararı'nda Mahkeme; başvurucular evlendikten sonra kadın başvurucunun "Burghartz" olan soyadını ailenin soyadı olarak seçmişler, erkek eş bu soyadın önüne kendi soyadını koymak suretiyle soyadını kullanmak istemiştir. İsviçre makamları bu talebi, sadece kadın eşin aile soyadının önünde kendi soyadını kullanabileceği gerekçesiyle kabul etmemiştir. Başvuruculaların açtıkları davanın İsviçre Federal Mahkemesi tarafından da reddedilmesinin sonucu, erkek eşin "Burghartz" soyadını kullanma olanağı ortadan kalkmıştır. Mahkeme bu kararında, cinsiyetler arasındaki eşitliğe vurgu yaparak dava konusu olayda kocanın seçilen aile soyadının yanında kendi soyadını kullanmasının aile birliğini zedelemediğini, İsviçre'de aile adlarının seçimi ve kullanılması konusuyla ilgili gerçek bir gelenek bulunmadığını, aile soyadı olarak kadının adının seçilmesi ile erkeğinin adının seçilmesi arasında bir fark olmadığını belirterek özel yaşama saygı hakkı ile aile

Kararda ayrıca "Yargı mercilerinin tarafların iddia ve taleplerini değerlendirmede takdir yetkileri olduğu açık olmakla birlikte kişilerin mahremiyeti, dolayısıyla özel hayatı üzerinde önemli etkiler doğurabilecek konulara ilişkin taleplerin reddi durumunda bunun gerekçelerinin ayrıntılı şekilde kararda gösterilmesi, hakkaniyete uygun bir yargılamanın gereği" olduğu belirtilmiştir.

[174] Dilara Yüzer Elitimur, **AİHS Kapsamında Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunmasında Devletin Pozitif Yükümlülükleri,** İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019, s.25.

[175] AİHM Kararı, Burghartz/İsviçre Başvurusu, 22/02/1994, Başvuru No:16213/90.

yaşamına saygı hakkı bakımından ayrımcılık yasağının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.[176]

Anayasa Mahkemesi Sevim Akat Ekşi Kararı'nda;

> Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 8. maddesinin ad ve soyadı konusunda açık bir hüküm içermediğini belirtmekle beraber, kişinin kimliğinin ve aile bağlarının belirlenmesinde kullanılan bir araç olması nedeniyle, belirli bir dereceye kadar diğer kişilerle ilişki kurmayı da içeren özel yaşama ve aile yaşamına saygı hakkıyla ilgili olduğunu, bir kamu hukuku konusu olarak toplumun ve Devletin adların düzenlenmesi konusuyla ilgilenmesinin bu unsuru özel hayat ve aile hayatı kavramlarından uzaklaştırmayacağını kabul etmekte olduğunu, bu kapsamda, soyadı değiştirme ile çocuğun ve kadının soyadı bağlamında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına konu edildiği görülen soyadının da Sözleşme'nin 8. maddesinin koruma alanında olduğunu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne göre soyadı, mesleki bağlamın yanı sıra, bireylerin özel ve aile yaşamında diğer insanlarla sosyal, kültürel ya da diğer türden ilişkiler kurabilmesi için önemli olup, onları dış dünyaya tanıtma fonksiyonunu üstlenmekte olduğunu[177] ifade etmiştir.

2.3.4 Aile Hayatına Saygı Hakkı

Sözleşme'nin 8. maddesi ailenin bütünlüğünü korumakta olup, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi aile hayatına saygı hakkı ile ilgili ailenin yasal, sosyal ve biyolojik bağlarını dikkate alarak değerlendirme yapmaktadır. Diğer ifade ile Mahkeme aile hayatını değerlendirirken; eşler, çocuklar, kardeşler, amca yeğen ve büyük anne/büyükbaba torun arasındaki ilişkileri kapsayacak şekilde yorum yapmaktadır.[178] Mahkeme K. ve T Finlandiya Kararı'nda[179] "aile hayatının" varlığının veya yokluğunun tespitinde yakın kişisel bağların gerçekten var olup olmadığının belirlenmesi gerektiği vurgulamıştır.[180]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Alexandra - Paula Marckx / Belçika Krallığı Karar'ı aile hayatına saygı konusuna önemli bir karar olma özelliğini taşımaktadır. Bu davada Alexandra Marckx, Belçika uyruklu, evli olmayan kadın

---

[176] Sevi Bakım, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Kararları Çerçevesinde Cinsiyet Ayrımcılığı", **Cevdet Yavuza Armağan, s**.3205, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373743, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

[177] AYM Kararı, Sevim Akat Ekşi, 19/12/2013, Başvuru No: 2013/2187.
Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/2187, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).

[178] Dilara Yüzer Eltimur, a.g.e, s.40.

[179] AHİM Kararı, K. ve T.-Finlandiya Başvurusu, 12/07/2001, Başvuru No: 25702/94.

[180] Gilles Dutertre, a.g.e, s.314.

Paula Marckx'ın kızı olup, annesi kendisini 29/10/1973 tarihinde tanımıştır. Tanıma işleminden sonra Paula Marckx kızını 30/10/1974 tarihinde evlât edinmiştir. Belçika Hukukuna göre tanınmış ve hatta anası tarafından evlât edinilmiş "tabii nesep"li çocuk, annenin ailesine karşı ilke olarak yabancı kabul edilmekte, veraset hukuku bakımından "sahih nesep"li çocuk ve anasının haklarına kıyasla değişik oranlarda sınırlamaktadır. Divan, aynı konularda "evlilik dışı" ve "evlilik içi" doğan çocuklar arasında ayırım yapılmasının tarafsız dayanağının olmadığını, Alexandra Marckx kendisinin anasının mallarını elde etme yetkisine getirilen kısıtlamalar nedeniyle olduğu kadar, ana tarafından yakın akrabalarının kesin olarak mirasçısı olamaması nedeniyle de, 8. madde ile birlikte değerlendirildiğinde 14. maddenin ihlâlinin edildiği belirtilmiştir.[181]

Kişinin isim ve soy ismi ile ilgili konular, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı hakkı kapsamında incelenmektedir.

Anayasa Mahkemesi *Abdullah Yılmaz Kararı'nda;*

> Kimliğin belirlenmesindeki en önemli unsurlardan olan ismin vazgeçilemezlik, devredilemezlik ve kişiye sıkı surette bağlı olma niteliklerinin kişinin mevcut statüsünü etkilemesi muhakkak olduğundan kişinin isminin korunması ve kamu düzenini bozmadığı müddetçe değiştirilmesine imkân tanınması yönünde devletin pozitif yükümlülüklerinin bulunduğunun değerlendirildiği, başvurucunun çocuğuna isim koyma hakkının sınırı, bu isim içinde Türk alfabesinde olmayan bir harfin kullanılmaması olarak belirlendiğini, başvurucunun ifade ettiği şekliyle çocuğuna kendi kültürüne uygun bir isim koyması engellenmemekte, yalnızca yukarıda belirtilen meşru amaç kapsamında bir sınırlandırma yapıldığını, bu sebeple başvurucunun hak ve menfaatleri ile kamusal yarar arasında adil bir dengenin kurulduğu belirlendiğinden anılan müdahalenin ölçülü olduğu sonucuna varıldığını, açıklanan gerekçelerle, başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edilmediği sonucuna ulaşıldığı[182] ifade edilmiştir.

[181] M. Aydoğan Özman, "Avrupa İnsan Hakları Divanı'nın 1979 Yılında Verdiği Kararlar", Sayı:1, 1979, s.126, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/630564, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).
AİHM Kararı, Alexandra - Paula Marckx / Belçika Krallığı Başvurusu, 13/06/1979, Başvuru No: 6833/74.

[182] T.C Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2018/33702, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).

Kamunun ve bireylerin çatışan çıkarları arasında denge kurulması ile ilgili Anayasa Mahkemesi'nin Ali Çökelekoğlu ve Diğerleri Kararı'nda; Türk olup Alman vatandaşı olan başvurucuların her iki ülkenin nüfus kaydında farklı soyadlarının bulunduğu, başvurucuların Almanya resmî kayıtlarında soyadlarının Kaplan olarak, Türkiye nüfus kayıtlarında ise Çökelekoğlu olarak yer aldığını, bu durumun hukuki işlemlerde ve resmî kurumlarda zorluklara sebep olduğunu belirterek Türkiye nüfus kayıtlarında düzeltme yapılmasını talep ettiklerini, isim konusundaki farklılıkların giderilmesine yönelik gerekli bir hâlin var olup olmadığı hususu irdelenmeksizin, temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmeler dikkate alınmaksızın derece mahkemeleri tarafından başvurucuların isim tashihi talebinin reddedilmesinin kamunun ve bireylerin çatışan çıkarları arasında ölçülü ve adil bir denge kurulmadığının göstergesi olduğunu ve bu nedenle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini[183] hükme bağlanmıştır.

2.3.5 Konuta Saygı Hakkı

Kişinin; sürekli yaşadığı veya yeterli ve devamlı bağının bulunduğu ayrıca özel ve ailevi ilişkilerini geliştirdiği mekanı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi konut olarak ifade etmiştir. Bu tanım kapsamında mülkiyet hakkına sahip olmayan kişiler, konut ile ilgili yeterli ve devamlı bağlarının bulunması halinde konuta saygı gösterilmesi hakkından yararlanacaklardır.[184]

Konut hakkının daraltıcı bir biçimde ele alınmaması gerektiği Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi tarafından ifade edilmiş, bu kapsamda yeterli konut hakkının güvenli, huzurlu ve onurlu biçimde bir mekanda sürdürme hakkı olarak yorumlanması gerektiği ifade edilmiştir. Yeterli konut hakkının kapsamına; *"kullanım güvencesi, konut, arazi ve mülk iadesi, yeterli*

[183] AYM Kararı, Ali Çökelekoğlu ve Diğerleri Başvurusu, 02/11/2022, Başvuru No: 2019/1464. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2019/1464, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).
[184] Dilara Yüzer Eltimur, a.g.e, s.42.

konutlara eşit ve ayrımcı olmayan erişim, ulusal ve topluluk düzeyinde konutla ilgili karar alma sürecine katılım"[185] hakkının girdiği vurgulanmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi O'Rouke Kararı'nda; başvurucunun kamu kurumlarınca yerleştirildiği otel odasından çevreyi rahatsız etmesi nedeniyle bir ay dolmadan tahliye edilmesinden dolayı Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında yaptığı başvuru ile ilgili yapılan değerlendirme sonucunda, başvurucunun, otel odası ile ilgili yeterli ve devam eden bağlar bulunduğuna dair şüphelerin olduğunu ifade ederek, buranın konut olarak kabul edilse dahi başvurucunun tahliyesinin Sözleşme'nin 8. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında meşru olduğunu ifade etmiştir.[186]

Konut terminoloji olarak geleneksel mekanlar olarak isimlendirilen sadece ev ile sınırlı olmayıp, karavanları, sabit olmayan evleri, kulübeleri ve bungalovları kapsamaktadır.[187] Mahkeme; Chappell, Niemiet ve Cremieux Kararlar'ında "işyerlerinin" konut kapsamında bulunduğunu belirtmiştir.[188] Bu kapsamda bir gazetenin veya noterin ofisi, bir üniversite profesörünün çalışma odası konut olarak değerlendirilmektedir.[189]

Anayasa Mahkemesi Sema Temiz ve Özer Temiz[190] Kararı'nda; konuta saygı hakkı, sadece fiziksel alanın korunması olarak değerlendirilmediğini, aynı zamanda ikametten huzurlu biçimde yararlanma hakkını da içerdiği ifade edilen bu hakka yönelen gürültü, koku, emisyonlar gibi somut veya fiziksel olmayan ve söz konusu kullanım biçimini etkileyen müdahaleler de konuta saygı hakkı bağlamında olduğu belirtilmiştir.

2.3.6 Haberleşmeye Saygı Hakkı

Haberleşme**,** Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında her türlü yazılı ve sözlü gönderiyi ifade etmektedir. Haberleşme kavramı geniş anlamda yorumlanmakta olup,

[185] Muharrem Kılıç, "Konut Hakkının Sosyopolitiği: Sosyal Haklar Sistematiği Açısından Bir Çözümleme", **Anayasa Yargısı,** Cilt: 37, Sayı 2, 2020, s.80, https://ayam.anayasa.gov.tr/media/6507/anayasa_yargisi_37-2_tumu.pdf, (Erişim Tarihi: 26/10/2023).
[186] Gülay Arslan Öncü, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Özel Yaşamın Korunması Hakkı**, Beta Yayınları, İstanbul, 2011, s. 192.
[187] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8 Rehberi, s.82.
[188] Gülay Arslan Öncü, a.g.e, s.193.
[189] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8 Rehberi, s.83.
[190] AYM Kararı, Sema Temiz ve Özer Temiz Başvurusu, 10/12/2019, Başvuru No: 2016/11069.

bu kavramın kapsamı kullanılan "araca" göre değil, gerçekleşen "içeriğe" göre belirlenmektedir. Kişilerin elektronik postaları, postaları, mektupları, telefonlar ile internet üzerinden haberleşmesi bu kapsamda değerlendirilmektedir.[191]

Teknolojideki gelişmelerle eş zamanlı olarak elektronik postalar, internet kullanımı, bilgisayar sunucularında saklanan veriler, hard diskler ve disketler Sözleşmenin 8. maddesi kapsamında bulunmaktadır.[192]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Fırat Gerçek Türkiye Kararı'nda;[193] özel bir şirket çalışanı olan başvurucunun iş sözleşmesi, işveren tarafından aynı işyerinde çalışan Ö.Ç. isimli kişiye verilen cep telefonunun incelenmesi sonucunda elde edilen mesaj içerikleri gerekçe gösterilerek feshedildiği, teknolojik gelişmelerin imkânlarından yararlanmak isteyen işverenlerin bilgisayar, internet, e-posta veya cep telefonu gibi iletişim araç ve gereçlerini çalışanın kullanıma sunması nedeniyle oluşan uyuşmazlıklarda "işverenin menfaatleri" ile "işçinin temel hak ve özgürlükleri" arasında bir dengeleme yapma gerekliliğinin doğduğu, mesajlaşma programlarının kişisel olarak da kullanılabileceği gözetildiğinde bir başkasına ait olan cep telefonunun denetlenmesinin ve başvurucuya ait mesajların ele geçirilmesinin başvurucunun özel hayatının ve haberleşmesinin gizliğinin korunması konusundaki makul beklentisine aykırı olduğu belirtilerek, Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı ve Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği belirtilmiştir.

WhatsApp içeriklerinin incelenmesi ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Samet Ayyıldız Türkiye Kararı'nda;

> Başvurucunun bir özel şirket çalışanı olduğu, şirketin hizmet sağladığı Sağlık Bakanlığına bağlı bir devlet hastanesinde bilgi işlem sorumlusu olarak görev yaptığı, kurum yöneticilerinden birinin başvurucuya görevi için tahsis edilmiş bilgisayardaki WhatsApp yazışmalarını bir şekilde görerek bu yazışmaların içeriklerini temin ettiği ve bunların dayanak yapılarak başvurucunun iş sözleşmesinin feshedildiği olayda, işverenin işyeri bilgisayarını inceleme yetkisi ile kapsamını gösteren bir bildirimin başvurucuya yapıldığına gösteren belge olmaması, somut olayda kişisel kullanıma

[191] Dilara Yüzer Eltimur, a.g.e, s.44.
[192] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8 Rehberi, s.100.
[193] AİHM Kararı, Fırat Gerçek Türkiye Başvurusu, 21/09/2022, Başvuru No: 2019/25604. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2019/25604, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).

ilişkin olduğu herkesçe ve işverence bilinen söz konusu programın denetlenmesinin başvurucunun özel hayatının ve haberleşmesinin gizliğinin korunması konusundaki makul beklentisine aykırı bulunması, işveren başvurucunun bilgisayarındaki özel mesajları hukuka uygun bir yöntemle elde ettiğine yönelik de sağlıklı bir açıklama yapamamış olması nedenleri ile özel hayata saygı hakkı ve haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği[194] hükme bağlanmıştır.

2.3.7 Çevre Hakkı

Anayasa'nın 56. maddesinde çevre hakkı düzenlenmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde çevre hakkı, doğrudan güvence altına alınan haklar ve özgürlükler arasında bulunmamaktadır. Ancak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi çevre konusunda yapılan başvuruları özel ve aile hayatına saygı başlıklı Sözleşmenin 8. maddesi kapsamında incelemektedir.[195]

Anayasa Mahkemesi kararlarında çevrenin tanımı yapmamış, bunun yerine sağlıklı veya dengeli çevrenin niteliklerini veya unsurlarını ortaya koymuş, diğer ifade ile hangi koşulların gerçekleşmesi halinde sağlıklı ve dengeli çevreden söz edilebileceğini ifade etmiştir.[196]

Mahkeme Hatton/Birleşik Krallık Kararı'nda[197]; havalimanı yakınında yaşayan başvuruculaların devletin gece uçuşlarına izin vermesi nedeniyle uykularının kesintiye uğradığı ve sağlıklarının bu nedenle zarar gördüğü gerekçesiyle yaptıkları başvuru sonucunda Büyük Daire,*"söz konusu düzenlemelerden etkilenmiş olan bireylerin özel hayatlarına ve aile hayatlarına saygı gösterilmesini isteme hakları ile diğerlerinin ve bir bütün olarak toplumun çakışan çıkarları arasında adil bir denge kurmayarak takdir yetkisini aşmadığı kanaatine varmış ve Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edilmediğine"*[198] hükmetmiştir.

---

[194] AİHM Kararı, Samet Ayyıldız Türkiye Başvurusu, 28/12/2021, Başvuru No: 2018/34548. https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2019/25604, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).

[195] Selman Karakul, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Sağlık Hakkı-II", **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 4, Sayı: 1, 2017, s.25, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1102236, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).

[196] Yasemin Semiz, "Anayasa Mahkemesi'nin Çevre Hakkı Perspektifi", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi,** Sayı: 4, Cilt:2 2014, s.17, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/701489, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).

[197] AİHM Kararı, Hatton / Birleşik Krallık Başvurusu, 08/07/2003, Başvuru No: 36022/97.

[198] Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı, **Çevre ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Tematik Bilgi Notu,** 2015, s.22.

Başka bir davada Mahkeme verdiği Guerra ve Diğerleri İtalya Kararı'nda;[199] başvuranlar gübre üretimi yapan bir tesisin yaklaşık 1 km uzağında yaşan ve tesisin çalışmalarından kaynaklanan kirliliğin düzeyini ve büyük kaza riskini azaltıcı, uygulamaya dönük tedbirlerin alınmamasının, yaşamlarına ve vücut bütünlüklerine saygı gösterilmesi haklarını ihlal edildiği gerekçesi yapılan başvuru üzerine, İtalya'nın, başvuranların özel hayatlarına ve aile hayatlarına saygı haklarını güvence altına almaya yönelik yükümlülüklerini yerine getirmediği gerekçesiyle, Sözleşme'nin 8 inci maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, ciddi çevre kirliliğinin bireylerin refahını etkileyebileceğine ve konutlarını diledikleri gibi kullanabilmelerine engel oluşturmak suretiyle, bireylerin özel hayatlarını ve aile hayatlarını olumsuz yönde etkileyebileceğine dikkat çekmiştir.[200]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Lopez Ostra İspanya Kararı'nda; başvurucu evinin yakınındaki Belediyeye ait atık su işleme tesisinde gerekli önlemlerin alınmaması nedeniyle başka bir yere taşınmak zorunda kaldığını ileri sürerek yaptığı başvuruda, Mahkeme, bu işletmede gerekli önlemlerin alınmaması sonucu başvurucunun kızının sağlığının olumsuz etkilenmesi bakımından konuyu ele almamış, ancak bireysel ve toplumsal çıkarlar arasındaki denge bakımından kapsamında başvuru değerlendirilerek başvurucunun yararı ile şehrin ekonomik refahı arasındaki adil dengenin gözetilmediği ve ihlalin gerçekleştiği sonucuna ulaşmıştır.[201]

Anayasa Mahkemesi bir kararında;

> Çevrenin kendi başına bir değer olarak korunduğu izlenimi ortaya çıkmakla birlikte çevre merkezli yaklaşım olarak da adlandırılabilecek olan ve çevrenin kendi başına bir değer olarak korunması gerekliliğine işaret eden ekolojik yaklaşımın yerini, insan hakları ile çevrenin korunması arasında açık bir bağ olduğu düşüncesine bıraktığı, bu kapsamda çevreye insan merkezli bir anlayışla yaklaşıldığı ve çevre ile nitelikli

[199] AİHM Kararı, Guerra ve Diğerleri İtalya Başvurusu, 19/02/1998,Başvuru No: 14967/89
[200] Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı, a.g.e, s.11.
[201] Özge Yücel Dericiler, "AİHM İçtihatları Çerçevesinde Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkı Bağlamında Sağlık Hakkının Korunması", VI. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu, s.377, https://eresearch.ozyegin.edu.tr/bitstream/handle/10679/5414/dericiler.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).

yaşam ve sağlık arasında bir bağ kurulduğu, çevresel insan hakları bağlamında değerlendirilebilecek olan birçok uluslararası metnin de çevrenin korunması ile insan sağlığı ve esenliği arasında bir bağ kurulması ile oluştuğu[202] ifade edilmiştir.

Kararda ayrıca,

Çevresel meselelerin Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belirli koşulların mevcudiyetinin arandığı, bu bağlamda söz konusu çevresel rahatsızlığın, başvurucunun özel yaşama, aile yaşamına ya da konuta saygı hakkı üzerinde doğrudan bir etkide bulunması ve söz konusu çevresel kirliliğin belirtilen değerler üzerindeki etkisinin asgari bir şiddet derecesine ulaşması gerektiği, bu kapsamda söz konusu kirliliğin ciddi bir boyuta ulaşmış olması arandığı, belirtilen bağlamda aranan asgari ağırlık eşiğinin, söz konusu hukuksal değerlerin ihlal edilip edilmediğinin değil, bizatihi söz konusu alana ilişkin incelenebilir bir sorun doğup doğmadığının tespiti amacıyla değerlendirildiği, söz konusu şiddet derecesinin değerlendirilmesi göreli olup her somut olayda çevresel etkinin yoğunluğu, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile çevrenin genel bağlamı gibi kriterler çerçevesinde ayrıca değerlendirme yapılmasını zorunlu kıldığı[203] belirtilmiştir.

Özetle; Anayasa Mahkemesi çevre hakkı ile ilgili Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında yaptığı değerlendirmelerde "çevresel rahatsızlığın başvurucunun özel ve aile hayatına ya da konuta saygı hakkı üzerinde doğrudan bir etkide bulunması, bu kapsamda çevresel rahatsızlığın ciddi bir boyuta ulaşmış olması şartı" gerçekleşmiş olması koşullarını aramaktadır. Mahkeme, *"bu kapsamda ilgili tesis, işletme veya sair faaliyet sonucu ortaya çıkan çevresel etkiler ile bireyin özel ve aile hayatı veya konutunu kullanım hakkı arasında yeterince sıkı bir bağın varlığı yeterli"*[204] görmektedir.

2.3.8 Çalışma Hakkı

Çalışma hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde doğrudan güvence altına alınan bir hak değildir. İkinci kuşak haklar, diğer ifade ile sosyal ve ekonomik haklar bu Sözleşmenin kapsamı dışında bulunmaktadır. Ancak Sözleşmenin günün ihtiyaçları kapsamında yorumlanması sonucunda sosyal ve ekonomik haklar arasında

[202] AİHM Kararı, Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karluk Başvurusu Türkiye, 24/03/2016, Başvuru No: 2013/6587.
[203] A.k.
[204] Kemal Özeren, Berrak Yılmaz, İsmail Emrah Perdecioğlu, Kübra Kaya ve Ali Kozan, **"Özel Hayata Saygı Hakkı", Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı Rehberi,** Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, 2003, s.41-42.

bulunan çalışma hakkı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatlarında özel hayata saygı hakkı ile birlikte ele alınmaktadır. Çalışma hakkı da özel hayata saygı hakkı gibi açık bir tanımı bulunmayan içinde çalışma hayatının birçok yönünü barındıran bir hak olarak karşımıza çıkmaktadır.[205]

Özel hayata ilişkin konuların, kişinin mesleği ile ilgili yapılacak tasarruflarda veya değerlendirmelerde dikkate alınması halinde özel hayata saygı hakkı gündeme gelebilmekte, bu kapsamda kişilerin mesleği ile bağlantılı olarak *"özel hayatı hakkında sorgulanması ve bunun doğurduğu idari sonuçlar, buna ek olarak kişilerin davranış ve tutumları gerekçe gösterilerek görevden alınmaları özel hayatın gizliliğine yapılmış bir müdahale oluşturmaktadır."*[206]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında, kamu hizmetine girme ya da dilediği kamu görevinde çalışma hakkının Sözleşme'de veya protokollerinde korunan bir hak olmadığını açıkça belirtmiştir. Mahkeme, Sözleşme'nin tarafı olan devletlerin bu hakkı bilinçli bir şekilde Sözleşme ile 4 ve 7 numaralı protokollere dahil etmediklerini ifade etmiştir. Ancak Mahkeme çalışma hakkı kapsamında yapılan başvuruları Sözleşmede korunan diğer haklarla bağlantı kurarak inceleme yapmaktadır. Bu kapsamda Mahkemece, çalışma hakkıyla ilgili pek çok konu Sözleşme'nin 8. maddesinde düzenlenen özel hayat ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında değerlendirilmektedir.[207]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi çalışma hakkına ilişkin kararları üç başlık halinde incelenebilir. Bunlar; çalışma hayatına erişim hakkına müdahale, haksız yere işe son verme ve çalışma hakkının kullanımında ayırımcılık yapmama ilkesinin ihlalidir.[208]

Anayasa Mahkemesi iş ilişkilerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar ilgili başvuruları devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında incelemektedir. Mahkeme,

---

[205] Şermin Birtane, "Özel Hayata Saygı Hakkı (AİHS 8. Madde) Bağlamında Çalışma Hakkı Ve Mesleki Hayat İlişkisi", **Anayasa Yargısı,** Cilt: 38, Sayı: 2, 2021, s.59, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2162845, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).
[206] Kemal Özeren ve diğerleri, a.g.e, s.44.
[207] Şermin Birtane, a.g.e, s.67.
[208] Zeynep Kılıçkaya, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru İncelemelerinde Çalışma Hakkı", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 18, Sayı: 2, 2016, s.138, https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2017/04/ZEYNEP-KILICKAYA.pdf, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).

"*…ahlaki nedenler gerekçe gösterilerek iş sözleşmeleri feshedilen başvuruculaın, kurumsal e-posta hesaplarının incelenmesi neticesinde elde edilen bilgilere dayanılarak iş sözleşmeleri feshedilen başvuruculaın, özel hayatla bağlantılı olarak sağlık sorunları gerekçe gösterilerek işten ayrılmaya zorlanan başvurucunun ve iş yerinde maruz kaldıkları psikolojik taciz nedeniyle iş sözleşmeleri sona eren başvuruculaın"*[209] başvurularını devletin pozitif yükümlülükler kapsamında ele almıştır.

Çalışma ortamı özel hayata saygı kapsamında değerlendirilmektedir. Bu kapsamda *Danıştay* verdiği bir kararda;

> …Genel Müdürlüğü binasında bulunan kameraların masalarda ve bankolarda çalışan personeli doğrudan gören ve izleyen şekilde olduğu, kamera sisteminin yerleştirildiği konum ve çektiği alan dikkate alındığında, iş yerinin güvenliğini sağlama amacını aşarak, doğrudan çalışan memurun kendisinin, diğer memurlarla ya da iş sahipleriyle ilişkisinin ve kamu hizmetinin görülmesi sırasında yaptığı her türlü haberleşmesinin, çalışma alanı ve masasının gözlemlendiği kamera takip sistemi kurulmasının özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği, ayrıca uygulamanın sınırlarını, usul ve esaslarını gösteren bir kanuni dayanağın bulunmadığı, toplanan görüntülerin ileride başka bir şekilde kullanılamayacağına ilişkin güvencenin bulunmadığını[210] belirtilmiştir.

2.3.9 Yerleşme ve Seyahat Hakkı

Yerleşme ve seyahat hakkı, uluslararası ve ulusal mevzuatta güvence altına alınmış bir haktır. Bu kapsamda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 13. maddesinin *birinci fıkrasında* "Herkes herhangi bir devletin sınırları dahilinde serbestçe dolaşma ve yerleşme hakkına haizdir", *ikinci fıkrasında*, "Herkes, kendi memleketi de dahil, herhangi bir memleketi terk etmek ve memleketine dönmek hakkına haizdir"[211] hükümleri getirilmiştir.

Anayasa'mızın "yerleşme ve seyahat hürriyeti" başlıklı 23. maddesinin *birinci fıkrasında* "Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir.", *ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında* "Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve

[209] Hilal Yazıcı, "Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında İş Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi Ve Özel Hayata Saygı Hakkı", **Anayasa Yargısı,** Cilt: 38, Sayı: 2, 2021, s.116, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2162995, (Erişim Tarihi: 01/12/2022).
[210] Danıştay 11/01/2021 tarihli, 2019/10118 esas ve 2021/43 karar sayılı kararı.
[211] İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf, (Erişim Tarihi: 01.12.2022).

ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak; Seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek; Amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir.", *beşinci fıkrasında* "Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlanabilir.", *altıncı ve son fıkrasında* "Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz."[212] hükümleri yer almaktadır.

Seyahat özgürlüğü birinci kuşak haklar arasında yer almakta olup, bu haklara bireyi öne çıkaran negatif statü hakkını ifade etmektedir. Negatif statü haklarının en önemli özelliği devletin bu haklara "karışmaması", "hakka müdahale etmemesi", "gölge etmemesi"dir. Diğer yandan, devletin, seyahat özgürlüğünü hakkın niteliğine uygun düştüğü derece etkin kullanılmasını sağlamak amacıyla pozitif yükümlülüklerini de bulunmaktadır.[213]

Anayasa Mahkemesi yerleşme ve seyahat hakkı kapsamında pasaportun iptal edilmesi ya da pasaport verilmemesi şeklindeki idari işlemler esas olarak bu hakla doğrudan ilgili olduğunu kabul etmekle birlikte, "kişinin gitmek istediği ülke ile güçlü kişisel, ailevi, ekonomik ve mesleki bağlarının olduğu durumlarda yurt dışına çıkışını engelleyen tedbirlere ilişkin bireysel başvuruların özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında" değerlendirme yapmaktadır. Ancak bu şekilde incelemenin yapılabilmesi için "bireysel başvuru formunda başvurucuların şikâyet edilen tedbirin özel ve aile hayatları üzerindeki olumsuz sonuçlarını somut verilere dayalı olarak uygun şekilde ortaya koymaları gerekmektedir. Mahkeme, adli kontrol tedbirlerinden "yurt dışına çıkamama yükümlülüğüne" ilişkin başvurularda kişinin yurt dışı ile güçlü bağlarının bulunduğunun kanıtlanması halinde başvuruyu özel hayata saygı kapsamında incelemektedir.[214]

Bu hakla ilgili Anayasa Mahkemesi somut norm denetimi kapsamında; kişilerin pasaportların iptal edilmesi veya pasaport verilmesinin idari makamların

---

[212] https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi: 21/10/2023).

[213] Nesibe Gürbüz," Ulusal ve Uluslararası Alanda Seyahat Özgürlüğüne Bakış ve Diğer Temel Hak ve Özgürlüklerle İlişkisi", **TİHEK Akademik Dergisi,** Yıl: 2, Sayı: 3, 2019, s. 112, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1162193(Erişim Tarihi: 21/10/2023).

[214] Kemal Özeren ve diğerleri, a.g.e, s.42.

takdirine bırakılması konularının doğrudan Anayasamızın 23. maddesi kapsamında değerlendirmiştir.[215]

2.4 Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

Özel hayatın gizliliğinin korunması başlığı altında; uluslararası hukuktaki düzenlemeler, İslam Hukuku ve Osmanlı Dönemi'ndeki uygulamalar ile ulusal hukuktaki hükümler incelenmiştir. Bu kapsamda; öncelikle Birleşmiş Milletler tarafından yürürlüğe konulan iki ayrı sözleşme ile İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'ndeki özel hayatın gizliliği konusundaki hükümler incelenmiş, ayrıca Kuzey Ülkeleri Hukukçularının Kongresinde bu konuda alınan karar değerlendirilmiştir.

Bu başlık altında; İslam hukuku ve Osmanlı Dönemi'ndeki uygulamalar incelendikten sonra ulusal hukukta özel hayatın gizliliğinin korunması konusu ile ilgili Anayasalarımızdaki ve kanunlarımızdaki düzenlemeler değerlendirilmiştir.

2.4.1 Uluslararası Mevzuatta Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

Uluslararası mevzuatta özel hayatın gizliliğinin korunması; Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmesi ve İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Avrupa Sözleşmesi kapsamında incelenecektir.

2.4.1.1 Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirgesi, klasik hak ve özgürlükler ile sosyal hak ve özlükleri bir arada düzenleyen ilk bildirgedir. [216] Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 10/10/1948 tarih ve 217A sayılı kararıyla kabul edilen Bildirge,

[215] Kemal Özeren ve diğerleri, a.g.e, s.43.
[216] Sezen Kama Işık, "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde Özel Yaşam ve Kavramın Sonraki İnsan Hakları Belgelerine Etkisi", 2022, **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:10, Sayı:1, s.218, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2320217, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

Ülkemizde 06/04/1949 tarih ve 9119 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilerek 27/10/1949 tarih ve 7217 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğü girmiştir.[217]

Bu Bildirge'nin 12. Maddesinde,*"Hiç kimse özel hayatı, ailesi, meskeni veya yazışması hususlarında keyfi karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz bırakılamaz. Herkesin bu karışma ve tecavüzlere karşı kanun ile korunmaya hakkı vardır."*[218] hükmü getirilmiştir.

2.4.1.2 Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'de özel hayatın gizliliğinin korunması

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca 16/12/1966 tarih ve 2200 A sayılı kararıyla kabul edilen Sözleşme, Ülkemizde 04/04/2003 tarih ve 4868 sayılı Kanunla kabul edilerek 18/06/2003 tarih ve 25142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğü girmiştir[219].

Anılan Sözleşme'nin 17. maddesinde*; "Hiç kimsenin özel hayatına, ailesine, evine ya da haberleşmesine keyfi ya da yasa dışı müdahale edilemez; hiç kimsenin şeref ve itibarına yasal olmayan tecavüzlerde bulunulamaz"*[220] hükmü getirilmiştir.

2.4.1.3 İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Avrupa Sözleşmesi'nde Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi 04/11/ 1950'de imzalanmış ve 03/09/1953 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu Sözleşme'nin "Özel Yaşam ve Aile Yaşamına Saygı" başlıklı 8. maddesinde;

> Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin

[217] Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi, İnsan Hakları Hukuku Bilgi Bankası, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/27-birlesmis-milletler-diger-belgeler/, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).
[218] A.g.e, s.219.
[219] Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi, İnsan Hakları Hukuku Bilgi Bankası, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/27-birlesmis-milletler-diger-belgeler/, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).
[220] A.k.

önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.[221] hükmü getirilmiştir.

Bu Sözleşme devletlere iki ayrı yükümlülük getirmektedir. Yükümlülüklerden birincisi *negatif yükümlülük* olarak isimlendirilen devletin kişilerin özel hayatına müdahale etmemesi, ikincisi *pozitif yükümlülük* olarak adlandırılan devletin kişilerin özel hayatlarını korunması diğer ifade ile müdahale edilmemesi için tedbir almasıdır. "Özel hayatın gizliliğini ihlal suçu" Sözleşme kapsamında devletlerin pozitif yükümlüleri gereğince ceza hukuku alanında yapması gereken düzenlemeyi ifade etmektedir.[222]

2.4.1.4 Kuzey Ülkeleri Hukukçularının Kongresinde Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

Özel hayata saygı gösterme hakkı; 22-23/05/1967 tarihinde aralarında Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Norveç ve İsveç temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşen kongrede ilk kez detaylı bir şekilde incelenmiştir. Kongre sonunda üç bölümden oluşan sonuç bildirgesinin; birinci kısmında özel hayata saygı gösterilmesi hakkının hukuki niteliği, ikinci kısımda sınırlamalar, üçüncü ve son kısmında koruma ile ilgili hükümler yer almıştır.[223]

Sonuç Bildirgesi'nde özetle; özel hayata saygı gösterilmesi hakkının temel bir hak olarak tanınması gerektiği, bu hak kişiyi kamu otoritelerine, topluluğa ve diğer kişilere karşı koruduğu, özel hayata saygı gösterilmesi hakkı kişi için en ufak bir dış müdahale olmaksızın kendi öz varlığını serbestçe sürdürebilmesi hakkı olduğu belirtilmiştir. Bildirge'de ayrıca kişinin; özel, ailevi ve ev hayatına karşı bütün müdahalelere, fiziki ve fikri bütünlüğüne veya manevi veya entelektüel özgürlüğüne karşı bütün tecavüzlere, şerefine veya şöhretine karşı bütün tecavüzlere, söz veya fillerine zarar verebilecek bütün müdahalelere, özel hayata ilişkin ve kişiyi zor durma düşürebilecek fiillerin ifşasına, isminin, hürriyetinin veya resminin kullanılmasına,

[221] Sezen Kama Işık, a.g.e, s.231.
[222] Zafer Kahraman, a.g.e, s.30.
[223] Süheyl Donay, "Özel Hayata Sayı Gösterilmesi Hakkı Üzerine Kuzey Ülkeleri Hukukçularının Kongresi", https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/96697, Cilt:39, Sayı:1-4, 1974, s.439, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

onu jurnallemesine, gizli olarak takip edilmesine, gözetlenmesine ve taciz edilmesine, muhaberatına el konulmasına, sözlü veya yazılı özel muhaberatının kötü amaçla kullanılmasına, onun tarafından elde edilmiş veya haber alınmış mesleki sır kavramına giren bilgilerinin açıklanmasına karşı korunması gerektiği hükme bağlanmıştır.[224]

2.4.2 İslam Hukukunda Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

İslam Hukukunda özel hayat "ırzın koruması" başlığında ele alınmıştır. "Irzın korunması" kavramı, sadece vücudun cinsel bütünlüğüne karşı yapılan saldırılar kapsamında dar anlamda yorumlanmayıp, bireyin namus**,** şeref ve haysiyetini ifade eden "izzet-i nefis" anlamında değerlendirilmektedir. Bu hukuk sisteminde gıybet etmek, iftira atmak ve hakaret etmek gibi birçok saldırının "ırza saldırı" olduğu, kişinin gizlice dinlemesinin veya hukuki olmayan şekilde izlenmesinin özel hayata müdahale oluşturacağı kabul edilmiştir.[225]

Özel hayatın gizliliğinin korunması, İslam Hukukunda hem özel hukuk hem kamu hukuk kuralları ile korunmuştur. Bu konuda; gerek Kuran'da gerekse hadislerde çok sayıda hüküm getirilmiştir.[226]

Konut dokunulmazlığı ile haberleşmenin ve özel eşyaların gizliliği başta olmak üzere İslam Hukukunda özel hayatın korunmasına yönelik hükümler bulunmaktadır. Bu kapsamda; konuta yabancıların izinsiz giremeyeceği Nur Süresi'nin 27. ayetinde ifade edilmiştir. Bu ayette "Ey iman edenler! Kendinizi tanıtıp izin almadan ve içinde oturanlara selâm vermeden kendi evlerinizden başka evlere girmeyin. Sizin için daha iyi olanı budur; umulur ki düşünüp anlarsınız" hükmü getirilmiş, ayrıca bu konudaki hadiste *"Sizden biri (bir eve girmek için) üç defa izin ister de izin verilmezse geri dönmesi"*[227] gerektiği belirtilmiştir.

---

[224] Süheyl Donay, a.g.e, s.441.

[225] Muhammed Necat Artukoğlu, "İslam Hukukunda Özel Hayatın Gizliliği", **Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:25, Sayı: 2, 2021, s.300, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2169429, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

[226] Nurullah Göngör, "İslam Hukuku'nda Özel Hayat Kavramı ve Günümüz Uygulamaları", **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Cilt:3, Sayı:4, 2016, s.72. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/513816, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/513816, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

[227] Muhammed Necat Artukoğlu, a.g.e, s.304.

İslam hukuku tarafından konut dokunulmazlığının detaylı bir şekilde koruma altına alındığı ve bu hakkın ihlali halinde hadd ve kısas cezaları arasında yer almayan ancak devlet başkanı ya da kadı tarafından belirlenecek bir ceza olan ta'zir cezasının uygulandığı görülmektedir.[228]

Özel hayatın gizliliğinin korunması konusunda haberleşmenin gizliliği ile ilgili Nur Süresi'nin 27. ayetinin kıyasen uygulanacağı ifade edilmiş, yine hadiste *"Her kim rızaları olmaksızın bir kavmin (başkalarının) konuştuklarını dinlerse, kıyamet gününde kulaklarına kurşun dökületeceği"* belirtilmiştir. Özel eşyaların gizliliğinin korunması ile ilgili mektup ve yazılı metinlerin sahibinin izni olmadan okunamayacağı kabul edilmiş, bu konudaki hadiste *"Kardeşinin mektubunu izinsiz okuyan kimse, o mektubu cehennemde de okuyacağı"*[229]ifade edilmiştir.

2.4.3 Osmanlı Döneminde Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

Osmanlı Dönemi'nde özel hayatın gizliliği; Klasik dönemde şer'i ve örfi hukukla, Tanzimat Dönemi'nde bu konuda çıkarılan çeşitli kararnamelerle korunmuştur.[230] Özel hayatın gizliliğinin korunması ile ilgili; Fatih Kanunnamesi'nin 41. maddesinde, II. Beyazıt Kararnamesi'nin 6. maddesinde, I. Ahmet Kararnamesi'nin 6. maddesinde ve Dulkadiroğulları Kararnamesi'nin 36. maddesinde hükümler bulunmaktadır. Bu düzenlemelerde özel hayatın gizliliğinin ihlali halinde uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir.[231]

XIX. yüzyıla kadar yürürlüğe giren kanunnamelerde; sadece konut dokunulmazlığının korunması değil aynı zamanda özel hayatın gizliliğinin sağlanması ile ilgili düzenlemelerin olduğu görülmektedir. 03/11/1839 tarihinde ilan edilen Tanzimat Fermanı'nda, kişi dokunulmazlıklarının korunması için kanunların

[228] Seda Örsten Esirgen, "Osmanlı Hukukunda Konut Dokunulmazlığını İhlal Suçu", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt:65, Sayı:4, 2016, s.2309, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/621680, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).
[229] Muhammed Necat Artukoğlu, a.g.e, s.311.
[230] Muhammed Necat Artukoğlu, a.g.e, s.294.
[231] Muhammed Necat Artukoğlu, a.g.e, s.295.

hazırlanacağı ifade edilmiş, can, mal ve ırz dokunulmazlıklarına vurgu yapılmış ancak ayrıca konut dokunulmazlığının altı çizilmemiştir.[232]

Bu Dönemde; konut dokunulmazlığının ihlali bir suç olarak 1858 tarihli Ceza Kanunu'nun 105. maddesinde düzenlenmiş, 1876 tarihli Kanuni Esasi'nin 22. maddesinde konut dokunulmazlığı bir hak olarak kabul edilmiştir. 1911 yılında, 1858 tarihli Ceza Kanunu'nun 105. maddesi yeniden ele alınmış ve konut dokunulmazlığının ihlali suçunun kapsamı genişletilmiştir.[233]

2.4.4 Mevzuatımızda Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

Mevzuatımızda özel hayatın gizliliğinin korunması; Anayasalar ve kanunlar başlıkları altında açıklanacaktır.

2.4.4.1 Anayasa'da Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

Bu başlık altında, 1924, 1961 ve 1982 Anayasa'larının özel hayatın korunması ile ilgili hükümleri incelenecektir.

2.4.4.1.1 1924 Tarihli Anayasa'da Yer Alan Düzenlemeler

Türk Anayasa Tarihinin üçüncü Anayasası olan 20/04/1924 tarihli Teşkilat-ı Esasiye, 105 asıl ve bir geçici madde ile altı fasıldan oluşmaktaydı. Anayasanın; birinci bölümünde, Hükümetin şekli, devletin resmi dili, başkenti ve milli egemenlik ilkesi, ikinci bölümde, yasamın görevleri, üçüncü bölümde Heyet-i Vekile yani yürütmenin görevleri, beşinci bölümde kamu hakları ve son bölümde ise çeşitli konular yer almaktaydı.[234]

1924 Anayasa'sı 1921 Anayasası'ndan farklı olarak temel hak ve özgürlükler ile ilgili düzenlemeler yapmıştır. Anayasada liste halinde isimleri belirtilen hak ve özgürlüklerin içerik ve sınırlarının belirlemesi kanunlara bırakılmıştır.[235]

---

[232] Seda Örsten Esirgen, a.g.e, s.2311.
[233] Seda Örsten Esirgen, a.g.e, s.2311-2312.
[234] Bilal Tunç, "Türk Anayasa Tarihinde 1961 Anayasası'nın Yeri ve Önemi", **Kafkas, Doğu Avrupa ve Anadolu İncelemeleri Dergisi,** Cilt: 17, Sayı:67, 2020, s.666, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2259570/, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).
[235] Mehmet İlteriş Öztürk, **Türk Hukukunda Özel Hayatın Gizliliği Hakkının Sınırları ve Korunması,** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış

20/04/1340 (1924)[236] tarihinde kabul edilen 491 sayılı 1924 Anayasası'nda özel hayatın gizliliği ile ilgili hükümler bulunmamaktaydı. Ancak Anayasa'nın Yedinci Faslında yer alan 70. maddesinde kişi dokunulmazlığı, 71. maddesinde konut dokunulmazlığı ve 81. maddesinde yazışmaların gizliliği ile ilgili hükümler yer almıştır.[237]

2.4.4.1.2. 1961 Tarihli Anayasa'da Yer Alan Düzenlemeler

09/07/1961[238] tarihinde kabul edilen Anayasa ile ilk kez Anayasal sistemimizde temel hak ve özgürlükler ile bu kapsamda "özel hayatın gizliliği hakkı" yer almıştır. Anayasa'nın "Kişi Hak ve Ödevleri" başlıklı İkinci Bölümü'nde yer alan 14. maddesinde kişi dokunulmazlığı, 15. maddesinde özel hayatın korunması, 16. maddesinde konut dokunulmazlığı ve 17. maddesinde haberleşme hürriyeti düzenlenmiştir.[239]

Anayasa'nın 15. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Kanunda açıkça gösterdiği hallerde, usûlüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; kamu düzeninin gerektirdiği hallerde de, kanunla yetkili kılınan merciin emri bulunmadıkça, kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz"*[240] hükmü, 20/09/1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanun'la, "*Kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; millî güvenlik veya kamu düzeni bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınan merciin emri bulunmadıkça kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz"*[241] şeklinde değiştirilmiştir.

Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020, s.60. http://acikerisim.ybu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2698/668745.pdf? sequence= 1&isAllowed=y, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

[236] Anayasa Mahkemesi, https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1924-anayasasi/, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

[237] Ahmet Danışman, **Ceza Hukuku Açısından Özel Hayatın Korunması,** Konya, Selçuk Üniversitesi Basımevi, 1991, s.92.

[238] Anayasa Mahkemesi, https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

[239] AhmetDanışman, a.g.e, s.93

[240] Anayasa Mahkemesi, https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

[241] Anayasa Mahkemesi, https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

Madde gerekçesinde bu düzenlemenin; kişinin beden tamlığını, özgürlüğünü ve özel hayatını kapsayan bir dokunulmazlık olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

Bu düzenlemede kişilerin üstünün özel kâğıtlarının ve eşyasının aranması ve bunlara el konulması sadece kanunda gösterilen hallerde ve hakim kararı veya millî güvenlik veya kamu düzeni bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde kanunla yetkili kılınan merciin emri ile mümkün olacağı hükmü getirilerek önce temel hak ve özgürlük güvence altına alınmış sonra bunun sınırlandırılmasına yönelik kural ortaya konulmuştur.[242]

2.4.4.1.3 1982 Tarihli Anayasa'da Yer Alan Düzenlemeler

18/10/1982[243] tarihinde ve 2709 sayılı Kanun'la kabul edilen 1982 Anayasa'sının Kişinin Hakları ve Ödevleri başlıklı İkinci Bölümü'nde özel hayatın gizliliği düzenlenmiştir.

Anayasa'mızın 20. maddesinde;

> Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.
>
> Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar.
>
> Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler,

[242] Burak Tekin, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı**, Yaşar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2021, s.39. https://dspace.yasar.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12742/18745/702941.pdf?sequence=2, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

[243] Anayasa Mahkemesi, https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/anayasa/, (Erişim Tarihi: 21/11/2022).

ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.[244]

Özel hayatın gizliliği konusunda 1961 Anayasası ile 1982 Anayasa'sı arasındaki temel farklılık,1961 Anayasa'sında sadece "özel hayatın gizliliğinin dokunulmazlığı" düzenlenmiş iken, 1982 Anayasası'nda bu kavram genişletilerek bir tarafından "özel hayat ve aile hayatına saygı gösterilmesini istemek hakkı" diğer yandan "özel hayat ve aile hayatının gizliliğinin dokunulmazlığı hakkı" düzenlenmiştir.[245]

2.4.4.2 Kanunlarda Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması

Bu başlık altında, 5237 sayılı Kanun'da ve 5271 sayılı Kanun'da özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı ile ilgili hükümler incelenecektir.

2.4.4.2.1 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Düzenlemeler

Özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı, 5237 sayılı Kanun'da ayrı bir madde halinde düzenlenmiştir.

"Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" 5237 sayılı Kanunu'nun Dokuzuncu Bölümü'nde ele alınmıştır. Anılan Kanunu'nun; 132 inci maddesinde "haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu", 133. maddesinde "kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması suçu", 134. maddesinde "özel hayatın gizliliğini ihlal suçu", 135. maddesinde "kişisel verilerin kaydedilmesi suçu" ve 136. maddesinde "verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu" düzenlenmiştir.

[244] TBMM Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, (Erişim Tarihi: 21.11.2022).
[245] Ahmet Danışman, a.g.e, s.94.

2.4.4.2.2 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Yer Alan Düzenlemeler

5271 sayılı Kanun'da özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı kapsamında ayrıntılı düzenlemeler getirilmiştir.

Anılan Kanun'un; dördüncü kısmının birinci bölümünde "Yakalama ve Gözaltı", ikinci bölümünde "Tutuklama", dördüncü bölümünde "Arama ve Elkoyma", beşinci bölümünde "Telekomünikasyon Yoluyla İletişimin Denetlenmesi", altıncı bölümde "Gizli soruşturmacı ve Teknik Araçlarla İzleme" konularında düzenlemeler yapılmıştır.

2.5 Özel Hayatın Gizliliği Hakkı Kapsamında Mahremiyet Hakkı

Temel hak ve özgürlüklerin başında gelen "mahremiyet hakkı" insanlığın var olduğu günden bugüne önemini korunmuş, bu hakkın korunması için yasalarda düzenlemeler yapılmıştır. Kelime olarak mahremiyet "gizlilik" anlamına gelmektedir.[246]

Mahremiyet kavramı doktrinde tanımlanmaya çalışılmış olup, bu kavramının dört farklı yönünün bulunduğu ifade edilmiştir. Bunlar; bedensel mahremiyet, iletişim mahremiyeti, mekansal mahremiyet ve bilgi mahremiyetidir.[247]

"Özel hayata saygı hakkı" ile ile zaman zaman eş anlamlı olarak kullanılan ve Warren tarafından ortaya atılan bir kavram olan "mahremiyetin korunması hakkı", kişinin hem iç dünyasını hem de başkaları ile ilgili münasebetlerini düzenleyen dış dünyasını son derece geniş bir koruma altına alan bir hak değil, aynı zamanda kişinin kamusal alandaki faaliyetlerini ve kendisi hakkındaki bilgileri kontrol edebilmesini olanak tanıyan bir haktır.[248]

Özel hayata saygı hakkı altında koruma altına alınan "mahremiyet hakkı" Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi kapsamında koruma altına alınmış

[246] Türk Dil Kurumu Sözlükleri, https://sozluk.gov.tr/ , (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[247] Hüseyin Can Aksoy, **Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakları Yönünden Kişisel Verilerin Korunması,** Ankara, Çakmak Yayınevi ve Medya Limited Şirketi, 2010, s.49.
[248] A. Tarık Gümüş, a.g.e, s.163.

olup, bu hak bireyin kendisi hakkındaki bilgileri kontrol edebilme hukuksal çıkarını da kapsamaktadır. Diğer ifade ile kişinin kendisine ait her türlü bilginin rızası olmadan açıklanmaması, yayılmaması ve bu bilgilere başkalarının ulaşamaması konusunda hukuksal çıkarı bulunmaktadır.[249]

Mahremiyet hakkı kapsamında; hakkın öznesi, konusu ve mekansal sınırları başlıklar önem taşımaktadır.[250] Bu hakkın *öznesi* ile ilgili kamuya mal olmuş kişi ve kamuya mal olmamış kişi ayırımının yapılması gerekmektedir. Kamuya mal olmuş kişi tanımı hukukumuzda 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 86. fıkrasının birinci fıkrasının birinci bendinde belirtilmiştir. Anılan düzenlemede "Memleketin siyasi ve içtimai hayatında rol oynayan kimselerin resimleri" ifadesi kullanılmış, ayrıca "Özel Yaşama Saygı Hakkı"na ilişkin Avrupa Konseyi'nin Parlamenterler Meclisi'nin 26/06/1998 tarihli 1165 numaralı kararında kamuya mal olmuş kişiler,*"Kamu görevi yerine getiren ve/veya kamu kaynaklarını kullanan ve daha genel olarak, kamu hayatında politik, ekonomik, sanatsal, sosyal, sportif veya başka biçimde bir rol oynayan tüm kişiler"*[251] olarak tanımlanmıştır.

Alman Hukukunda kabul gören "mutlak kamuya mal olmuş kişi" ve "nispi kamuya mal olmuş kişi" ayırımı hukuk sistemimizde de yer almış olup, *"mutlak kamuya mal olmuş kişi"*, politikacılar, tanınmış sporcular ve sanatçılar ile bilim insanlar gibi toplum içinde bulunduğu yer, makam ve çalışmaları nedeniyle sürekli olarak toplumun ilgisini çeken kişilerdir. *"Nispi kamuya mal olmuş kişi"* ise bir suçun faili veya mağduru gibi sadece belirli bir olay nedeniyle sınırlı zaman dilimi süresince toplumun ilgi alanında bulunan kişilerdir. Mahremiyet hakkı bakımından bu ayırımın önemi, mutlak kamuya mal olmuş kişilerin nispi kamuya mal olmuş kişilerden daha fazla kişilik haklarına yönelik müdahalelere katlanmak zorunda olmalarıdır.[252]

---

[249] Gülay Arslan Öncü, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Özel Yaşamın Korunması Hakkı**, s.181.
[250] Gülay Arslan Öncü, a.g.e, s.182.
[251] L. Müjde Kurt, "Kamuya Mal Olmuş Kişi Kavramı", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 66, Sayı:3, 2017, s.584, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/621408, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[252] L. Müjde Kurt, a.g.e, s.586.

Kamuya mal olmuş kişi kavramını Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 2004 tarihli *Von Hannover Almanya Kararı'nda* açıklığa kavuşturmuştur. Bu Karar'da, başvurucunun aynı zamanda Monako Prensi'nin ailesinin bir ferdi olarak bazı kültürel ve hayırsever organizasyonlarda kraliyet ailesini temsil ettiği, başvurucunun, Monako Devleti'nin veya devletin herhangi bir kurumunun adına ve hesabına hareket ettiği resmi bir görevi bulunmadığı, siyasilerin resmi görevlerini yerine getirdikleri gibi demokratik bir topluma katkı sağlamaya elverişli gerçeklerin aktarılması ile; resmi bir görevi olmayan kişilerin özel hayatlarına ilişkin detayların aktarılması -bu olayda da olduğu gibi arasında temel bir ayrım yapılması gerektiği ifade ederek, Mahkeme, kamuya mal olmuş kişi kavramını sadece "resmî görev yapan kişilerle" sınırlı olarak kabul etmiştir. Mahkeme aynı başvurucular tarafından 2012 yılında yapılan başka bir başvuru ile ilgili; yürüttükleri resmi bir görevin bulunup bulunmadığından ayrı olarak prenses ve prensin tanınmışlık düzeyleri dikkate alındığında sıradan kişiler değil kamuya mal olmuş kişiler olduklarına karar vermiştir.[253]

Mahkeme *Alkaya Türkiye*[254] *Kararı'nda* başvuranın evinde meydana gelen hırsızlık olayı ile ilgili olarak kendisinin bir fotoğrafı ile birlikte, maruz kaldığı hırsızlık olayına ilişkin bir haber gazetede yayınlamış, haberde, başvuranın kaldığı semt, sokağın adı ve numarası ile daire numarasını göstermek suretiyle, ilgilinin ev adresi açık bir biçimde yer alması nedeniyle başvuran gazeteye tazminat davası açmıştır. Mahkeme başvuranın bir sinema ve tiyatro oyuncusu olarak ününden dolayı halka mal olmuş olduğunu belirterek davayı ret etmiş, Yargıtay bu kararı onamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi "tanınmamış bir bireyin özel hayatına saygı hakkının korunmasını isteyebileceği gibi kamuya mal olmuş kişilerin de aynı talepte bulunma haklarının olduğunu, bir birey tanınmış bir kişi olsa bile, belli durumlarda, özel hayatının korunması ve özel hayatına saygı konusunda meşru bir beklenti hakkına sahip bulunduğunu"[255] ifade etmiştir.

[253] L. Müjde Kurt, a.g.e, s.589.
[254] AİHM Kararı, Alkaya Türkiye Başvurusu, 09/10/2012, Başvuru No:42811/06,
[255]https://cdn.istanbul.edu.tr/statics/idarehukuku-hukuk.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2017/04/CASE-OF-ALKAYA-v.-TURKEY-Turkish-Translation-by-the-Turkish-Ministry-of-Justice-2.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

Mahremiyet hakkının *konusunu* "bilgi" oluşturmaktadır. Bilgi kavramının tanımı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nin[256] ikinci maddesinin (a) bendinde yapılmıştır. Anılan düzenlemede; "Kişisel veriler, kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişi (ilgili kişi) hakkındaki tüm bilgileri ifade ettiği" belirtilmiştir.[257]

Kişinin mahremiyet hakkının *mekanını* kural olarak "özel alan" oluşturmakta olup, bu hakkın korunması zaman zaman kamusal alanda kadar genişleyebilmektedir.[258]Bu konuda Danıştay, *"Müdahalenin kamusal alanda vuku bulduğu hallerde dahi, bir kimsenin kamusal alanda "özel hayatın gizliliğine makul saygı beklentisi"* söz konusu ise, özel hayatın gizliliğinin ihlalinden söz etmenin mümkün olduğunu"[259] ifade etmiştir.

İşyerinde makul saygı beklentisi ile ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Lopez Ribalda ve diğerleri/ İspanya Kararı'nda[260] ilkeleri ortaya koymuştur. Bu davada; başvuruculaların süpermarket zincirinde çalıştıkları, mağazanın satış ve stoklarındaki farklılıkların nedeninin tespiti için mağazaya çalışanları izlemek amacıyla gizlice güvenlik kameraları yerleştirildiği, bu kameraların görüntülerinin incelenmesi sonucu hem başvuruculaların kendileri için ürünleri çaldıklarının hem de müşterilere ve diğer personellere ürünleri çalmalarında yardım ettiklerinin anlaşıldığı belirlenmiştir. Başvurucular iş mahkemesine haksız işten çıkarılma sebebiyle dava açtıkları davada gizlice güvenlik kameralarının kurulmasının ve kaydedilmesinin özel hayatlarının gizliliğine ihlal oluşturduğunu iddia ederek bu kayıtlarının hukuka uygun delil olmadığını ileri sürmüşlerdir. Mahkeme; başvuranların mağazanın kamuya açık alanında çalıştıklarını, çalışanlar için özel alanların tuvaletler, giyinme kabinleri ve kapalı çalışma ofislerinin olduğunu ve buralarda video kaydının yasak

[256] Avrupa Konseyince hazırlanan ve 01/10/1985 tarihinde yürürlüğe giren bu Sözleşme'yi Ülkemiz 28/01/1981 tarihinde imzalamıştır. Onayı uygun bulma Kanunu 18/02/2016 tarihli ve 29628 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış olup, Sözleşme 01/09/2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/157-kisisel-verilerin-otomatik-isleme-tabi-tutulmas-karssnda-bireylerin-korunmas-sozlesmesi/, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[257] Gülay Arslan Öncü, a.g.e, s.184.
[258] Gülay Arslan Öncü, a.g.e, s.184.
[259] Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 25/05/2022 tarihli, 2022/21 esas ve 2022/22 karar sayılı kararı.
[260] AİHM Kararı, Lopez Ribalda ve Diğerleri İspanya Başvurusu, 28/12/2012, 23/01/2013, Başvuru No: 1874/13, 8567/13.

bulunduğunu, video takibin sadece 10 gün sürdüğünü ve bu kayıtların sınırlı kişiler tarafından izlendiğini, video kaydının temel amacının ürünlerin kaybolmasından sorumlu kişilerin ortaya çıkarılması olduğunu, bu nedenlerle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni 8 inci maddesinin ihlal edilmediği sonucunu ulaşmıştır.[261]

Özel sektör işyerinde çalışanların elektronik postaları konusunda makul saygı beklentisi ile ilgili Anayasa Mahkemesi Ömür Kara ve Onursal Özbek Kararı'nda, şirket çalışanı olan başvurucuların karşılıklı olarak gerçekleştirdikleri yazışmaların dava dışı üçüncü kişi tarafından davalı şirketin yetkili kişi ya da organlarının bilgisine sunulduğu, bundan sonra kurumsal e-posta hesapları üzerinden işveren tarafından inceleme yapıldığı, elde edilen yazışmalarda yer alan unsurların iş sözleşmelerine aykırı olduğundan yola çıkılarak farklı gerekçelerin de eklenmesiyle sözleşmelerin feshedildiği, davalı şirket tarafından söz konusu yazışmaların liste hâlinde ilk derece mahkemelerine delil olarak sunulduğu, delilleri inceleyen ve tanıkları dinleyen mahkemelerce oluşturulan karar gerekçelerinde söz konusu yazışmaların içeriklerine ilişkin olarak herhangi bir detaya yer verilmediği ve işveren açısından iş ilişkilerinin sürdürülmesi olanağının kalmadığı şeklinde değerlendirme yapılarak davaların reddedilmesi ile ilgili olarak Mahkeme, derece mahkemelerince verilen kararlarda, başvurucular ile işveren arasında çatışan çıkarların dengelendiği, işveren tarafından başvuruculara tahsis edilmiş kurumsal e-posta hesaplarının incelenmesi şeklindeki müdahalenin şirket içi düzenlemeler gereğince işverenin meşru amacıyla ölçülü olup olmadığı hususunda değerlendirmelerin yapıldığı, sözleşmelerin feshinin başvuruculara eylemleri karşısında makul ve orantılı bir işlem olup olmadığının gözetildiği ve tüm bu hususlara dayanılarak davaların reddine ilişkin ilgili ve yeterli gerekçeler sunulduğu, ayrıca başvurucular arasındaki yazışmalara ait içeriklerin gerek yargılamaya ilişkin işlemlerde gerekse karar gerekçesinde alenileştirilmediği sonucuna ulaşılarak Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ve Anayasa'nın 22. maddesinde

[261] İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Ekim Ayı Kararları, s.47, https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/aihm/201910aihm.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

güvence altına alınan haberleşmenin gizliliği hakkının ihlal edilmediği belirtilmiştir.[262]

Toplu taşıma araçlarında makul saygı beklentisi ile ilgili Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu[263]; şehir içi yolcu taşımacılığında kullanılan taksi, minibüs ve otobüs cinsi taşıtlarda en az 7 gün süreyle kayıt yapabilen ön dış ve iç kamera ile kayıt cihazının bulundurulması konusunda; araçların iç kısmının, "kamuya açık" alan olması ile ilgili tereddüt bulunmadığını, diğer toplu ulaşım araçlarına göre daha az sayıda yolcu taşıma kapasitesine sahip olmaları, bu araçların toplu ulaşım aracı olmadıkları, araçların içinin ise özel hayat alanına dahil olduğu sonucunu doğurmayacağını, ticari taksi türü araçlara kamera sistemi takılmasını zorunlu kılan UKOME kararları ile, başta terör olayları olmak üzere meydana gelen adli vakıaların araştırılması, delillere ve faillere hızla ulaşılması suretiyle, hem kamu düzeni ve güvenliğinin korunması, hem de şoför ve yolcu güvenliğinin sağlanmasının amaçlandığını, bu yönüyle, söz konusu UKOME kararlarının meşru bir amaca dayanma koşulunu sağladığını kamusal alan niteliğini haiz bulunduğu kuşkusuz olan, ticari taksi türü araçların iç kısmının ses ve görüntü kaydı yapabilen kamera sistemi ile izlenmesinin, gerek şoför gerekse yolcu bakımından özel hayatın gizliğini ihlal ettiğinden söz edilmesine hukuken olanak bulunmadığını hükme bağlamıştır.

2.6 Özel Hayatın Gizliliği Hakkı Kapsamında Unutulma Hakkı

Unutulma hakkı kavram olarak kişisel verinin "sildirilmesini talep etme" veya "sildirme hakkı" olarak kullanılsa bu hak daha geniş kapsamlı olup, kişisel verilerin gizliliği ve özel hayatın mahremiyeti gibi kişilik haklarına

[262] AYM Kararı, Ömür Kara ve Onursal Özbek Kararı, 24/3/2016, Başvuru No: 2013/4825.

[263] Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 25/05/2022 tarihli, 2022/21 esas ve 2022/22 karar sayılı kararı.

"Bu davada İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından 81 İl Valiliğine gönderilen 27/02/2017 tarih ve 5183 sayılı yazı ile; başta terör olayları olmak üzere meydana gelen adli olayların araştırılması, delillere ve faillere ilişkin bilgilere hızla ulaşılması ve nihai olarak suçların aydınlatılması amacıyla, şehir içi yolcu taşımacılığında kullanılan taksi, minibüs ve otobüs cinsi taşıtlarda en az 7 gün süreyle kayıt yapabilen ön dış ve iç kamera ile kayıt cihazının bulundurulması ve aktif halde tutulması amacıyla yerel yönetimlerce Ulaşım Koordinasyon Merkezleri ve İl Trafik Komisyonlarından ivedilikle karar alınması ve gerekli düzenlemelerin yapılması istenilmiş, bunun üzerine UKOME ve/veya İl Trafik Komisyonların tarafından bahse konu yazı doğrultusunda kararlar alınmıştır".

odaklanmaktadır.[264] Bu hak, bireylere ait dijital hafızalarda yer alan kişisel içeriğin bireylerin talebi üzerine bir daha geri getirilemeyecek biçimde ortadan kaldırılması olarak tanımlanabilir.[265]

Bu hakkın doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak çok sayıda temel hak ve özgürlükle ilgili olduğu kabul edilmektedir. Bu kapsamda unutulma hakkının; ifade özgürlüğü, özel hayatın gizliliği, haberleşme özgürlüğü, kişinin madde ve manevi varlığını geliştirmesi özgürlüğü ile yakın ilişkisi bulunmaktadır. Unutulma hakkının sayılan hak ve özgürlükler içinde en fazla "bilgi edinme hakkı" ve "ifade özgürlüğü" ile yargısal alanda karşı karşıya geldiği görülmekte, bu kapsamda bir tarafta bilgiye ulaşmak isteyen kişinin menfaati, diğer tarafta bilginin konusu olan ve bilgiyle adını ilişkilenmesinin sona erdirilmesini talep eden kişi menfaati yer almaktadır. Somut olayın özelliklerine göre hangi menfaatin diğerine göre üstün tutulacağı belirlenmekte, genel olarak topluma mal olmuş kişilerin özel hayatlarının diğer kişilere göre dar yorumlanması gerektiği kabul edilmektedir.[266]

Unutulma hakkı ile ilgili ilk kanun çalışması 2010 yılında Fransa'da yapılmıştır. Bu çalışma ile ilgilinin isteği veya makul bir sürenin geçmesi ile bireyin elektronik posta ve telefon mesajlarının tamamının yok edilmesi konusunda internet veya telefon firmalarına yükümlük getirilmesi öngörülmüştür. 2012 yılında Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan bir taslakta, unutulma hakkı net bir şekilde ifade edilerek, bireye, çok uzun zamandır toplanış amaçları doğrultusunda kullanılmayan kişisel verilerin saklamasına rıza göstermemesi halinde bu verilerin silinmesini sağlama ve daha fazla yayılmasını önleme konusunda bir talep hakkı tanınmıştır.[267]

Unutulma hakkının hukuk sisteminde ele alışı bu konuda Avrupa Birliği Adalet Divanın "Google İspanya Kararı" ile başladığı kabul edilmektedir. Bu davada bir avukatın Google arama motorunda adını yazması sonucu bir gazetede "borçlarını ödeyebilmek için mülkiyetindeki malların haczedildiği ve açık arttırma yapılacağı"

[264] Zafer Kahraman, a.g.e, s.8.
[265] Hasan Elmalıca, "Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:65, Sayı: 4, 2016, s.1611, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/621578, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[266] Abdurrahim Çınar, "Unutulma Hakkının Ortaya Çıkış Serüveni ve Kapsamının Değerlendirilmesi", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi,** Sayı: 49, 2022, s.564-565, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2183606, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[267] Hasan Elmalıca, a.g.e, s.1612.

şeklinde haber çıkması üzerine bu durumun ekonomik durumunu etkilediğini ileri sürerek haberin kaldırılması konusunda İspanyol Veri Koruma Kuruluna başvuru yapmıştır.[268] Kurul iki aşamalı inceleme yaparak önce bu başvurunun veri koruma mevzuatını tabi olduğunu tespit etmiş, daha sonra arama motorlarının ilgili kişinin onurunun zedelenmesi halinde "verileri geri çekmeden" ve "erişimlerinin kısıtlanmasından" sorumlu olacağını hükme bağlamıştır. Karar aleyhine Google İspanya Ulusal Yüksek Mahkemesine başvurmuş, Yüksek Mahkemede bu konuda Avrupa Birliği Adalet Divanından görüş istemiştir.[269]

Avrupa Birliği Adalet Divanın bu başvuru ile ilgili verdiği kararında üç ayrı konuya değinmiştir. Bunlardan birincisi, arama motorunda yapılan arama sonucunda çıkan sonuçların "geçersiz, eksik, tamamen ilgisiz veya sonradan ilgisiz hale gelmiş" olması halinde bu bilgilerin internet ortamına yüklenme amacını aşması nedeniyle silinmesi gerektiği, ikincisi, kişinin "özel hayatının gizliliği hakkının", arama motorunun "ekonomik çıkarı" ile bu kişi adına yapılan arama üzerinden "kamunun bilgiye erişim hakkının" üzerinde bulunduğu ve bunun istisnasının kamunun bilgiyi öğrenmesinde üstün bir yararının bulunması olduğu, üçüncü ve son olarak, arama motorundaki verilerin işleme amacına dikkat edilerek "yetersiz, ilgisiz olması veya bu amacı aşması, güncellenmemesi ve gereğinden uzun tutulmaması gerekliliği" kriterleri dikkate alınarak bu verilerin silinmesinin istenebileceğidir.[270]

"Google İspanya Kararı" unutulma hakkı bakımından son derece önemli bir karar olup, bu kararda özetle "kişisel verilerin korunması hakkının" ve "kişinin mahremiyet hakkının" arama motorunu yöneten şirketin ekonomik çıkarından ve yukarıda belirtilen istisna dışında "kamunun haber alma hakkından" üstün olduğu belirtilmiştir.[271]

---

[268] Cemile Turgut, **Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı,** İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2021, s.49, http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET002113.pdf, (Erişim Tarihi: 05/10/2022).

[269] Cemile Turgut, a.g,.e, s.50.

[270] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Unutulma Hakkı (Unutulma Hakkının Arama Motorları Özelinde Değerlendirilmesi),** KVKK Yayınları, No: 34, S.12, https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/11b6fd99-d42a-45b1-a009-21f2d36ded21.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

[271] Zafer Kahraman, a.g.e, s.87.

Anayasa Mahkemesi unutulma hakkı ile ilgili verdiği N.N.B Başvurusu[272] ile ilgili kararda;

> Bu hakkın Anayasada düzenlenmediğini, devletin bireye geçmişte yaşadıklarının başkaları tarafından öğrenilmesi engellenerek "yeni bir sayfa açma" olanağı verme hususunda bir sorumluluğu olduğunu, özellikle kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında kişisel verilerin silinmesini talep edebilme hakkı, kişilerin geçmişlerinde yaşadıkları olumsuzlukların unutulmasına imkân tanımayı kapsadığını, bu durumda bir internet haberinin unutulma hakkı kapsamında internet'ten çıkarılabilmesi için yayının içeriği, yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, tarihsel bir veri olarak kabul edilememe, kamu yararına katkısı (toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği) habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı, haber veya makalenin konusu, bu bağlamda haberin olgusal gerçekler ya da değer yargısı içerip içermediği, halkın ilgili veriye yönelik ilgisi gibi hususların her somut olay açısından incelenmesi gerektiğini ifade ederek başvuru tarihi itibarıyla söz konusu haberin yaklaşık on dört yıl önceki bir olaya ilişkin olduğu ve böylelikle güncelliğini yitirdiği, haberin içeriği açısından uyuşturucu kullanımı ile ilgili bir haberin tarihi, istatistiksel veya bilimsel amaçlarla İnternet ortamında kolaylıkla ulaşılabilirliğinin sağlanmasının zorunlu olmadığı ve kamu yararı bakımından siyasi veya medyatik bir kişiliğe sahip olmayan başvurucu hakkında İnternet ortamında yayınlanan haberlerin kolaylıkla ulaşılabilirliğinin başvurucunun itibarını zedelediği[273] belirtilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na unutulma hakkı;

> Unutulma hakkı; üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanılan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlemesini isteme hakkı olup, bu hak bir yandan kişiye "geçmişini kontrol etme", "belirli hususların geçmişinden silinmesini ve hatırlanmamayı isteme hakkı" sağladığı gibi, diğer yandan muhataplarına kişi hakkındaki bir kısım bilgilerin üçüncü kişilerin kullanmamasını veya üçüncü kişilerin hatırlamamasına yönelik önlenmeleri alma yükümlülüğü yüklemektedir. Bu hakkın; bireylerin fotoğraf, internet günlüğü gibi kendileri hakkındaki içerikleri silmek için üçüncü şahısları zorlamayı içermesinin yanında geçmişteki cezalarına ilişkin bilgilerin veya haklarında olumsuz yorumlara neden olabilecek bilgi ve fotoğraflarının kaldırılmasını isteme hakkını tanıdığı[274] kabul edilmektedir.

[272] AYM Kararı, N.N.B Başvurusu, 03/03/2016, Başvuru No:2013/5653.
[273] T.C Anayasa Mahkemesi Kararlara Bilgi Bankası, https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/5653, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).
[274] Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 17/06/2015 tarihli, 2014/56 esas ve 2015/1679 karar tarihli kararı,

Yargıtay unutulma hakkı ile ilgili verdiği bu kararında davacının bir kitapta yayınlanan ismini kişisel veri olarak kabul ederek bilim özgürlüğü ile özel hayatın gizliliği hakkının karşı karşıya geldiğini ifade etmiştir. Kararda Yargıtay özel hayatın gizliliğinin kişilere unutulma hakkını sağladığını açık bir şeklide belirtmiştir. Bu kararın önemi hukukumuzda unutulma hakkı ile ilgili yasal düzenlemenin olmağı bir aşamada Yargıtay'ın kararı ile bu hak tanımlanmış ve sınırları çizilmiştir.[275]

Yargıtay Ceza Dairesine unutulma hakkı,

> Bir internet haberinin unutulma hakkı kapsamında internet'ten çıkarılabilmesi için; yayının içeriği, yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, tarihsel bir veri olarak kabul edilememe, kamu yararına katkısı (toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği), habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı, haber veya makalenin konusu, bu bağlamda haberin olgusal gerçekler ya da değer yargısı içerip içermediği, halkın ilgili veriye yönelik ilgisi gibi hususların her somut olay açısından incelenmesi gerektiğini hükme bağlamıştır.[276]

[275] Abdurrahim Çınar, a.g.e, 570-571
[276] Yargıtay 19 Ceza Dairesi'nin 10/03/2021 tarihli ve 2021/633 esas ve 2021/2773 karar sayılı kararı.

2.7. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesi İle İlgili İstatistikler

Tablo1: Cumhuriyet Başsavcılıklarınca 5237 Sayılı Türk Ceza Kanun'un 134. Maddesi İle İlgili Soruşturma Dosya Sayısı[277]

Yıl	Dosya Sayısı
2009	1.838
2010	2.823
2011	3.576
2012	4.552
2013	5.738
2014	7.828
2015	9.223
2016	11.315
2017	12.710
2018	16.895
2019	20.332
2020	21.559
2021	25.557

Tabloda 2009-2021 yılları arasında Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesi kapsamında başlatılan soruşturmalardaki dosya sayısı görülmektedir. Her bir dosyada bir veya birden fazla şüpheli olabilmekte, tek şüphelinin bulunduğu dosyalarda şüpheli hakkında bir veya birden fazla suç ile ilgili soruşturma yapılabilmektedir. Bu Tablo anılan suç ile ilgili Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından açılan dosya sayısını göstermektedir. 2020 yılında 21.559 olan dosya sayısı % 18.54 oranında artarak 2021 yılında 25.557'ye ulaşmıştır.

[277] Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/adalet-istatistikleri-yayin-arsivi, , (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

Tablo2: Cumhuriyet Başsavcılıklarınca 5237 Sayılı Türk Ceza Kanun'un 134. Maddesi İle İlgili Soruşturmalarda Şüpheli Sayısı[278]

Yıl	Şüpheli Sayısı
2009	2.383
2010	3.934
2011	4.826
2012	5.954
2013	7.306
2014	10.956
2015	12.069
2016	14.136
2017	15.973
2018	20.631
2019	25.084
2020	26.283
2021	31.015

Tabloda 2009-2021 yılları arasında Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesi kapsamında başlatılan soruşturmalardaki şüpheli sayısı görülmektedir. Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından 2021 yılında 25.557 dosyada 31.015 şüpheli hakkında anılan suç kapsamında soruşturma yapılmıştır.

2020 yılında 26.283 olan şüpheli sayısı % 18 oranında artarak 2021 yılında 31.015'e ulaşmıştır.

[278] A.g.i.

Tablo 3: Cumhuriyet Başsavcılıklarınca 5237 Sayılı Türk Ceza Kanun'un 134. Maddesi İle İlgili Soruşturmalardaki Suç Sayısı[279]

Yıl	Suç Sayısı
2009	2.861
2010	1.159
2011	5.520
2012	6.722
2013	8.297
2014	15.166
2015	14.144
2016	16.409
2017	18.185
2018	23.765
2019	29.133
2020	30.584
2021	36.359

Tabloda 2009-2021 yılları arasında Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesi kapsamında başlatılan soruşturmalardaki suç sayısı görülmektedir. Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından 2021 yılında 25.557 dosyada 31.015 şüphelinin 36.359 suçu işlediği iddiası ile soruşturma yapılmıştır.

2020 yılında 30.584 olan suç sayısı % 18.88 oranında artarak 2021 yılında 36.359'e ulaşmıştır.

[279] A.g.i.

Tablo 4: Cumhuriyet Başsavcılıklarınca 5237 Sayılı Türk Ceza Kanun'un 134. ile İlgili Tamamlanan Soruşturmalardaki Kararların Dosya, Şüpheli ve Suç Sayısına Göre Dağılımı[280]

Yıl	Kovuşturmaya Yer Olamadığına Dair Karar			Kamu Davası Açılan			Diğer Kararlar		
	Dosya Sayısı	Şüpheli Sayısı	Suç Sayısı	Dosya Sayısı	Şüpheli Sayısı	Suç Sayısı	Dosya Sayısı	Şüpheli Sayısı	Suç Sayısı
2009	598	859	890	666	889	1 006	267	351	477
2010	969	1.361	1 428	935	1 287	1 427	358	475	601
2011	1 523	2.147	2 236	1 238	1 802	2 001	419	540	623
2012	1 885	2.710	2 787	1 461	2 014	2 287	581	712	843
2013	2 679	3.477	3 588	1 848	2 456	2 784	608	779	897
2014	3 259	4.423	4 706	2 188	3 142	3 875	1 047	1 644	2 071
2015	4 272	5.899	6 206	2 946	4 525	6 624	1 064	1 539	1 844
2016	4 603	5.999	6 253	3 039	4 259	4 969	1 070	1 503	1 800
2017	6 180	7.909	8 269	2 727	3 742	4 230	1 146	1 541	1 800
2018	8 258	10.428	10 889	3 859	5 086	5 738	1 552	1 959	2 336
2019	11.320	14.486	15 234	5 391	6 919	8 254	1 956	2 438	2 924
2020	11.136	14.362	15 075	4 946	6 370	7 179	2 148	2 563	3 146
2021	14.116	18.200	19 271	6 559	8 216	9 252	2 564	3 329	4 079

Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından 2021 yılında tamamlanan soruşturma dosyalarının; 14.116 sı (% 60.74ü) ile ilgili kovuşturmaya yer olmadığına dair karar, 6.559 u (% 28.22 si) ile ilgili kamu davasının açılması kararı ve 2.564 ü (% 11 i) ile ilgili yetkisizlik veya görevsizlik gibi diğer kararlardan verilmiştir.

[280] A.g.i.

Tablo 5: Mahkemelerce 5237 Sayılı Türk Ceza Kanun'un 134 üncü Maddesi ile İlgili Tamamlanan Kovuşturma İşlemleri Sonucu Verilen Kararların Dağılımı[281]

Mahkemelerce Verilen Kararların Dağılımı												
Yıl	Mahkûmiyet			Beraat			Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması			Diğer Kararlar		
	Dosya Sayısı	Sanık Sayısı	Suç Sayısı	Dosya Sayısı	Sanık Sayısı	Suç Sayısı	Dosya Sayısı	Sanık Sayısı	Suç Sayısı	Dosya Sayısı	Sanık Sayısı	Suç Sayısı
2009	61	70	83	78	97	105	53	72	74	43	49	53
2010	67	72	76	114	171	183	96	104	111	79	104	107
2011	105	112	118	233	273	298	196	241	255	119	159	172
2012	129	147	154	263	355	369	271	339	360	194	265	433
2013	189	213	251	477	600	645	488	549	572	263	342	358
2014	304	343	368	539	647	681	459	516	567	349	435	457
2015	482	511	576	656	793	827	623	754	789	420	517	545
2016	445	489	584	641	804	893	612	746	837	408	505	563
2017	396	432	470	643	755	817	616	701	747	577	739	827
2018	515	585	692	750	1006	1707	766	875	926	619	762	818
2019	678	765	867	954	1182	1355	1042	1169	1266	824	1010	1137
2020	579	671	754	803	1023	1394	828	965	1035	703	849	913
2021	998	1076	1209	1359	1624	1827	1481	1694	1833	1157	1447	1662

Mahkemeler tarafından 2021 yılında tamamlanan kovuşturma dosyalarının; 998 sı (% 19.97 si) ile ilgili mahkûmiyet kararı, 1.359 u (% 27.20 si) ile ilgili beraat kararı, 1.481 ü (% 29.60 ı) ile ilgili hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin karar ve 1.157 si (% 23.16 sı) yetkisizlik veya görevsizlik gibi diğer kararlardan verilmiştir. Diğer ifade ile 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesi ile ilgili mahkemeler tarafından tamamlanan kovuşturma işlemleri sonucu dosyaların % 27.20 sine beraat ve % 49,57 sine mahkumiyet ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiştir.

[281] A.g.i.

Tablo 6: Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması Hakkı İle ilgili Anayasa Mahkemesine Başvuru Sayısı[282]

Yıl	Gelen Bireysel Başvuru Sayısı	Özel hayat hakkının İhlali Kararı Verilen Başvuru Sayısı	Toplam İhlal Sayısı (Makul Süre Hariç)
2013	45	-	26
2014	158	2	487
2015	237	21	1.404
2016	24.566	45	571
2017	4.579	41	280
2018	1.008	69	1.677
2019	1.987	46	1.118
2020	2.020	218	1.873
2021	2.168	249	1.251
2022	6.499	233	3.582

[282] T. C Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru İstatistikleri https://www.anayasa.gov.tr/media/7192/bb_ istatistik_2020-min.pdf, (Erişim Tarihi: 06/11/2022).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİ İHLAL SUÇU VE YARGITAY'IN BU KONUDA BELİRLEDİĞİ İLKELER

3.1 Mukayeseli Hukukta Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali Suçu İle İlgili Düzenlemeler

Mukayeseli hukukta özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile ilgili Amerika Birleşik Devletleri, Avusturya, Almanya ve Fransa Hukuk Sistemlerindeki uygulamalar açıklanacaktır.

3.1.1 Amerika Birleşik Devletleri'nde Özel Hayatın Gizliliğini İhlali Suçu İle İlgili Düzenlemeler

Amerika Birleşik Devletleri'nde özel hayat kavramı, Yüksek Mahkeme'nin arama ve el koyma içtihatları ile ortaya çıkmıştır. Bu Ülkede 1787 yılında Anayasa kabul edilmiş, bu Anayasaya 1791 yılında yapılan düzenleme ile Ek 4. madde getirilmiştir. Anılan düzenlemede "Kişilerin, üstlerinin, konutlarının, kağıtlarının ve eşyalarının makul olmayan şekilde aranması ve bunlara el konulmasına karşı korunma hakları, ihlal edilmeyecek ve muhtemel bir nedene dayanmayan, yemin ve beyanla desteklenmeyen ve özellikle aranacak yeri, yakalanacak kişi ile el konacak eşyaları belirtmeyen arama müzekkereleri düzenlenmeyecektir"[283] hükmü getirilmiştir.

Bu Ülkede özellikle basın yoluyla kişilerin özel hayatlarının gizliliğinin ihlal edilmesinin önlenmesi amacıyla kişilerin bu alana özgü "özel hayatın gizliliği ve korunması hakkı" olduğu kabul edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde bu konuda mahkemece verilen Norris ve King Kararında, davada suçu ispatı için delil olarak kullanılan fotoğrafların basının toplumu bilgilendirme faaliyetinin dışına

[283] Haluk Paftalı, **Türk Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nın Ek 4. Maddesi Çerçevesinde Özel Hayat Alanının Korunması,** İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık, 2021, s.18-19.

çıkarak yayınlanmasının, mahkumun özel hayatının gizliliği ve korunması hakkını ihlal ettiğini hükme bağlamıştır.[284]

Yüksek Mahkeme Ex Parte Jaction Kararında iletişimin gizliliği hakkının Anayasanın Ek 4. maddesi kapsamında korunduğunu ifade ederek, kapalı mektupların usulüne uygun karar olmaksızın hükümet görevlilerince açılabilmesine imkan sağlayan kanunun Anayasaya aykırı olduğunu kabul etmiştir. Mahkeme Boyd v. United States Kararında bu maddenin amacının konutun korunması ve hayatın gizli yanlarına müdahale edilmemesi olduğunu ifade ederek Ek 4 madde ile özel hayatın gizliliği arasında irtibat kurmuştur.[285]

3.1.2 Avusturya'da Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali Suçu İle İlgili Düzenlemeler

Avusturya Ceza Kanunu'nun "Özel Alanın ve Belirli Mesleki Sırların İhlali" başlıklı beşinci bölümünde; mektupların gizliliğinin ihlali ve mektupların gizlenmesi 118. maddesinde, bilgisayar sistemine hukuka aykırı olarak erişim 118-a maddesinde, telekomünikasyon (haberleşme) gizliliğinin ihlali 119. maddesinde, verilerin kötü niyetli ele geçirilmesi 119-a maddesinde, kayıt ve gizli dinleme cihazlarının kötüye kullanılması 120. maddesinde, meslek sırlarının ihlali 121. maddesinde, iş ve işletme sırlarının ihlali 123. maddesinde, iş ve işletme sırlarının ele geçirilmesi 123. maddesinde düzenlenmiştir.[286]

3.1.3 Almanya'da Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle İlgili Düzenlemeler

Alman Anayasa'sının "Yaşam hakkı, kişiliğin korunması, kişi özgürlüğü" başlıklı ikinci maddesinin birinci fıkrasında *"Herkes başkalarının haklarını ihlal etmemek, Anayasal düzene veya ahlak kurallarına aykırı düşmemek koşuluğuyla, kişiliğini serbestçe geliştirme hakkına sahiptir."*[287], ikinci fıkrasında *"Herkes, yaşam*

[284] Ersan Şen, "Anglo Sakson Hukukunda Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması Hakkı", **İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırma Dergisi**, Cilt:15, sayı:18, 1990, s.86, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/13880, (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[285] Güçlü Akyürek, a.g.e, s.131.
[286] Hamide Zafer, **Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması (TCK m 132-134)**, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 2010, s.62.
[287] Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasası, s.14, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/13880, (Erişim Tarihi 16/09/2023).

ve beden bütünlüğünün korunma hakkına sahiptir. Kişi özgürlüğüne dokunulamaz.''[288] hükümleri getirilmiştir.

Alman Ceza Kanunu'nda özel hayatın gizliliğinin ihlali suçu ile ilgili ayrıntılı düzenlemelerin olduğu görülmektedir. Bu kapsamda Kanunu'nun özel hayatın ve gizli özel hayatın alanının ihlali başlıklı Onbeşinci Bölümü'nde; konuşmanın gizliliğinin ihlali 201. maddesinde, resim çekmek suretiyle özel hayatı gizliliğinin ihlali 201-a maddesinde, mektup sırlarının ihlali 202. maddesinde, veri casusluğu 202-a maddesinde, verilerin iletirken ele geçirilmesi 202-b maddesinde, veri casusluğunun ve verilen iletirken ele geçirilmesinin hazırlığı 202-c maddesinde, özel sırların ihlali 203. maddesinde, başka birinin sırlarından yararlanma 204. maddesinde, şikayet 205. maddesinde ve posta ve telekomünikasyon sırrının ihlali 206. maddesinde düzenlenmiştir.[289]

Söz konusu kanunda, konuşmanın gizliliğinin ihlalini düzenleyen 201. maddenin birinci fıkrasının bir numaralı bendinde her kim yetkisi olmaksızın başka birisinin aleni olmayan konuşmasını, ses taşıyıcı bir aletle kaydeder veya iki numaralı bendinde böyle oluşturulan bir kaydı kullanır veya üçüncü şahsın ulaşabilmesini sağlarsa üç yıla kadar hapis ile veya adli para cezası ile cezalandırılır, ikinci fıkrasının bir numaralı bendinde her kim yetkisi olmaksızın başak birisinin aleni olmayan ve kendisinin bilgisine sunulmuş olmayan konuşmasını bir dinleme aletiyle dinlerse veya iki numaralı bendinde birinci fıkranın bir numaralı bendine göre kaydedilmiş veya ikinci fıkranın bir numaralı bendine göre dinlenmiş olan, bir başkasının aleni olmayan konuşmasının içeriğini, harfiyen veya ana hatları itibariyle alenen bildirirse aynı ceza ile cezalandırılır. Birinci fıkranın iki numaralı bendinde fiilin cezalandırılabilmesi için aleni bildirimin başka bir kişinin haklı menfaatini ihlal etmeye elverişli olması gerekir. Aleni bildirim, çok önemli bir kamusal menfaatin kullanılmasının sağlanması için yapılmışsa, fiil hukuka aykırı değildir. Her kim kamu görevlisi veya kamu hizmeti için özel olarak görevlendirilen biri olarak,

[288] A.g.k.
[289] Feridun Yenisey ve Gottfried Plagemann, **Alman Ceza Kanunu,** İstanbul, Beta Basım A.Ş, 2009, s. 272-282.

konuşmanın kişiye özelliğini ihlal ederse beş yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır hükümleri getirilmiştir.[290]

Anılan Kanun'un, resim çekmek suretiyle özel hayatı gizliliğinin ihlalini düzenleyen 201-a maddesinde; birinci fıkrasında, her kim, yetkisi olmaksızın, bir konuta veya dışarıdan görülmeye karşı özel olarak korunan bir yerde bulunan bir kişinin, görüntüsünü çekerek veya bunları ileterek, bu insanının gizli özel hayat alanını ihlal ederse, bir yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır, ikinci fıkrasında her kim, birinci fıkrada düzenlenen bir fiil ile elde edilen resim çekimlerini kullanır veya bunlara bir başkasının ulaşabilmesinin sağlarsa, aynı ceza ile cezalandırılır hükümleri getirilmiştir.[291]

Alman Ceza Kanunu'nun 201. maddesindeki suçun oluşabilmesi için kişinin gizli alanının ihlal edilmesi gerektiği, bu kapsamda bu alanın sadece cinselliği içerecek şekilde dar yorumlanmayıp kişinin kendinse ait hissettiği alanın koruma altında olduğunu ifade edilmiştir. Kişinin evinin içi, garajı, yüksek duvarlarla çevrili bahçesi, evinin dışında otel odası, soyunma odaları ve tuvaletler bu maddenin koruması altında bulunmaktadır.[292]

Kanun koyucu bu maddede sıkı kişisel yaşam alanı ile gizli alanın aynı kapsama dâhil olduğunu değerlendirmektedir. Yine Kanun'un 201. maddesindeki korumanın cinsel hayat ve çıplaklığa indirgememek için anılan formülasyonu tercih ettiği görülmektedir. Bu çerçevede bireyin aile hayatının korunması bu maddenin kapsamı içinde kalmakta, aile hayatı kavramına bireyin yalnız başına kalmak istediği ve başkalarının girmesine izin vermediği alanı ifade etmektedir. Diğer yandan maddede cezalandırılan fiilin, bireyin dışarıdan görülmesini istemediği alana optik bir takım araçlarla müdahale etmek olarak yorumlanmaktadır.[293]

[290] Feridun Yenisey ve Gottfried Plagemann, a.g.e, s.273-274.
[291] Feridun Yenisey ve Gottfried Plagemann, a.g.e, s.274.
[292] Hamide Zafer, a.g.e, s. 116.
[293] Behiye Eker. Kazancı, a.g.e, s.144

Önemle vurgulamak gerekir ki Alman Ceza Kanunu'nun 201. maddesi; birey dışında, bir durumun, eşyaların veya bir belgenin görüntülenmesini kapsamamaktadır.[294]

3.1.4 Fransa'da Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle İlgili Düzenlemeler

Fransa Yargı Sistemi'nde 1970 sayılı Kanun yürüklüğe girmeden önce mahkeme kararlarında özel hayat konusu iki ayrı şekilde ele alınmıştır. Bunlardan birincisi, herkesin sahip olduğu özel hayatın herhangi bir bölümünün ifşa edilmemesi hakkı, ikincisi ise özel hayatın kişinin rızası olmaksızın araştırma ve inceleme konusu yapılmaması hakkıdır. Özel hayatın bu iki boyutu, Paris İstinaf Mahkemesi'nin 17/07/1970 tarihli Kanun yürürlüğe girmeden önce vermiş olduğu kararlarında açıkça görülmektedir. İstinaf Mahkemesi kararlarında, herkesin özel hayatın gizliliği hakkına sahip olduğunu vurguladıktan sonra bu hakkı herkesin hayatı istediği gibi minimum seviyede dış müdahalelerle sürdürmekte serbest olma hakkı olarak tanımlamıştır.[295]

1970 sayılı Kanunun yürürlüğe girmeden önce mahkemeler kararlarında, birinci aşamada mektupların gizliliği hakkına ve her kişinin sahip olduğu görüntüsünün diğer ifade imajının herhangi bir yolla kendi rızası olmaksızın alınmaması ve yayınlanmaması hakkına yer vermişler, daha sonra ikinci aşamada genel kapsamlı özel hayatın gizliliği hakkı ile ilgili hükümler kurmuşlardır. Sonuç olarak Fransız Hukuk Sisteminde özel hayatın gizliliği hakkı yargısal kararlarla kabul edilmeye ve korunmaya başlandıktan sonra 1970 sayılı Kanunla hukuki çerçevesi oluşturulmuştur. Fransız Yargıtay'ı bu konuda verdiği bir kararda özel hayat gizliliği hakkının yasa koyucunun müdahalesi ile yasal bir mahiyet kazanmasından çok önce geleneksel olarak tanındığını ifade etmiştir.[296]

Fransa Ceza Kanunu'nun "Kişilere Karşı işlenen Cürüm ve Cünhalar" başlıklı ikinci kitabının altıncı bölümünün 226. maddesinde özel hayatın gizliliği

[294] Behiye Eker Kazancı, a.g.e, s.147
[295] Mahmut Göçer, "Fransız Hukuku ve Ana Yasa Yargısında Özel Hayat Gizliliği Hakkının Korunması", **İnsan Hakları Yıllığı**, Cilt: 19-2(), 1997-1998, s.156, https://lib.hacibayram.edu.tr/assets/document/2/19/1/9_gocer.pdf, (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[296] Mahmut Göçer, a.g.e, s.156.

suçu son derece geniş bir şekilde ele alınmıştır. Bu maddenin; birinci alt kısmında özel hayatın ihlali, ikinci alt kısmında kişinin imajının ihlali, üçüncü alt kısmında iftira, dördüncü alt kısmında giz-sır alanın ihlali, beşinci alt kısmında elektronik verilerle veya verilerin işlenmesi suretiyle kişilik hakkının ihlali, altıncı alt kısmında genetik parmak iziyle kimliğin belirlenmesi veya kişilik özelliklerinin genetik olarak araştırılması suretiyle kişiliğin ihlali ile ilgili düzenlemeler yer almıştır.[297]

Özel hayatın ihlalinin düzenlendiği Fransız Ceza Kanunu'nun 226. maddesinin birinci alt kısmında, aşağıdaki yollarla diğer kişilerin özel hayatlarının mahremiyetlerini bilerek ihlal edilmesi durumunda bir yıla kadar hapis ve 45.000 Euro para cezası uygulanacağı, maddenin birinci bendinde konuşulanların rızası olmaksızın, özel ve gizli sözlerin saptanması, kayda alınması veya iletilmesi, ikinci bendinde özel bir yerde kişinin fotoğrafının çekilmesi, kayda alınması veya iletilmesi hükmü getirilmiştir.[298]

3.2 Ceza Kanunlarımızdaki Özel Hayatın Gizliliğini İhlali Suçu İle İlgili Düzenlemeler

Bu düzenlemeler, mülga 765 sayılı Kanun'daki düzenlemeler ile yürürlükteki 5275 sayılı Kanun'daki düzenlemeler başlıkları altında incelenecektir.

3.2.1 Mülga 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki Düzenlemeler

Mülga 765 sayılı Kanun'un "Hürriyet aleyhinde işlenen cürümler" başlıklı İkinci Babının "Sırrın masuniyeti aleyhinde cürümler" başlıklı beşinci faslının, 195. maddesinde, bir kimse kendisine gönderilmiş olmayan bir mektup veya telgrafı veya kapalı bir zarfı kasten açması, 196. maddesinde, bir kimse kendisine gönderilmiş olmayan posta ve telgraf muhaberesini ortadan kaldırılması, 197. maddesinde, bir kimse kendisine gönderilmiş olan bir mektup veya telgrafı gönderenin rızası hilâfında neşir ve ifşa etmesi ve bu yüzden bir zarara sebep olması, 198. maddesinde, bir kimse resmî mevki veya sıfatı veya meslek ve sanatı icabı olarak ifşasında zarar melhuz olan bir sırra vâkıf olup ta meşru bir sebebe müstenit olmaksızın o sırrı ifşa

[297] Hamide Zafer, a.g.e, s.67.
[298] Batuhan Aktaş, a.g.e, s.120-121.

etmesi suç olarak düzenlenmiş ve 199. madde de bu suçların soruşturmasının şahsi dava yoluyla olacağı hükme bağlanmıştır.[299]

Özel hayatın gizliliği kapsamında mülga 765 sayılı Kanun'un sistematiğine bakıldığında; haberleşmenin gizliliği hakkını koruma altına alındığı, bu suçların takibinin şahsi dava yoluyla gerçekleşeceğinin hükme bağlandığı, sadece yazılı haberleşme araçlarının düzenleme kapsamında bulunduğu, suçun kasten işlenebileceğine vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır. Özetle 765 sayılı Kanun'un özel hayatın gizliliği ile ilgili 5237 sayılı Kanun'a göre sınırlı bir koruma sağladığı görülmektedir.[300]

Bu dönemde Yargıtay yorum yoluyla özel hayatın gizliliğinin ihlali eylemlerini hakaret suçu kapsamında değerlendirmiştir. Yargıtay 2. Ceza Dairesi'nin 03/03/1998 tarihli ve 2325/2271 esas sayılı kararında, defilede elbise sunan mankenlerin soyunma odasında elbise değiştirdikleri sırada görüntülerinin gizli kamerayla kaydedilip televizyonda yayınlanmasının 765 sayılı Kanun'un 482/1. Maddesi ile korunan bu değerlere saldırı oluşturduğunun kabul edilmesi gerektiğinin, diğer taraftan, hakaret ve sövme suçlarında saike bakılmayacağı, genel kast yeterli olduğu cihetle, sanıkların birlikteki eylemleriyle gerçekleştirilen görüntü yayınının yukarıda belirtilen niteliğini bilebilecek durumda olmalarının kasıtlarının varlığının kabule de yeterli olduğu belirtilmiştir.[301]

3.2.2 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki Düzenlemeler

01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Kanun ile ilgili çalışmalara; 14/01/1985 tarihinde, Yargıtay üyeleri, savcılar, hâkimler, avukatlar, öğretim üyeleri ve Adalet Bakanlığı mensuplarının katılımı ile oluşturulan Komisyon tarafından başlanarak 1989 tarihli Türk Ceza Kanunu Tasarısı hazırlanmıştır. Bu tasarıdan sonra 06/06/1996 tarihinde ikinci komisyon kurulmuş ve bu komisyon

[299] TBMM Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400765.pdf, (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[300] Hamide Zafer, a.g.e, s.29-30.
[301] Behiye Eker Kazancı, a.g.e, s.141.

tarafından 1997 Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve 21/12/1999 tarihinde kurulan üçüncü komisyon tarafından 2001 Türk Ceza Kanunu Tasarısı hazırlanmıştır.[302]

Özel hayatın gizliliğini ihlal suçu 5237 sayılı Kanun'un kişilere karşı suçlar başlıklı ikinci kısmının, özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar başlıklı dokuzuncu bölümünün özel hayatın gizliliğini ihlal başlıklı 134. maddesinde düzenlenmiştir.

> Anılan Maddede;
>
> (1) Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.
>
> (2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur." hükmü getirilmiştir.[303]

5237 sayılı Kanun'un 134. Maddesinde üç ayrı suçun düzenlendiği görülmektedir. Bunlar; kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal suçu,bu gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal suçu ile kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa suçudur.

5237 sayılı Kanun'un 134. maddesi yürürlüğe girdiği tarihten sonra bir kez değiştirilmiştir. 02/07/2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanun'la madde metninde üç farklı değişiklik yapılmıştır. Bunlardan birincisi maddenin ilk fıkrasındaki ceza miktarı değişiklikten önce altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para ve gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz şeklinde iken, yapılan değişik ile ceza bir yıldan üç yıla kadar hapis ve cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz ibaresi ise gizliliğin görüntü veya seslerin

[302] TBMM Mevzuat Bilgi Sistemi, https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=24110&pkanunnumarasi=5237, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[303] TBMM Mevzuat Bilgi Sistemi, https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=24110&pkanunnumarasi=5237, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır şeklinde olmuştur.[304]

İkincisi, maddenin ikinci fıkrasındaki suçun değişiklikten önce basın yayın yoluyla işlenmesi halinde cezasının yarı oranında artırılacağı hükmü bulunmakta iken, yapılan değişiklik ile aynı cezaya hükmolunacağı belirtilmiş, üçüncüsü, maddenin ikinci fıkrasına *"hukuka aykırı olarak"* ibaresi eklenmiştir.

Özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun unsurları; suçun konusu, maddi unsur, manevi unsur, hukuka aykırılık unsuru, suçun nitelikli halleri, suçun özel görünüş biçimleri, soruşturma ve kovuşturma işlemleri, suçun diğer suçlarla ilişkisi ve zamanaşımı başlıkları altında incelenecektir.

3.2.2.1 Suçun Konusu

Özel hayatın gizliliğini ihlal suçunda suçun konusu, kişinin özel hayatının gizliliğidir. Kanunundaki düzenlemeye bakıldığında; kanun koyucunun teknoloji ve hukuk alanındaki gelişmeleri dikkate alarak zaman içinde özel hayat kavramına yeni anlamlar yüklenebileceği ayrıca kapsamının değişebileceği dikkate alarak özel hayat kavramının tanımı yapmamıştır. Ancak 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinde düzenlenen suçun oluşabilmesi için kişinin özel hayatı değil, özel hayatının gizliliğinin ihlal edilmesi gerekmektedir. Madde gerekçesi ile birlikte değerlendirildiğinde, bu suçun konusunu, kişinin hayatının gizli alanı ile başkaları tarafından görülmesi ve bilinmesi mümkün olmayan özel alanı oluşturmaktadır.[305]

Yargıtay özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile ilgili yaptığı değerlendirmelerde yukarıda açılan kriterleri esas alarak sanığın eyleminin suç teşkil edip etmediğini belirlemiştir. Bu kapsamda; oturduğu apartmanın değişik kısımlarına güvenlik amaçlı kamera taktıran sanığın, karşıdaki apartmanda oturan katılanın özel hayatının gizliliğini ihlale yol açacak bir görüntü ve/veya sesi kaydetme kastıyla hareket ettiğine dair dosyaya yansıyan bir delil ya da bu

[304] TBMM Mevzuat Bilgi Sistemi, https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=24110&pkanunnumarasi=5237, (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[305] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s.504.

şekilde elde edilmiş bir kayıt olmaması nedeniyle suçun oluşmadığına,[306] köyde DSİ kanalı içerisinde izinsiz ağaç kesen akrabası olan katılan ile onun eşini uzaktan cep telefonu ile fotoğraflarını çekip, kendisi, şikâyetçi ve bir kısım köylüler hakkında kaçak ağaç kesimi nedeniyle Cumhuriyet Başsavcılığınca soruşturma başlatılması üzerine, köylüsü tanığın şikâyetçi ile eşini ağaç keserken gördüğünü, bu sırada fotoğraflarını çektiğini söyleyerek cep telefonundaki görüntüyü göstermesi şeklinde gelişen olayda; sanık tarafından ağaç keserken tesadüfen elde edilen görüntünün katılanın sürekli denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş özel hayatının gizliliğini ihlale yol açacak görüntü olarak kabul edilemeyeceğine ayrıca katılan ve eşinin köyde DSİ'ye ait olan sulama kanalında ağaç kestikleri sıradaki görüntülerinin başkalarınca görülmesi ve bilinmesini istemedikleri, hukuk tarafından gizliliği ve korunması temel bir şahsiyet hakkı kabul edilmiş özel yaşam alanına ilişkin bir faaliyet olmadığından özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun yasal unsurlarının gerçekleşmediğine karar verilmiştir.[307]

3.2.2.2. Maddi Unsur

Suçun maddi unsuru, dört başlık altında incelenebilir. Bunlar; fail, mağdur, suç konusu fiil ve sonuçtur.[308]

3.2.2.2.1. Suçun Faili

Suçun faili kavramı; doğrudan suç faili ve dolaylı suç fail olarak 5237 sayılı Kanun'un 37. maddesinde tanımı yapılmıştır. Buna göre; anılan maddenin birinci fıkrasına göre, suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her bir doğrudan suç faili, anılan maddenin ikinci fıkrasına göre, suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişiye dolaylı suç faili denilmektedir.[309]

---

[306] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 13/01/2014 tarihli, 2013/11873 esas ve 2014/15 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[307] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 26/05/2014 tarihli, 2013/26216 esas ve 2014/12690 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[308] Adem Sözüer, **Ceza Hukuku Uygulama Rehberine Giriş ve Pratik Çalışma Notu**, s.11, https://cdn.istanbul.edu.tr/statics/cezahukuku-hukuk.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2015/01/Uygulama-Rehberi-2015.pdf, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[309] Eylem Başbayraktaroğlu, **Fail ve Mağdur,** Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2020, s.78, https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/72011, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinde düzenlenen suçun faili gerçek kişiler olabilir. Anılan maddenin birinci fıkrasında ihlal eden kimse, ikinci fıkrasında ifşa eden kimse demek suretiyle herhangi bir gerçek kişinin bu suçun faili olabileceği belirtilmiştir. Ancak anılan Kanun'un 137. maddesinde sayılan meslek gruplarının diğer ifadeyle kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle veya belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle bu suçun işlemesi halinde suçun nitelikli hali kapsamında cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır.[310]

Anılan Kanun'un 140. maddesinde bu suçlardan dolayı tüzel kişilerin sorumlu olması ve tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerinin uygulanması öngörülmüştür. Bu kapsamda başkalarının özel hayatlarının gizliliğini ihlal edici görüntüler elde etmek amacıyla faaliyette bulunan bir tesisin faaliyet izni tüzel kişiler hakkında uygulanacak güvenlik tedbirleri doğrultusunda sahip olduğu izin edilebilecektir.[311]

3.2.2.2.2 Suçun Mağduru

Suçun mağduru kavramı; gerek 5237 sayılı Kanun'da, gerekse 5271 sayılı Kanun'da tanımı yapılmamıştır. Bu kapsamda; bir görüşe göre suç mağduru, suç eylemi nedeniyle ceza yaptırımı tarafından korunan varlık veya menfaatin sahip olup, diğer ifade ile suç ile ihlal edilmesi gerekli varlık veya menfaatin sahibini ifade etmektedir.[312] Diğer bir başka görüşe göre ise, suç konusunun ait olduğu kişi veya kişileri ifade etmektedir.[313]

Yargıtay'a göre; mağdur, Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğü'nde, haksızlığa uğramış kişi olarak tanımlandığı, ceza hukukunda ise mağdur kavramı, suçun konusunun ait olduğu kişi ya da kişiler olduğu, 5237 sayılı Kanun'un hazırlanmasında esas alınan suç teorisinde suçun maddi unsurları arasında yer alan mağdurun ancak gerçek bir kişi olabileceğini, tüzel kişilerin suçtan zarar görmeleri mümkün ise de, bunlar mağdur olamayacakları, suçtan zarar gören ile mağdur

[310] Hamide Zafer, a.g.e, s.197.
[311] Batuhan Aktaş, a.g.e, s.141.
[312] Eylem Başbayrakoğlu, a.g.e, s.534.
[313] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler,** 16. baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2023.s.116.

kavramları da aynı şeyi ifade etmediği, mağdurun suçun işlenmesiyle her zaman zarar görmekte ise de, suçtan zarar gören kişi her zaman suçun mağduru olmayabileceğini, bazı suçlarda mağdur belli bir kişi olmayıp; toplumu oluşturan herkes (geniş anlamda mağdur) olabileceği ifade edilmiştir.[314]

5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinde düzenlenen suçun mağdur gerçek kişiler olabilir, tüzel kişiler bu suçun mağduru olamamaktadır.[315] Ölen kişilerin bu suçun mağduru olup olamayacağı konusunda Yargıtay verdiği bir kararda, hayatta olmayan kişilerin anılan Kanunun 132 ve 134. maddelerinde yer alan suçlar kapsamında düşünülemeyeceği hükme bağlanmıştır.[316]

Mağdurun doğruya zarar görmesi nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlali suçundan açılan kamu davasına da katılma ve hükmü temyiz etme hak ve yetkisinin bulunmaktadır.[317]

Mağdurun bulundukları konum, mesleki faaliyetleri ve görevleri nedeniyle kamuoyu tarafından tanınan kişiler olması halinde bu kişilerle ile ilgili haberler konusunda Yargıtay bir kararında; haber içeriğinin görünür gerçeğe uygun olması, kamuya mal olmuş katılanın haberinin yapılmasında toplumsal ilginin bulunması, haberi yapılan konunun güncel olması, haberde kullanılan ifadelerin, habere konu olayla fikri bağlantısının bulunması, haberin verilişinde abartılı, saldırgan ve tahkir edici bir dil kullanılmayıp, ölçülülük ilkesinin ihlal edilmemiş olması halinde yayınlanan haberin, basının haber verme hakkı sınırları içerisinde kalacağını ve özel hayatının gizliliğinin ihlal suçunun oluşmayacağını belirtmiştir.[318]

3.2.2.2.3. Fiil

5237 sayılı kanun'un 134. maddesinde düzenlenen suçun maddi unsurunun belirlenebilmesi için madde, bölüm ve madde başlığı ile gerekçesiyle birlikte

[314] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 20/04/2021 tarihli, 2019/12-150 esas ve 2021/160 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[315] Hamide Zafer, a.g.e, s.197.
[316] Batuhan Aktaş, a.g.e, s.143.
[317] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 19/10/2022 tarihli, 2021/1414 esas ve 2022/7023 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[318] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 11/09/2012 tarihli, 2012/19747 esas ve 2012/18220 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

incelenmelidir. Bu kapsamda dokuzuncu bölüm başlığının Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar olup, madde başlığı Özel Hayatın Gizliliğini İhlal'dir. Madde gerekçesinde; *"maddenin kişilerin gizli yaşam alanına girerek veya başka suretle başkaları tarafından görülmesi mümkün olmayan bir özel yaşam olayının saptanmasını ve kaydedilmesini cezalandırdığı, suçun oluşması için ilgilinin rızasının bulunmaması gerektiği"*[319] belirtilmiştir. Madde başlıkları ve gerekçede suçun maddi unsurunun; failin, mağdurun gizli yaşam alanına veya başka kişiler tarafından görülmesi mümkün olmayan özel yaşam alanına yönelik olarak müdahalede bulunması ve bu müdahalenin saptanması ve kaydedilmesidir.[320]

3.2.2.2.3.1 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesinin Birinci Fıkrasının Birinci Cümlesindeki Suçun Fiili

5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır hükmü getirilmiştir.

Bu suçun maddi unsuru Şen'e göre "özel hayatın gizliliğini çıplak gözle izlemek veya kulak yoluyla dinlemek veya bir alet yardımı ile kayıt yapılmaksızın izlemek veya dinlemektir"[321], Koca'ya göre kişinin özel hayat alanında kalan bir olayın, içeriğinin başkaları tarafından öğrenilmesi diğer ifade ile gizliliğin ihlal edilmesidir.[322]

Anılan Kanunun 134. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde düzenlenen eylem, bu maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesine, yine bu maddenin ikinci fıkrasına, bu Kanun'un 132. ve 133. maddelerine göre genel ve tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır.[323]

Bu maddede belirtilen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluşabilmesi için gizliliğin özel bir "gayret" ve "çaba" ile öğrenilmesi gerekmektedir. Bu konuda

[319] T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5846&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024). .
[320] Batuhan Aktaş, a.g.e, s.147.
[321] Ersan Şen, **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2006, s.591-592.
[322] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, Özel Hükümler, s.505.
[323] Hasan Tahsin Gökçan ve Mustafa Artuç, **Türk Ceza Kanunu Şerhi,** 1. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2022, s.4860.

madde metninde ve gerekçesinde açıklama bulunmamasın rağmen "gayret" veya "çaba" suçun oluşması için aranmalıdır. Bu kapsamda, yolda giderken açık pencereden eşlerin özel görüntülerinin görülmesi veya seslerinin duyulması halinde suçun unsurları oluşmamaktadır.[324]

Özel hayatın gizliliğini ihlaline ilişkin; bir kimsenin banyo yaparken seyredilmesi, yatak odasındaki seslerin dinlenmesi veya günlüğünün okunması gibi örnekler verilebilir.[325] Diğer yandan Yargıtay katılanın makamındaki masasının üzerinde bulunan isimliğin fotoğrafının çekilmesi[326] eyleminin suç olmayacağına karar vermiştir.

Yargıtay kararlarında; 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluşabilmesi için, resim çekme veya kaydetme özelliğine sahip bir alet kullanılması gerekmeyip, bir özel hayat olayının çıplak gözle seyredilmesi ya da özel hayat kapsamına giren seslerin, anlaşılmaz olsa dahi, gizlice dinlenilmesi yeterli olduğunu[327], kişisel ve ailevi hayatına ilişkin özel bilgilerinin başkalarına açıklanması eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 134/1. maddesindeki özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kapsamında değerlendirilebileceği[328], özel bir çaba göstererek, mağdurenin

[324] Hasan Tahsin Gökçan ve Mustafa Artuç, a.g.e, s.4861.
[325] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, **Özel Hükümler,** s.505.
[326] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 15/05/2019 tarihli, 2018/8220 esas ve 2019/6190 sayılı kararında …… Sosyal Güvenlik Kurumunda çalışan katılan ile çocuğuna verilen oksijen cihazlarını teslim için gelen sanık arasında cihazların teslimi konusunda tartışma çıkması üzerine sanığın kamu görevlisi olan katılanı BİMER'e şikayet etmek için kullanmak üzere katılana ait isimliğin fotoğrafını çekmeye çalıştığı ve katılana "…" demek suretiyle hakaret ettiği iddia edilen olayda; sanık tarafından katılana ait isimliğin fotoğrafının çekilmesinin katılanın özel hayatına müdahale sayılamayacağı gibi sanığın hukuka aykırı hareket etme bilinciyle davranmadığı ve sanığın katılana karşı "…" dediğine dair delil bulunmaması karşısında yerel mahkemenin beraate ilişkin kabul ve uygulamalarında bir isabetsizlik görülmediği belirtilmiştir.
UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[327] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 12/10/2022 tarihli, 2022/6823 esas ve 2022/6714 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[328] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 02/12/2015 tarihli, 2015/4183 esas ve 2015/18747 karar sayılı kararında; sanık tarafından hazırlanarak yayımlanan, "…başlıklı haberde, kazı ile ilgili yaşananların yanı sıra, mağdurun daha önce görev yaptığı yerin muhtarı olduğu ifade edilen kişinin açıklamalarına atıfla, mağdur hakkında, "İmam... silahla yaralamadan tutuklandı ve hapse atıldı. Aylarca içeride yattı. Tabanca ile vurduğu kişi yaralı kurtuldu. İmamda bir müddet sonra tahliye edildi... çıktığında eski eşi ve çocuklarının annesi ile bilmediğimiz bir nedenle ayrıldı. Sonradan ikinci bir evlilik yaptı...cezaevinde kaldığı sırada psikolojik tedavi gördü..." şeklinde ibarelere yer verilmiştir..
Yargıtay Karar Arama, https://kararara ma.yargitay.gov.tr/, (Erişim Tarihi 23.11.2022).

konut içerisindeki yaşantısını gizlice gözetlemesinin anılan maddedeki suçu oluşturduğu belirtilmiştir.[329]

Yargıtay başka bir kararında boşanmaya hükmedilen … Mahkemesine ait ilamı, katılanın yengesine ve abisine gönderdiği olayda, mahkeme kararlarının aleni olduğu ve kararda sadece katılanın ad ve soyadının yazılı olması karşısında katılanın özel hayatının gizliliğinin ihlal edilecek bir durumun bulunmadığı,[330] tebligat ile ilgili bir davada sanık sıfatıyla yer aldığı ceza davasına konu yapılan olayların, niteliği itibariyle herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istenildiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel hayat olayları ve bilgilerin tamamını içerdiği, tebligatın şahsa özel yapıldığı halde sanık tarafından açılarak okunduktan sonra, katılan yerine doğrudan diğer sanığa verildiği dikkate alındığında, 5237 sayılı Kanun'un 134/1-1.cümle ve maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun yasal unsurlarının oluştuğu hükme bağlanmıştır.[331]

Güvenlik kameralarının kullanım amacı ve şekline göre, sanığın eylemi özel hayatın gizliliğini ihlal suçu veya kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu olabilmektedir. Bu kapsamda Yargıtay sanığın, güvenlik amacıyla taktırdığı yönündeki savunmasının aksine kameranın çekim açısını husumetli olduğu karşı dairenin içini görebilecek şekilde ayarlayarak, sürekli ve kesintisiz çekim yapmak suretiyle katılanların özel hayatına müdahale ettiğinin dosya kapsamından anlaşılması nedeniyle 5237 sayılı Kanun'un 44. maddesi delaletiyle sanığın sübut bulan eylemine uyan anılan Kanunun 134/1. madde ve fıkrasındaki özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan mahkumiyetine karar verilmesi gerektiğine[332], katılanın

[329] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 02/10/2012 tarihli, 2012/13120 esas ve 2012/20410 karar sayılı kararında; Gece vakti, mağdurenin iki yetişkin kızı ile birlikte oturdukları evin açık olan yatak odası penceresinin önüne gelen sanığın, pencere dışında bulunan sineklik ve iç kısımda yer alan perdedeki yanan sigaranın ateşiyle oluşturulmuş ve içeriyi görebilme imkânı veren aynı hizadaki deliklere doğru yanaşıp, özel bir çaba göstererek, mağdurenin konut içerisindeki yaşantısını gizlice gözetlemesi şeklinde gelişen eyleminde, sanık hakkında özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan verilen mahkumiyet hükmünde bir isabetsizlik bulunmadığı belirtilmiştir.
Yargıtay Karar Arama, https://karararama.yargitay.gov.tr/,, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[330] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 14/11/2018 tarihli, 2018/4782 esas ve 2018/10739 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[331] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 29/06/2016 tarihli, 2015/9708 esas ve 2016/10986 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[332] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 18/10/2017 tarihli, 2016/9490 esas ve 2017/7649 sayılı kararı. İlk derece mahkemesi bu davada delillerin takdirinde yanılgıya düşülerek özel hayatın gizliliğini ihlal ve kişilerin huzur ve sükununu bozma suçlarından beraat kararı vermiştir.

işlettiği eczanenin dış kısmını, zaman zaman eczane önünde duran ya da eczaneye giriş-çıkış yapan insanlarla ve zaman zaman kepenkleri indirilmiş halde gösteren görüntüler, katılana ait "kişisel veri" olarak kabul edilemeyeceği gibi, söz konusu görüntülerin, katılanın özel yaşam alanına ilişkin ve özel hayatının gizliliğini ihlal edecek nitelikte olmadığına karar vermiştir.[333]

Yargıtay cep telefonu gibi kaydetme özelliğine sahip cihazlarla kamera çekimleri ile ilgili; öğrenci olan katılanların hep birlikte parkta oturdukları esnada kamera sesi duydukları, etrafa baktıklarında daha önce hiç tanımadıkları sanığın, elinde bulunan telefonu kendilerine doğru odaklanmış şekilde çekim yaptığını gördükleri hemen parktan ayrılarak durumu polise haber verdikleri, polisin olay yerinden ayrılmaya çalışan sanığı yakaladığı, sanığın telefonunda yapılan incelemede, olay yerinde çekilen görüntülerin yanında, ayrıca kimliği belirsiz bayanların vücutlarının erojen bölgelerin fotoğraflarının çekildiğinin tespit edildiği olay da, sanığın katılanların birlikte oturdukları sırada, gizlice görüntülerini çektiği anlaşılmakla, sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 134/1-2. cümlesinde tanımlanan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu[334], sanığın kaldırımda yürümekte olan mağdurları ısrarla takip edip, kamera fonksiyonunu aktif hale getirdiği cep telefonunun çekim yönünü, 25 metre ilerisinde olan mağdurlara doğru odaklayarak, mağdurların bilgileri dışında fotoğraflarını çektiği ve ihbar üzerine kolluk görevlilerince yakalanıp, sanığa ait cep telefonunda inceleme yapılması sonucunda mağdurların arkalarından görüntülendiği tek kare fotoğrafın tespit edildiği olayda; özel hayat kavramının; kişinin sadece gözlerden uzakta, başkalarıyla paylaşmadığı, kapalı kapılar ardında, dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret değil, herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istenildiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel hayat olayları ve bilgilerin tamamını içermesi karşısında, kamuya açık alanda bulunulduğunda dahi, "kalabalığın içinde dikkat çekmezlik, tanınmazlık, bilinmezlik" prensibinin geçerli olduğu ve kamuya açık alana çıkan her kişinin, bu alandaki her görüntü veya sesinin

[333] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 17/02/2014 tarihli, 2013/9669 esas ve 2014/3760 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[334] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 04/11/2015 tarihli, 2015/3085 esas ve 2015/16759 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

kaydedilip, sürekli ve izinsiz olarak elde bulundurulmasına rıza gösterdiğinin kabulünün mümkün bulunmadığı nazara alınarak, sanığın sübut bulan zincirleme şekilde özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan dolayı 5237 sayılı Kanun'un 134/1 ve 43/2. madde ve fıkrası atfıyla aynı Kanun'un 43/1. madde ve fıkraları gereğince mahkumiyetine karar verilmesi gerekirken, mağdurların kamusal alanda olmaları nedeniyle sanığa yüklenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluşmadığına dair özel hayatı salt mekana indirgeyen ve yasal olmayan gerekçe ile sanığın beraatine karar verilmesinin kanun aykırı olduğu hükme bağlanmıştır.[335]

Ofiste veya makam odasında gerçekleştirilen konuşmaların kayda alınmasının özel hayatın gizliliğini ihlal edip etmediği ile ilgili Yargıtay önüne gelen davalarda; ofiste gündelik konuşmalar ile ilgili olayın hemen ardından katılan ve tanıklar tarafından tanzim edilen "Tutanak" başlıklı belgeye yansıyan tespitler, kalem kamera üzerinde yapılan teknik inceleme sonucu düzenlenen 05/04/2010 tarihli bilirkişi raporu, dosyada mevcut CD'ler ve Dairede de izlenen görüntü içeriğine göre, katılanın izniyle makam odasına girip, misafir koltuğuna oturan sanık tarafından, katılanın sürekli denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş özel hayatının gizliliğini ihlale yol açacak bir görüntü ve ses kaydedilmediği gibi, Belediye Başkanı olan katılanın, makam odasında ağırladığı misafirlerinin hal ve hatırlarını sorması, içecek siparişi vermesi ve muhataplarının tarafı olduğu bir uyuşmazlığın sona erdirilmesi konusunda onlara açıklamalarda bulunmasının, katılanın başkalarınca görülmesi ve bilinmesini istemediği, özel yaşam alanına ilişkin bir faaliyet de olmadığı anlaşılmakla, sanığın üzerine atılı özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun yasal unsurlarının oluşmadığı[336] HTS kayıtlarının kişisel veri kapsamında olup olmadığı ile ilgili Yargıtay, sanık ile katılanın resmi nikahlı evli olup aralarında boşanma davası bulunduğu, sanığın kendi adına kayıtlı olan ve katılan tarafından kullanılan cep telefonu hattının geçmişe ait ayrıntılı görüşme dökümlerini içerir HTS raporlarının GSM şirketinden talep ettiği ve gönderilen bu dökümleri katılanın akrabası olan tanığa gösterdiği iddia edilen olayda; katılanın kim

[335] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 21/06/2017 tarihli, 2016/2244 esas ve 2017/5453 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[336] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 28/04/2014 tarihli, 2013/12279 esas ve 2014/10223 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

ile ne zaman, hangi sıklıkla, hangi süreyle görüştüğüne ilişkin görüşme dökümlerini içerir HTS raporları kişisel veri kapsamında olup, sanığın, kişisel veri niteliğindeki HTS raporlarını hukuka uygun bir şekilde elde etmesine rağmen, tanığa göstererek tanığın duyu organları aracılığıyla katılanın kişisel verilere vakıf olmasına neden olan sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 134/1. maddesinin 1. cümlesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu[337] belirtilmiştir.

3.2.2.2.3.2 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesinin Birinci Fıkrasının İkinci Cümlesindeki Suçun Fiili

5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır hükmü getirilmiştir. Bu suçun maddi unsuru, *kayda almak suretiyle* özel hayatın gizliliğini izlemek veya dinlemek fiilleridir.[338]

Anılan maddede; özel hayatın gizliliğinin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi düzenlenmiş olup, seçimlik hareketli bir suçtur. Aynı ayda görüntü ve sesin kaydedilmesi halinde tek suç oluşacaktır.[339]

Yargıtay; 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde; bir özel hayat görüntüsü ya da sesinin, ilgilisinin bilgisi ve rızası dışında, resim çekme veya kaydetme özelliğine sahip aletle belli bir elektronik, dijital, manyetik yere sabitlenmesi eylemi düzenlendiğini, kaydedilen görüntüdeki kişinin tanınabilir ya da sesin anlaşılabilir olması gerekmediğini; özel hayat kapsamına giren seslerin, anlaşılmaz olsa dahi, gizlice kaydedilmesinin bu düzenlemenin uygulanması için yeterli olduğunu, özel hayata ilişkin görüntü veya sesin kaydedilmesiyle suçun tamamlanacağını başkaca bir neticenin doğması ve mağdurun zarara uğramış olması gerekmediği gibi, failin kaydedilen görüntüleri izlememiş ya da sesleri dinlememiş olmasının suçun oluşumuna bir etkisi bulunmadığını ifade etmiştir.[340]

---

[337] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 27/11/2017 tarihli, 2017/405 esas ve 2017/9460 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[338] Ersan Şen, a.g.e, s.591.
[339] Hasan Tahsin Gökçan ve Mustafa Artuç, a.g.e, s.4863.
[340] Yargıtay 12 Ceza Dairesinin 12/10/2022 tarihli, 2022/6823 esas ve 2022/6714 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

Yine Yargıtay; çözümü yapılan ses kaydının içeriğine ve dosya kapsamına göre; mağdurun, makam odasına gelen sanıkla konuşurken, özel yaşam alanına ilişkin ve özel hayatının gizliliğini ihlal edecek nitelikte herhangi bir konuşmasının kaydedilmemesi nedeniyle sanığa yüklenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun yasal unsurlarının oluşmamasından dolayı sanığın 5271 sayılı Kanun'un 223/2-a madde, fıkra ve bendi gereğince beraatine dair yerel mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmediğine karar vermiştir.[341]

Yargıtay; eşyalarını silkelemek ve sigara izmariti atmak suretiyle bahçelerini kirlettiklerini düşündükleri üst kat komşuları katılanın bu davranışlarını kanıtlamak amacıyla, bahçe duvarlarına yerleştirdikleri kameranın yönünü, katılanın oturduğu dairenin dış cephesini görür şekilde ayarlayarak, sürekli ve kesintisiz şekilde çekim yapmaları şeklinde gelişen olayda, sanıkların, katılanın özel hayatının gizliliğini ihlale yol açacak bir görüntü ve/veya sesi kaydetme kastıyla hareket ettiklerine dair dosyaya yansıyan bir delil ya da bu şekilde elde edilmiş bir kayıt bulunmaması nedeniyle sanıklara yüklenen suçun yasal unsurlarının oluşmadığı belirtilmiştir.[342]

Sanığın, sokakta tesadüfen gördüğü katılanın uzaktan ve tek kare fotoğrafını çektiği olayda, kişilik haklarından olan kişinin fotoğrafının rızasına aykırı olarak çekilmesinin kişilik hakkının ihlali olabileceği ve sanığın eyleminin özel hukuk yaptırımlarını gerektirebileceği; ancak, söz konusu kişilik hakkının ihlalinin, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturmaya yetmeyeceği; zira, katılanın kamuya açık alanda bulunduğu sırada uzaktan çekilen tek kare fotoğrafı, onun sürekli denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş özel hayatının gizliliğini ihlale yol açacak bir görüntü niteliğinde olmadığı gibi, sokakta yürümek ve kaldırımda durmak biçimindeki gündelik yaşantısına dâhil olan hareketlerinin, onun başkalarınca

[341] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 19/12/2018 tarihli, 2018/6388 esas ve 2018/12372 karar sayılı kararı. Yargıtay Karar Arama, https://karararama.yargitay.gov.tr/, (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[342] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 02/10/2012 tarihli, 2012/17702 esas ve 2012/20409 karar sayılı kararı
Yargıtay Karar Arama, https://karararama.yargitay.gov.tr/, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

görülmesi ve bilinmesini istemediği bir bilgi ve özel yaşam alanına ilişkin bir faaliyet de olmadığı vurgulanmıştır.[343]

Sanığın kendi evinde bulunduğu sırada, katılanı sanığın evinin önünden geçerkenki anı kameraya kaydetmesi eyleminde görüntü içeriğinin, özel hayat kapsamında değerlendirilebilecek, katılanın başkalarının görmesini ve bilmesini istemeyeceği özel yaşam alanına dair görüntü niteliğinde olmadığı belirtilmiştir.[344]

Yargıtay 2017 tarihli bir kararında sanığın, eşi olan katılanın kendisini aldattığını ispatlamak için özel dedektiflik hizmeti veren diğer sanık ile anlaşarak, mağdur hakkında delil toplamasını istemesi üzerine, sanığın katılanın ... isimli bayanla kamuya açık bir kafede oturdukları sıradaki fotoğrafını çekmesi şeklinde gerçekleşen eyleminin özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğunu hüküm altına almıştır..[345]

3.2.2.2.3.3 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134. Maddesinin İkinci Fıkrasındaki Suçun Fiili

5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin ikinci fıkrasında kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur hükmü getirilmiştir. Bu suçun maddi unsuru Şen'e göre, özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi[346], Koca ve Üzülmez'e göre elde edilen görüntü ve ses kayıtlarının yayılması diğer ifade ile yetkisiz kişilerce öğrenilmesinin sağlanmasıdır.[347]

İfşa, gizli bir şeyi açığa çıkarma, başkalarının bilgisine sunma, yayma, açığa vurma anlamına gelmekte olup, ifşanın oluşabilmesi için aleniyet aranmamaktadır.

---

[343] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 23/02/2015 tarihli, 2014/19534 esas ve 2015/3182 karar sayılı kararı. Yargıtay Karar Arama, https://karararama.yargitay.gov.tr/, (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[344] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 09/02/2015 tarihli, 2014/21760 esas ve 2015/2146 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[345] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 31/05/2017 tarihli, 2015/16560 esas ve 2017/4579 karar sayılı kararı.
Yargıtay Karar Arama, https://karararama.yargitay.gov.tr/, (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[346] Ersan Şen, a.g.e, s.591.
[347] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, Özel Hükümler, s.505.

İfşanın gerçekleşebilmesi için görüntü ve ses içeriği konusunda üçüncü kişi veya kişilere bilgi verilmesi, üçüncü kişi veya kişilerin öğrenmesine yönelik faaliyette bulunulması yeterli olmaktadır.[348]

Kanun "ifşanın şekli konusunda bir sınırlama getirmemiş olup, ifşanın aleni olup olmaması yada basın yoluyla geçekleşip gerçekleşmemesi suçun oluşumu bakımından önem taşımamaktadır. Ancak ifşanın şekli; 5237 sayılı Kanun'un 61. maddesi kapsamında temel cezanın belirlenmesinde önem taşımaktadır.[349] [350]

Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu suçun maddi unsuru ile ilgili verdiği bir kararda; ... Bakkallar, Bayiler ve Kuruyemişçiler ... üyelerinin de bir kısmının oda yönetiminde yolsuzluk yapıldığı iddiasıyla şikâyetçi olmaları üzerine oda başkanı olan katılan hakkında Cumhuriyet Başsavcılığınca başlatılan soruşturmanın kamuoyuna yansımasından sonra, katılanın oda bütçesinden karşılanan bir eğitim toplantısı için gidilen otelin hamamında bir bayana kese yaptırırken, yönetim kurulu üyesi sanık tarafından rızası dahilinde çekilen fotoğrafının diğer bir yönetim kurulu üyesi sanık tarafından, katılanın rızası dışında "……" isimli internet haber sitesinde köşe yazarlığı yapan sanığa verildiği, sanığın da yolsuzluk iddialarını ve oda bütçesinden karşılanan semineri haber yaparken dava konusu fotoğrafı kullandığı, bu haberin fotoğrafla birlikte sanığın sahibi ve genel yayın yönetmeni olduğu internet sitesinde, sonrasında da ulusal basında ve çeşitli internet sitelerinde yayımlandığı olayda; basın özgürlüğünün fotoğrafların yayımlanmasını da kapsaması, fotoğraf ile birlikte ilgili haberin basının haber verme hakkı sınırları içerisinde, güncel, görünür gerçeğe ve ölçülülük ilkesine uygun olması, hakkında başkanı olduğu oda ile ilgili yolsuzluk iddiaları bulunan katılanın konumu ve yürüttüğü hizmetin niteliği gereği haberin kamuyu ilgilendirmesi, kamuoyunun haberi öğrenmekte menfaatinin bulunması, haberin veriliş şeklinin haberle uyumlu olması, kullanılan ifadelerin ve yayımlanan fotoğrafın, habere konu olayla düşünsel bağlantısının bulunması

[348] H. T. Gökçan ve M. Artuç, a.g.e, s.4865.
[349] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, Özel Hükümler, s.505.
[350] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 05.10.2022 tarihli, 2022/2016 esas ve 2022/6244 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

karşısında sanığa yüklenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun yasal unsurlarının oluşmadığının kabulü gerektiği belirtilmiştir.[351]

Yargıtay bu suçun maddi unsuru ile ilgili verdiği bir kararda; 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluşabilmesi için, bir özel hayat görüntüsü ya da sesinin, taksirle ya da tamamen hukuka uygun elde edilmiş olsa dahi, ilgilisinin rızası dışında ifşa edilmesi, yani; yayılması, açığa vurulması, afişe edilmesi, ilan edilmesi, kamuoyuna duyurulması, aleniyet kazandırılması, özetle; içeriğini öğrenme yetkisi bulunmayan kişi veya kişilerin bilgisine sunulması gerektiği, ifşanın kabulü için, ses veya görüntüyle özel hayatı ihlale uğrayan kişinin anlaşılması gerektiği, en azından anlaşılabilir olması ya da açıklanması gerektiği, bu suçun birinci fıkradan bağımsız ayrı bir suç olduğu ifade edilmiştir.[352]

Yargıtay bu konu ile ilgili; sanığın katılan ile beraber oldukları dönemde katılanın bilgisi dâhilinde çekilmiş fotoğraflarını zarfa koyup, üzerinde, "Siz de gerçekleri görün. Sizce bunlar zorla çekilmiş fotoğraflar mı?" ibarelerine yer verdiği zarfları, katılanın komşularının daire kapısının önüne bıraktığı ve katılanla aynı apartmanda oturan tanıklar X ile Y'nin zarf içindeki fotoğrafları görüp, durumu katılana bildirdikleri olayda; sanıkla aralarındaki ilişkinin varlığını ve boyutunu kendisinde saklı tutan katılanın özel yaşam alanı kapsamındaki fotoğraflarını, onun rızası dışında başkalarının görgüsüne sunan sanık hakkında, 5237 sayılı Kanun'un 134/2. madde ve fıkrasındaki görüntü veya seslerin ifşa edilmesi suretiyle özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturacağı,[353] sanığın, müşterisi olduğu erkek güzellik salonunda çalışan katılan ile salonun üst katında cinsel ilişkiye girdiği sırada cep telefonuyla gizlice çekim yaparak, katılanın cinsel mahremiyetine ilişkin

[351] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 15/12/2015 tarihli, 2015/10 esas ve 2015/510 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[352] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 12/10/2022 tarihli, 2022/6823 esas ve 2022/6714 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[353] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 29/09/2021 tarihli, 2021/1969 esas ve 2021/6363 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

görüntülerini kaydetmesi biçiminde sübut bulan eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi kapsamında olduğu belirtilmiştir.[354]

Yargıtay göre; sanığın, mağdurun cinsel ve fiziksel mahremiyetine ilişkin müstehcen görüntülerini, mağdurdan habersiz ve onun rızasına aykırı şekilde mağdurun kayınpederine izletmesi,[355] sanığın, mağdur ile geçmişte yaşadıkları cinsel ilişki düzeyine varan yakınlaşmaları ve cinsel fantezileri hakkındaki telefon görüşmelerini içeren ses kayıtlarını, mağdurla aralarındaki arkadaşlık ilişkisinin bitmesi üzerine, mağdurun komşusunun telefonuna ve mağdurun komşusunun da mağdurun kayınpederinin telefonuna bluetooth sistemi aracılığıyla göndermesi hallerinde suçun oluştuğunu kabul etmiştir.[356]

3.2.2.3 Suçun Manevi Unsuru

Doktrinde 5237 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra en önemi tartışmalardan biri "kusurluluk" ve "manevi unsur" kavramlarının içeriği konusunda olmuştur. Bu kapsamda bir kısım yazarlar bu iki kavramın birbirinden ayrı olduğunu ifade ederken, diğer bir kısım yazarlar bunların aynı ve örtüşen kavramlar olduğunu ifade etmişlerdir.[357]

Teorik tartışmaları dikkate alındığında suçun manevi unsuru faille ile fiil arasındaki manevi bağ olarak tanımlanabilmekte, bu bağ kimi zaman kast ve kimi zaman taksir olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer ifadeyle suçun oluşabilmesi için o suçu meydana getiren hareketi gerçekleştiren kişinin kasten veya taksirle hareket etmiş olması gerekmektedir.[358]

---

[354] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/10/2019 tarihli, 2019/1 esas ve 2019/10579 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[355] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun27/09/2017 tarihli, 2015/16278 esas ve 2017/6744 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02.04.2024).

[356] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 02/02/2015 tarihli, 2014/14367 esas ve 2015/1623 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02.04.2024).

[357] Hakan Karakehya ve Asena Kamer Usludam, "Türk Ceza Hukuku Öğretisinde Suçun Manevi Unsuru Bağlamında Suç Genel Teorisine İlişkin Görüşler", **CHKD,** Cilt: 3, Sayı: 2, 2015, s.21, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/331403, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[358] Burak Kılıç, **Suçun Manevi Unsuru Olarak Amaç ve Saik,** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020, s.5-6, , file:///C:/Users/ab33992/Downloads/638240.pdf, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

Bu genel açıklamalardan sonra özel hayatın gizliliğini ihlal suçu "genel kast" ile işlenen suçlardandır. Fail bir başka kimsenin özel hayatının gizliliğini ihlal ettiğini bilmesi ve istemesi gerekmektedir. Kastın oluşması bakımından özel yaşamın gizliliğinin neden öğrenilmesi istendiğinin bir önemi bulunmamakta olup, sadece merak duygu ile özel hayatın gizliliğini ihlal edilmiş olması halinde suç oluşacaktır.[359]

5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinde düzenlenen suç taksirle işlenememektedir.[360]

Yargıtay bir kararında, özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kasten işlenen suçlardan olup, suçun oluşması için özel kast aranmadığını[361], başka bir kararında özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun genel kast ile işlenebilen suçlardan olduğunu, sanığın, "kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal etme" neticesini bilmesi ve istemesiyle 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin ilk fıkrasındaki suçun manevi unsurunun oluşacağını, ancak kastın varlığından söz edebilmek için sanığın hukuka aykırı hareket ettiğini bilmesi ve bu biçimde hareket etmeye devam etmesi gerektiğini belirtmiştir.[362]

Yargıtay Ankara Kriminal Polis Laboratuarı Müdürlüğü uzmanlık raporunda, görüntülerin rızaya dayalı çekilip çekilmediğine yönelik yapılan incelemede kayıtlar içerisinde uyur vaziyette görülen şahısların bulunduğu kamera çekimlerinin, uyuyan şahısların rızası alınmaksızın gizli şekilde çekilmiş olduğu, kayıtlar içerisindeki cinsel ilişki halini gösterir görüntüler ile şahısların karşılıklı konuşmalarını içeren görüntülerin gizli çekim yapılmak suretiyle elde edildiğini gösterir herhangi bir bulguya rastlanılmadığının belirtilmesine göre, sanığın, katılanın, bir bayanla özel ses ve görüntülerini rıza olmadan çekerek kaydettiği ve ifşa ettiğine dair savunmanın aksine, mahkumiyete yeterli, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı, uyurken çekilerek kaydedilen ses ve görüntülerin, verilen rıza dâhilinde çekilip kaydedilen ses ve görüntülerin devamı niteliğinde

[359] Behiye Eker Kazancı, a.g.e, s.145.
[360] Hasan Tahsin Gökçan ve Mustafa Artuç, a.g.e, s.4870.
[361] Behiye Eker Kazancı, a.g.e, 592.
[362] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 03/02/2014 tarihli, 2013/8447 esas ve 2014/2291 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02.04.2024).

olduğu anlaşılmakla, sanığın atılı suçtan beraatine karar verilmesinde isabetsizlik görülmediği belirtilmiştir.[363]

Yargıtay; sanığın üç yıl önce ayrıldığı eski kız arkadaşı olan mağdur ile beraber oldukları dönemde cinsel ilişkiye girdikleri anı, cep telefonunun kamera fonksiyonunu kullanarak, gizlice kaydettiği iddiasına konu olayda; bilirkişi raporuna ve dosya kapsamına göre; çekimin mağdurun rızası olmaksızın yapıldığı anlaşıldığından, sanığın üzerine atılı özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun sübut bulduğu hükme bağlanmıştır.[364]

Sürekli denetim ve gözetim altına alınan mağdurların gün içerisinde, niçin, nasıl, nerede, ne zaman görüştüklerini ve aralarındaki ilişkinin boyutunu ortaya çıkaran görüntülerinin, mağdurların özel yaşam alanı kapsamında yer alması nedeniyle sanıklara isnat edilen verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunun yasal unsurlarının somut olayda gerçekleşmediği; ancak, sanıkların, sübut bulan eylemlerinin özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu gözetilerek, görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle özel hayatın gizliliğini ihlal ile görüntü veya seslerin ifşa edilmesi suretiyle özel hayatın gizliliğini ihlal suçlarından ayrı ayrı mahkumiyetlerine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir.[365]

Yargıtay; ağabeyinin resmi nikahlı eşi olan katılan ... ile aralarında önceye dayalı husumet bulunan sanığın, sokakta tesadüfen gördüğü katılanın uzaktan ve tek kare fotoğrafını çektiği olayda, kişilik haklarından olan kişinin fotoğrafının rızasına aykırı olarak çekilmesinin kişilik hakkının ihlali olabileceği ve sanığın eyleminin özel hukuk yaptırımlarını gerektirebileceği; ancak, söz konusu kişilik hakkının ihlalinin, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturmaya yetmeyeceği; zira, katılanın kamuya açık alanda bulunduğu sırada uzaktan çekilen tek kare fotoğrafı, onun sürekli denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş özel hayatının gizliliğini ihlale yol açacak bir görüntü niteliğinde olmadığı gibi, sokakta yürümek ve kaldırımda durmak biçimindeki gündelik yaşantısına dahil olan hareketlerinin,

[363] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 15/12/2014 tarihli, 2014/7260 esas ve 2014/25533 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02.04.2024).
[364] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 07/11/2018 tarihli, 2018/4921 esas ve 2018/10445 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[365] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 26/09/2018 tarihli, 2017/9562 esas ve 2018/8745 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

onun başkalarınca görülmesi ve bilinmesini istemediği bir bilgi ve özel yaşam alanına ilişkin bir faaliyet de olmadığı[366], ... Valiliğinde basın ve halkla ilişkiler müdürü olarak görev yapan sanığın, kapısı açık olan vali yardımcılığı sekretarya kısmında, vali yardımcısı katılanın eşi ve aynı zamanda defterdarlık muhasebe memuru olan katılan ..., vali yardımcıları sekreteri olan katılan ..., vali yardımcılarının koruması olan polis memuru katılan ... ile defterdarlık muhasebe uzman yardımcısı olan katılanın, mesai saatleri içerisinde kahvaltı yaptıklarını görmesini müteakip, kahvaltı masası etrafında oturan katılanlar .., ..., ... ve .... bilgisi dahilinde; ancak, rızalarına aykırı olarak, fotoğraflarını çektiği olayda, kişilik haklarından olan kişinin fotoğrafının rızaya aykırı olarak çekilmesi ve kullanılmasının kişilik hakkının ihlali olabileceği ve sanığın söz konusu eyleminin özel hukuk yaptırımlarını gerektirebileceği; ancak, söz konusu kişilik hakkının ihlalinin, özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturmaya yetmeyeceği; zira, sanığın, tesadüfen ve özel bir çaba göstermeksizin elde ettiği fotoğraf, katılanlar ..., ..., ... ve ..., başkalarının görmesini ve bilmesini istemeyeceği özel yaşam alanlarına ilişkin bir görüntü niteliğinde olmadığı gibi, katılanların kapısı açık olan Vali yardımcılığı sekretarya kısmında kahvaltı yapmaları, onların sürekli denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş özel hayatlarının gizliliğini ihlale yol açan bir bilgi niteliğinde olmadığı belirtilmiştir.[367]

Yargıtay; sanık tarafından fotoğrafının çekilip; imtiyaz sahibi, yayıncısı ve kapak sorumlusunun sanık .. olduğu … isimli derginin Temmuz 2005 sayısının ön kapağında, bilgisi ve izni olmadan yayınlandığı olayda, özel hayat kavramının; kişinin sadece gözlerden uzakta, başkalarıyla paylaşmadığı, kapalı kapılar ardında, dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret değil, herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istenildiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel hayat olayları ve bilgilerin tamamını içermesi karşısında, kamuya açık alanda bulunulduğunda dahi, "kalabalığın içinde dikkat çekmezlik, tanınmazlık, bilinmezlik" prensibinin geçerli olduğu ve kamuya açık alana çıkan her kişinin, bu

[366] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/02/2015 tarihli, 2014/19534 esas ve 2015/3182 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02.04.2024).
[367] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 31/03/2014 tarihli, 2013/16003 esas ve 2014/7905 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024)..

alandaki her görüntü veya sesinin kaydedilip, sürekli ve izinsiz olarak elde bulundurulmasına rıza gösterdiğinin kabulünün mümkün bulunmadığı nazara alınmadan; plajda mayolu olmakla, bir dergi kapağında mayolu fotoğrafın yayınlanmasının aynı kapsamda değerlendirilemeyeceği ve olayda kamu yararı da bulunmadığı gözetilmeden, "plajın kamuya açık alan olup, gizli alan olmadığı" şeklindeki, özel hayatı salt mekana indirgeyen ve yasal olmayan gerekçe ile sanıkların beraatlerine karar verilemeyeceğini hükme bağlamıştır.[368]

Yargıtay, bir hastanede hemşire olarak görev yapan katılanın mesai saatleri içinde hemşire giyinme odasında bir koltukta uzanıp, uyuduğu ana ilişkin görüntülerinin, aynı ünitede servis sorumlu hemşiresi olarak görevlendirilen sanık tarafından kameralı cep telefonuyla kaydedilip, söz konusu kaydın, katılana yönelik disiplin soruşturması başlatılması için ilgili idari makama verilmesi nedeniyle sanık hakkında 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan kamu davası açıldığı olayda; üzerinde örtü ya da kıyafetleri bulunan katılanın uyuduğu esnada cinsel/fiziksel mahremiyetine müdahale edilmeksizin kaydedilen görüntülerini, ilgili idari makam dışında, üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülmeyen sanığın, servis sorumlu hemşiresi olarak görevlendirilmesinden dolayı kaybolma olasılığı bulunan delillerin muhafazasını sağlayıp, katılanın mesai saatleri içinde hemşire giyinme odasında uyuyarak, hastalarla ilgilenmeyip, çalışma barışını bozduğunu ispatlama amacını taşıyan eylemlerinde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davranmaması nedeniyle sanık hakkında 5271 sayılı Kanun'un 223/2-a. maddesi gereğince beraat kararı verilmesi[369], …. katılanların, ücretsiz seyahat ettikleri toplu taşıma aracında, ayakta yolcu olmasına rağmen aralarındaki boş koltuğa bir başkasının rahatça gelip oturmasını engelleyecek şekilde oturarak birbirleriyle sohbet etmelerinden dolayı onlara tepki duyan ve halkın genelini ilgilendiren konu hakkında …. katılanların nezdinde kamusal tartışma açmak ve bu duruma dikkat çekmek için eleştiri niteliğinde paylaşımda bulunan sanıkların,

[368] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 03/04/2012 tarihli, 2011/7345 esas ve 2012/8936 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[369] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 07/09/2022 tarihli, 2020/1569 esas ve 2022/5414 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

hukuka aykırı hareket ettikleri bilinciyle davrandıkları kabul edilemeyeceği belirtilmiştir.[370]

3.2.2.4. Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru

Suçun hukuka aykırılık unsuru; filin tipik olması ve hukuka uygunluk nedenlerinin bulunmaması başlıkları altında incelenecektir.

3.2.2.4.1 Fiilin Tipik Olması

Alacakaplan'a göre; suçun yasal unsuru veya tipiklik kavramı, fiilin ceza kanununda yazılı tanıma uygun olmasını ifade etmekte olup, fiil kanunundaki tanıma uymaması halinde suçun gerçekleşmeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda tipiklik; bir kısım yazarlara göre suçun maddi unsurunun içinde yer aldığı, diğer bir kısım yazarlara göre bu konunun hukuka aykırılık unsuru ile birlikte değerlendirilmesi gerektiği, başka bir kısım yazarlara göre bu hususun suçun ön koşul olduğu ifade edilmiştir.[371]

Tipiklik, "dar anlamda tipiklik" ve "geniş anlamda tipiklik" olmak üzere iki başlık altında ele alınmasının mümkün olduğu, "geniş anlamda tipikliğin" suçta kanunilik ilkesi ile yakın ilişkisinin bulunduğu, "dar anlamda tipiklik" ise suçun unsuru olarak görülmesi gerektiği belirtilmiştir.[372]

Kısaca hukuka aykırılık, fiilin hukuk normu ile çelişmesi anlamın gelmekte olup, suç tanımı karşısında tipik olan fiil hukuka aykırı olmaktadır. Tipiklik ve hukuka aykırılık bir birinden bağımsız kavramlar olup, bunlar suçun yapısal unsurlarını oluşturmaktadır. Fiilin tipik olması her zaman hukuka aykırı olduğu anlamına gelmemektedir. Hukuka aykırılık, hukuka uygunluk nedeninin olmaması halinde ortaya çıkmaktadır.[373]

Yargıtay bir kararında; kendisine karşı işlenmekte olan (cinsel saldırı, hakaret, tehdit, iftira veya şantaj gibi bir suç söz konusu olduğunda ya da kendisine

[370] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 21/03/2018 tarihli, 2017/4647 esas ve 2018/3195 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[371] Uğur Alacakaptan, **Suçun Unsurları**, Ankara, Sevinç Matbaası, 1975, s.29.
[372] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler,** s.106.
[373] Neslihan Göktürk, "Suçun Yasal Tanımında Yer Alan "Hukuka Aykırılık" İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:7, Sayı:1, 2016, s.417-418.

veya aile birliğine yönelen, onurunu zedeleyen, haksız bir saldırıyı önlemek için, kaybolma olasılığı bulunan kanıtların kaybolmasını engelleyip, yetkili makamlara sunarak güvence altına almak amacıyla, saldırıyı gerçekleştiren tarafın bilgisi ve rızası dışında, özel hayata ait bilgileri okuma, konuşma ve haberleşme içeriklerini veya özel hayata ilişkin ses ve görüntüleri dinleme, izleme ya da kaydetme, kişisel verileri kaydetme, ele geçirme ve yayma eylemlerinin hukuka aykırı olduğunu kabul etmenin mümkün olmadığına karar vermiştir.[374]

Başka bir kararında Yargıtay; ses kayıtlarındaki görüşmelerin yüz yüze değil, telefon aracılığıyla gerçekleşmesinden dolayı iddianamede kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması suçu olarak nitelendirilen eylemlerin, iddianame anlatımı gözetilerek, 5237 sayılı Kanun'un 132. maddesindeki haberleşmenin gizliliğini ihlal ve aynı kanun'un 134. maddesindeki özel hayatın gizliliğini ihlal suçları kapsamında değerlendirilebileceği; ancak, katılana ait ses kayıtlarını, üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülmeyen sanığın, kaybolma olasılığı bulunan delillerin muhafazasını sağlayıp, boşanma davasına sunarak, aile içi geçimsizliğin kaynağının katılanın olumsuz tutum ve davranışları olduğunu ispatlama amacını taşıyan eylemlerinde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davranmadığını ifade etmiştir.[375]

Yargıtay'ın bu ve buna benzer kararlarında ele aldığı iletişim sırasında elde edilen "gizli ses kayıtlarının" ceza yargılamasında delil olup olmayacağı konusu doktrinde tartışmalıdır.

Şen'e göre; hakaret, tehdit veya cinsel taciz gibi suçlarda mağdur tarafından önceden bu konuda bir plan yapılmaması ve karşı tarafı tahrik edip onun bilgisi dışında konuşmaları kaydederek kullanmaması koşuluyla telefon görüşmesi sırasında kaydedilen konuşma kayıtlarının meşru müdafaa sınırları içinde bulunması nedeniyle hukuka uygun delil kabul edilmelidir.[376]

---

[374] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 03/03/2014 tarihli, 2013/12276 esas ve 2014/5120 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[375] Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 05/02/2020 tarihli, 2019/995 esas ve 2020/1113 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[376] İsa Başbüyük, "İletişim Sırasında Elde Edilen Gizli Ses Kayıtlarının Ceza Muhakemesinde Delil Olarak Kabul Edilebilirliği Sorunu", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 19,

Birtek'e göre; kişinin tarafı olduğu görüşmeleri kayda almasını yasaklayan veya sınırlayan bir kanun hükmü bulunmaması nedeniyle, kişinin görüşmelerini kayıt altına alma işleminin hukuka aykırılığından bahsedilemeyeceğini ifade etmiştir.[377]

Alman Ceza Hukuku'nda; bir kimsenin kendisi ile yapılan iletişimi karşı tarafın bilgisi dışında kayıt altına alınması ile ilgi konu, "meşru savunma" ve "hukuka uygunluk nedeni olan zorunluluk hal" kapsamında değerlendirilmektedir. Doktrine göre; adam kaçırma ve rehin alma tehdidinde olduğu gibi halihazır etkisini sürdürmek koşuluyla tehdit içeren sözlerin kayda alınması "meşru savunma" kapsamında, hakaret, iftira ve şantaj gibi saldırıların varlığı halinde görüşmelerin kayıt altına alınması ise "hukuka uygunluk sebebi olan zorunluluk hal" kapsamında ele alınmaktadır. Bu son durumda; bitmiş saldırılar için meşru savunma halinin kabulünün söz konusu olamayacağı, ancak saldırının ispatı konusundaki imkansızlığın hukuken korunan yararları tehlike altına bırakması nedeniyle hukuka uygunluk nedeni olan zorunluluk hal gereğince telefon görüşmesinin kayıt altına alınmasının mümkün olacağı ifade edilmiştir.[378]

Yargıtay suça sürüklenen çocuğun, sınıf penceresinden dışarı baktığı sırada, öğrenim gördüğü lisenin bahçesinde, şikayetçi öğretmeninin bir öğrencinin üzerini aradığını ve ona uyarıda bulunduğunu görmesi üzerine, hemen cep telefonunun kamera fonksiyonunu açarak, bu ana ilişkin görüntüleri, gizlice kaydedip, facebook adlı sosyal paylaşım sitesindeki hesabından yayımladığı olayda, şikayetçi öğretmenin, kamuya açık alanda olduğu sırada çekilen görüntüsü, onun sürekli denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş özel hayatının gizliliğini ihlale yol açacak bir görüntü niteliğinde olmadığı gibi, okul disiplin kurulu başkanı olan şikayetçinin, disiplini sağlamak amacıyla öğrencilerine uyarıda bulunmak biçimindeki mesleki yaşantısına dahil olan hareketlerinin, onun başkalarınca görülmesi ve bilinmesini istemediği bir bilgi ve özel yaşam alanına ilişkin bir faaliyet de olmadığı anlaşıldığından; ayrıca, şikayetçi öğretmenin, kamuya açık alanda

Sayı: 1, 2017, s.169, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/753614, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[377] Derya Tekin, "Kişinin Tarafı Olduğu Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçuna (TCK M.132/3) İlişkin Güncel Sorunlar", **Ceza Hukuku Dergisi,** Cilt: 15, Sayı: 43, 2020 s.43, https://www.acarindex.com/pdfler/acarindex-4acd5868-8168.pdf, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

[378] İsa Başbüyük, a.g.e, s.175.

bulunduğu sırada, öğrencisine karşı takındığı tutum ve sergilediği davranışlarla hukuka aykırı hareket ettiğini düşünen ve bu durumu delillendirmek isteyen suça sürüklenen çocuğun, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle hareket ettiği de kabul edilemeyeceğini hükmetmiştir.[379]

3.2.2.4.2 Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Bulunmaması

Ceza adalet sistemimizde özel hayatın gizliliğini ihlal suçlarında hukuka uygunluk edenleri; ilgilinin rızası, kanun hükmünü yerine getirme, hakkın kullanılması ve haber verme hakkının kullanılması başlıkları altında incelenebilir.

3.2.2.4.2.1 İlgilinin Rızası

Hukuka uygunluk nedenlerinden ilgilinin rızası 5237 sayılı Kanun'da ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda ifade edilmiştir.

5237 sayılı Kanun'un 26. maddesinin ikinci fıkrasında açıklanmıştır. Buna göre; kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez hükmü getirilmiştir.[380]

6698 sayılı Kanun'unda "kişisel veri" ve "kişisel verilerin işlenmesi" kavramlarının tanımı yapıldıktan sonra hangi hallerde kişisel verilerin işlenmesi için ilgilinin rızasının aranacağı ayrıntı bir şekilde açıklanmıştır.

> Bu kapsamda; anılan Kanun'un üçüncü maddesinin;
>
> d) Kişisel veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi,
>
> e) Kişisel verilerin işlenmesi: Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle

[379] Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 10/03/2014 tarihli, 2013/14886 esas ve 2014/5845 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[380] TBMM Mevzuat Bilgi Sistemi, https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=24110&pkanunnumarasi=5237, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi[381] ifade ettiği belirtilmiştir.

Bu Kanunun beşinci maddesinin birinci fıkrasında kişisel verilerin kişinin açık rızası olmaksızın işlenemeyeceği hükme bağlanmış, ikinci fıkrasında, birinci fıkranın istisnaları sayılarak, Kanunlarda açıkça öngörülmesi, fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması, bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması, veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması, ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması, bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması, ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması hallerinde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerin işlenebileceği hükme bağlanmıştır.

Anılan Kanunun altıncı maddesinde;
(1) Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.
(2) Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.
(3) Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir[382]ifade edilmiştir.

[381] T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6698&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, , (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[382]T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi,https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6698&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, , (Erişim Tarihi 23.11.2022).

Doktrinde ilgilinin rızası;"tipikliği kaldıran rıza" ve "hukuka aykırılığı kaldıran rıza" olmak üzere iki kısımda incelenmekte olup, bir suç tipinde hareketin ilgilinin rızasına karşı veya iradesi olmaksızın işlenmesi koşulunun aranması halinde bu tür suçlarda ilginin rızasının tipikliği kaldırma etkisine sahip olacağı, bunun dışındaki hallerde ilgilinin rızasının "hukuka aykırılığı kaldırma" sonucunu doğuracağı belirtilmiştir.[383]

Rızası konusunda önem taşıyan başlıklardan biride rıza iradesinde bulunduğu tarihteki ilgilinin yaşıdır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu; "ilgilinin rızası, 5237 sayılı Kanun'un "Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası" başlıklı 26/2. maddesinde; kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez şeklindeki düzenleme ile bir hukuka uygunluk nedeni olarak sayıldığını, sözü edilen hukuka uygunluk nedeninin doğabilmesi, rızanın kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakka ilişkin olmasına ve kişinin bu hakla ilgili olarak rıza açıklama ehliyetinin bulunmasına bağlı olduğunu, yine rızanın bir hukuka uygunluk nedeni olabilmesi için fiilin işlenmesinden önce ve en geç işlendiği sırada mevcut olması gerektiğini, fiilin işlendiği sırada olmayıp sonradan ortaya çıkan rızanın bir hukuka uygunluk nedeni olmadığını belirterek, sanığın suç tarihinde cinsel ilişkiye girdiği 15 yaşından küçük mağdurenin çıplak bedenini kendi rızası dahilinde cep telefonu kamerasıyla çekip kaydetmesi eyleminde, mağdurenin rızası hukuken üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakka ilişkin olmadığından hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilemeyeceğini, dolayısıyla 15 yaşından küçük mağdurenin rızasıyla bile gerçekleştirilmiş olsa bu eylem 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturacağını hükme bağlamıştır.[384]

Yargıtay sanığın, cinsel yakınlık boyutuna varacak düzeyde arkadaşlık ilişkisi içerisine girdiği mağdureyle cinsel ilişkiye girdiği sırada, onun bilgisi dahilinde, kamera sistemi çalışır taşınabilir telefonuyla çekim yapıp, elde ettiği mağdurenin çıplak vaziyetteki sevişme görüntülerini, onun rızası olmaksızın, tanığın

[383] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, s.289.
[384] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 10/06/2014 tarihli, 2013/551 esas ve 2014/311 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

elektronik posta adresine gönderdiği ve tanığın de bu görüntüleri seyrettiği olayda, mağdurenin cinsel ve fiziksel mahremiyetine ilişkin görüntülerini, başkasının görgüsüne sunan sanığın eyleminde 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun oluştuğu hükme bağlanmıştır.[385]

3.2.2.4.2.2 Kanun Hükmünü Yerine Getirme

5237 sayılı Kanun'un 24. maddesinin birinci fıkrasında hukuka uygunluk nedenlerinden kanun hükmünü yerine getirme açıklanmıştır. Buna göre; kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez hükmü getirilmiştir.[386]

Belli konularda kişiye kanun tarafından verilen yetki aynı zamanda o kişinin görevi olması dolayısı ile bu başlık altında incelenen hukuka uygunluk nedenini görevin ifası olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Madde de geçen "kanun" kelimesinden "yazılı hukuk kurallarını" anlamak gerekmektedir.[387]

3.2.2.4.2.3 Hakkın Kullanılması

Koca ve Üzülmez; özel hayatın gizliliği kapsamında kalan bir olayın kayıt yapan kişiye yönelik işlenen bir suçun ispatlanması veya ihbar ve şikayet hakkının kullanılması ya da savunma hakkının gerçekleştirilmesi amacıyla görüntü ve ses kaydının yapılabileceğini, kayıt yapan kişinin bu amaçlar doğrultusunda bu eylemi gerçekleştirmiş olmasının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer yandan Koca ve Üzülmez; kayıt yapan kişinin üçüncü bir kişi için işlenen bir suçun ispatlanması veya ihbar ve şikayet hakkının kullanılması yada savunma hakkının gerçekleştirilmesi amacıyla görüntü ve ses kaydı yapması halinde 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin ikinci fıkrasındaki suçun oluşacağını belirtmişlerdir.[388]

Şen ve Şahin; eşlerin birbirlerine iletişim araçlarına casus yazılımlar yükleyerek delil elde etmesinin 5237 sayılı Kanun'un 132. ila 136. maddeleri

[385] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 03/03/2014 tarihli, 2013/26603 esas ve 2014/5266 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[386]TBMM Mevzuat Bilgi Sistemi, https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/kanunmaddeleri?pkanunlarno=24110&pkanunnumarasi=5237, (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[387] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s.276.
[388] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** s.507.

kapsamında suç teşkil edebileceğini, bu şekilde elde edilen delillerin hukuka aykırı olduğunu ve boşanma davalarında delil olarak kullanılamayacağını, failde anılan Kanunun 30. maddesinde düzenlenen hata ile ilgili koşulların oluşmaması halinde ceza sorumluluğunun olabileceğini, hukuka aykırı delillerin, hukukun her alanında hukuka aykırı delil niteliğinde bulunacağını ifade etmişlerdir.[389]

Hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeni ile ilgili; Anayasa Mahkemesi'nin, Yargıtay Ceza Daireleri'nin ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun kararları bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesi Alper Ersalan kararında, başvurucunun borç ilişkisiyle ilgili konuşmasının planlı şekilde ve suç kastıyla hareket edilerek aleni olmayan bir ortamda kayıt altına alındığını ve bu kaydın şüpheli olarak bulunduğu bir ceza soruşturması dosyasına sunulduğunu belirterek kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması suçu kapsamında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na (Başsavcılık) suç duyurusunda bulunduğunu, yapılan soruşturma sonucunda kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar verildiği iddia ederek yaptığı başvuruda mahkeme, başvurucunun gizliliğinin korunacağı konusundaki haklı beklentisine dayalı olarak aleni olmayan bir ortamda diğer kişilerle yaptığı konuşmalarının onun rızasına aykırı şekilde kayıt altına alınmasının ve söz konusu ses içeriğinin yine onun rızasına aykırı olarak kullanılmasının özel hayatı kapsamında olan kişisel verilerine saldırı teşkil ettiği ve saldırının anılan hukuki değerler üzerindeki etkilerinin ağır olduğunu, soruşturma neticesinde Başsavcılık tarafından yapılan değerlendirmede, şüphelinin delil sunma saikiyle hareket ettiği ve özel hayatın gizliliğini ihlal edecek bir hususun yer almadığı konuşmanın kayda alınmasında ve soruşturma dosyasına delil olarak sunulmasında suç kastının bulunmadığı ifade edildiğini, Başsavcılık, söz konusu konuşmanın şüpheli ….nın başvurucuya olan borcunun ödenmesi sürecine ve başvurucu tarafından yapılmadığı iddia edilen birtakım iş ve işlemlere ilişkin olduğunu belirttiğini, ayrıca delil sunma saikiyle hareket edilmesi durumunda suçun kast unsurunun oluşmayacağını, bu hususa ilişkin Yargıtay içtihadını da göz önüne

[389] Ersan Şen ve Buğra Şahin, Özel Hayata Karşı Suçlarda Yargıtay'ın Aradığı "Hukuka Aykırılık Bilinci" Kriterinin İncelenmesi, https://sen.av.tr/tr/makale/ozel-hayata-karsi-su%C3%A7larda-yarg%C4%B1tayin-aradigi-hukuka-aykirilik-bilinci-kriterinin-incelenmesi, (Erişim Tarihi 23/11/2022).

aldığını ifade ettiğini, anılan Yargıtay kararında ortaya konulan şartların sınırlarının özel hayat alanını korumasız bırakmaya neden olacak şekilde belirsiz olduğu değerlendirildiğini, ayrıca mevcut başvuruya konu kararlarda söz konusu şartların somut olay özelinde ne şekilde gerçekleştiği dahi tartışılmadığını, başvurucunun özel hayat alanı ile kişisel verilerine saldırı teşkil eden yöntemin ölçülü olup olmadığı ile amaçlananın farklı yöntemlerle elde edilip edilemeyeceği hususlarında açık ve anayasal güvenceleri dikkate alan bir değerlendirme de yapılmadığını, çatışan menfaatler arasında hangi tarafa üstünlük tanınacağı konusunda sınırları kesin olmayan ve uygulanması olaya göre değişebilen bir karara atıf yapılmakla yetinilmiş ve somut olay özelinde var olan çatışma hâlindeki menfaatlerin adil biçimde dengelenmesi çabasına girilmediğini, delil elde etme amacına kesin şekilde üstünlük veren bu türden bir yaklaşımın kategorik olarak böylesi saldırıların hukuk karşısında himaye edilmesine neden olacağı ve anayasal düzeyde teminat altında olan kişisel verileri ve özel hayat alanını korumasız bırakacağı ifade edilmiştir.[390]

Anayasa Mahkemesi B. Y. kararında, başvurucu kullanmakta olduğu telefona eşi tarafından kendi bilgisi ve rızası dışında yüklenen casus yazılım aracılığıyla konuşma ve mesaj kayıtlarına, fotoğraflarına, videolarına, e-devlet ve bankacılık şifreleri gibi tüm kişisel verilerine ulaşıldığını ifade ederek yaptığı başvuru ile ilgili Mahkeme, derece mahkemelerince açıklanan gerekçelerin başvurucunun kişisel verilerinin korunması hakkının güvencelerini gözetecek şekilde ilgili ve yeterli olduğunun söylenmesinin mümkün görünmediğini, sonuç olarak etkili bir yargısal sistem kurulması konusunda kamusal makamlarca üstlenilmesi gereken pozitif yükümlülüğün gerektirdiği şartların somut olayda yerine getirilmediği değerlendirildiğinden Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen özel hayata saygı hakkı kapsamında kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiği sonucuna varıldığını belirtmiştir.[391]

Yargıtay, resmi nikahlı eşi olan mağdurun sadakatinden kuşkulanan ve aldatıldığını düşünen sanığın, henüz boşanma davası açılmadığı ve mağdurla fiilen

[390] AYM Kararı, Alper Ersalan Kararı, 29/09/2022, Başvuru No; 2018/16857.
T.C Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2018/16857, (Erişim Tarihi 23/11/2022).
[391] AYM Kararı, B. Y. Kararı, 07/09/2021, Başvuru No; 2018/30296.

birlikte yaşadıkları dönemde, mağdurun rızası dışında cep telefonunu alıp, şifresini kırarak elde ettiği mağdura ait MSN, GSM görüşmelerini ve elektronik iletileri, daha sonra açtığı boşanma davasına delil olarak sunmak suretiyle haberleşmenin gizliliğini ihlal, özel hayatın gizliliğini ihlal ve bilişim sistemine girme suçlarını işlediğinin iddia edildiği olayda, kişinin, bir daha kanıt elde etme olanağının bulunmadığı ve yetkili makamlara başvurma imkanının olmadığı ani gelişen durumlarda, örneğin; kendisine karşı işlenmekte olan (cinsel saldırı, hakaret, tehdit, iftira veya şantaj gibi) bir suç söz konusu olduğunda ya da kendisine veya aile birliğine yönelen, onurunu zedeleyen, haksız bir saldırıyı önlemek için, kaybolma olasılığı bulunan kanıtların kaybolmasını engelleyip, yetkili makamlara sunarak güvence altına almak amacıyla, saldırıyı gerçekleştiren tarafın bilgisi ve rızası dışında, özel hayata ait bilgileri okuma, konuşma ve haberleşme içeriklerini veya özel hayata ilişkin ses ve görüntüleri dinleme, izleme ya da kaydetme, kişisel verileri kaydetme, ele geçirme ve yayma eylemlerinin hukuka aykırı olduğunu kabul etmek mümkün olmadığı gibi, esasen bu hallerde, kişinin hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davrandığından da söz edilemeyeceği nazara alındığında, şikayete konu belge örneklerini, üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülmeyen sanığın, boşanma davasındaki iddiasını ispatlama amacını taşıyan eylemlerinde, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davranmadığı ifade edilmiştir.[392]

Yargıtay başka bir kararında ses kaydının çözümüne ilişkin bilirkişi raporu, dosyada mevcut diğer delillerle birlikte değerlendirildiğinde; şikâyete konu kayıtları, üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığına ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülmeyen sanığın, haksız bir saldırı altında ve başkaca şekilde ispatlanması mümkün olmayan bir hal içerisinde iken, kaybolma olasılığı bulunan delillerin muhafazasını sağlayıp, katılanın ısrarla telefonla arayarak, kendisinin ve eşinin huzur ve sükûnunu bozup, eşine de hakaret ettiğine dair iddialarını ispatlama amacını taşıyan eylemlerinde hukuka aykırı hareket ettiği

[392] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 15/06/2015 tarihli, 2015/439 esas ve 2015/10716 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

bilinciyle davranmaması nedeniyle sanığın üzerine atılı özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan karar verilmesinde isabetsizlik görülmediği belirtilmiştir.[393]

Yargıtay, olay esnasında katılanın penceresi kapalı ve kısmen perde ile örtülmüş olup, kendi dairesinde olan katılanla dışarıda olan suça sürüklenen çocuk arasında herhangi bir iletişim ve katılan tarafından suça sürüklenen çocuğa karşı işlenmekte olan ani bir suç ya da katılanın suça sürüklenen çocuğa yönelik herhangi bir haksız saldırısı bulunmadığı halde, suça sürüklenen çocuğun, cep telefonunun çekim yönünü, katılanın evinin içine doğru odaklayıp, katılanın annesine sarılıp şakalaştığı ve annesinin yanağından öptüğü ana ilişkin görüntüsünü, rızasına aykırı şekilde kaydetmek ve sürekli olarak muhafaza etmek suretiyle katılanın konutu içerisindeki ailevi yaşantısına müdahale etmesi nedeniyle üzerine atılı özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun yasal unsurlarının oluştuğu ve mahkûmiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeksizin, dosya kapsamına uygun düşmeyen yetersiz gerekçelerle suça sürüklenen çocuk hakkında beraat hükmü kurulmasının bozmayı gerektirdiğini hükme bağlamıştır.[394]

Yargıtay; yazı, ses, görüntü, özel işaretler gibi ortak sembollerin, başka bir nesne üzerine taşınarak (örneğin; ses veya görüntünün, manyetik bant üzerine, yazının başka bir kâğıt, defter vb. nesne üzerine geçirilmesi, kopyasının alınması, elektronik iletinin taşınabilir belleğe veya CD'ye aktarılması gibi işlemlerle) sabitlenmesi eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 132/1-2. cümlesindeki suçu oluşturduğunu, ancak geçerli bir rızanın, suç tanımına uygun fiili hukuka uygun hale getireceğini ifade etmiştir. Yargıtay bu kararında; okul idaresi tarafından ders yılı başında okulda çalışanlara "bilgisayarlarda izleme programı" kullanıldığının bildirildiğini, bu programa ilişkin bilgilerin bilgisayarda bulunan "el kitabında" yer aldığının ifade edildiğini, idarenin bu bilgilendirme kapsamında çalışanların bilgisayarlarını izledikleri, sanıkların, önceden yapılan toplantı ve ihtar üzerine zımni rıza ile müştekinin mesai saatlerindeki çalışma süreleri içerisinde okul bilgisayarındaki haberleşme içeriklerini izlemesi ve kaydetmesinin hukuka aykırı

[393] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 20/04/2022 tarihli, 2021/2701 esas ve 2022/3115 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[394] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 23/10/2019 tarihli, 2019/12583 esas ve 2019/10582 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

kabul edilemeyeceğini ayrıca haberleşme içeriklerini üçüncü kişi ya da kişilerle paylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıtıldığına ilişkin iddianın bulunmaması bu kapsamda iş mahkemesindeki işe iade davasındaki iddialarını ispatlama amacını taşıyan eylemlerinde hukuka aykırı hareket ettikleri bilinciyle de hareket etmedikleri gerekçesi ile haklarında beraat kararı verilmesi gerektiğini hükme bağlamıştır.[395]

Yargıtay Hukuk Dairesi bir kararında; davacı erkeğin duruşmadaki kadının telefonuna "disk digger" isimli programı kurduğu, telefondaki silinen kayıtları geri getirdiği" beyanı dikkate alındığında erkeğin eşinin telefonuna yüklediği program ile elde edilen görüşme kayıtlarının hukuka aykırı olarak elde edilen delil niteliğinde olduğu, gerçekleşen bu durum karşısında, hukuka aykırı bu delil kusur belirlemesinde dikkate alınamayacağı ve bu delil ile kanıtlanmak istenen vakıa kadına kusur olarak yüklenemeyeceği, diğer yandan davacı erkek tarafından dosyaya sunulan ve davalı kadına ait olduğunu iddia ettiği yazışmaların davalı kadın tarafından kabul edilmediği, davalı tarafından yazıldığı iddiasının soyut kaldığı anlaşılmakla bu yazışmalar da kusur belirlemesinde dikkate alınamayacağı ifade edilmiştir.[396]

3.2.2.4.2.4 Haber Verme Hakkının Kullanılması

Haber verme hakkının kullanılması kapsamında bir olayın aktarılması hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na göre bu hakkın hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilebilmesi için,*"haberin gerçek ve güncel olması, haberin kamuyu ilgilendirmesi yani kamuoyunun haberi öğrenmekte menfaatinin bulunması ve haber ile haberin veriliş şeklinin uyumlu olması"*[397] gerekmektedir.

Yargıtay haber içeriğinin görünür gerçeğe uygun ve güncel olması, söz konusu kooperatifin yönetim kurulu başkanı hakkında adli soruşturma başlatılmasından dolayı konu ile ilgili haber yapılmasında, kamu yararı ve toplumsal

[395] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 12.05.2014 tarihli, 2013/26190 esas ve 2014/11433 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02.04.2024).
[396] Yargıtay 2 Hukuk Dairesi'nin 21/12/2021 tarihli, 2021/7539 esas ve 2021/9869 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02.04.2024).
[397] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 15/12/2015 tarihli, 2015/10 esas ve 2015/510 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

ilginin bulunması, haberde kullanılan ifadelerin ve haberle beraber yayımlanan sözleşme metninin, habere konu olayla fikri bağlantısının bulunması, haberin verilişinde tahkir edici bir dil kullanılmayıp, ölçülülük ilkesinin ihlal edilmemiş olması karşısında, yayımlanan haberin, basının haber verme hakkı sınırları içerisinde kaldığı ve konunun okuyucuya aktarılması sırasında hukuka uygun çerçevenin dışına çıkılmadığı ifade edilmiştir.[398]

Yargıtay, haber içeriğinin görünür gerçeğe uygun ve güncel olması, katılanın görevi ve mesai saatleri içerisinde facebook hesabından yayımladığını kabul ettiği paylaşımları dikkate alındığında, söz konusu haberin yapılmasında kamu yararı ve toplumsal ilginin bulunması, haberde kullanılan ifadelerin ve okuyucunun görgüsüne sunulan resimlerin, habere konu olayla fikri bağlantısı bulunduğu gibi, katılanın günlük kıyafetleriyle poz vererek çektirdiği ve kendi facebook hesabında paylaştığı fotoğraflarının, katılanın özel yaşam alanına ilişkin ve özel hayatının gizliliğini ihlal edecek nitelikte olmaması, haberin verilişinde tahkir edici bir dil kullanılmayıp, ölçülülük ilkesinin ihlal edilmemesi karşısında, yayımlanan haberin, basının haber verme hakkı sınırları içerisinde kaldığı ve konunun kamuoyuna aktarılması sırasında hukuka uygun çerçevenin dışına çıkılmadığı anlaşıldığından, sanık hakkında özel hayatın gizliliğini ihlal ve hakaret suçlarından beraat kararı verilmiş olmasında bir isabetsizlik görülmediği belirtilmiştir.[399]

3.2.2.5 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunun Nitelikli Halleri

Özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun nitelikli halleri; 5237 sayılı Kanun'un 137. maddesi ile 05/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanun'unda düzenlenmiştir. Bu kapsamda anılan Kanun'un 134. maddesindeki suçun;

a. Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi,

[398] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 17/03/2014 tarihli, 2013/15069 esas ve 2014/6499 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[399] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 23/02/2015 tarihli, 2014/19781 esas ve 2015/3178 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

b. Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi,

c. 05/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunun 63/3 maddesi kapsamında işlenmesi,

halinde suçun nitelikli hali oluşmaktadır.

Kamu görevlisinin tanımı 5237 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (c) bendinde yapılmıştır. Anılan düzenlemeye göre kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi olduğu ifade edilmiştir.

Yargıtay jandarma er olarak askerlik hizmetini yerine getirmekte olan ve … günü … saatleri arasında … lojmanlarında çevre emniyet nöbetçisi olarak görevlendirilen sanığın, saat … sularında, 17 yaşındaki mağdurun ailesi ile beraber yaşadığı lojmanın 1. katındaki evin penceresinin açık olduğunu görüp, etrafta bulunan bir bisikleti zeminden 1-2 metre yüksekte olan pencerenin altına dayadıktan sonra, bisikletin üzerine çıkarak, açık olan pencerenin sineklikleri çıkarıp, perdeyi hafifçe çekerek, içeride uyumakta olan mağduru gizlice gözetlediği olayda, mağdurun başkalarınca görülmesini ve bilinmesini istemediği konutu içerisindeki özel yaşantısına müdahalede bulunan sanık hakkında 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin 1. fıkrasının 1. cümlesinde tanımlanan özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan mahkumiyet hükmü kurulmasında; ayrıca kendisine verilen görev gereği sahip olduğu yetkiyi kötüye kullanarak üzerine atılı özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu işlemesinden dolayı sanığa hükmedilen cezada 5237 sayılı kanun'un 137/1-a madde, fıkra ve bendi gereğince yarı oranında artırım yapılmasında bir isabetsizlik görülmediği belirtilmiştir.[400]

Yargıtay sanığın garson olarak çalıştığı kafede bulunan tuvaletin tavanındaki aydınlatmanın içine gizlediği cep telefonunu, kamera fonksiyonunu aktif hale getirip, çekim açısını klozeti gösterecek şekilde ayarlayarak, tuvalette bırakmasının ardından tuvalete giren katılan görüntüsünün kaydedildiği olayda; 5237 sayılı Kanun'un 137. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde, suçun, belli bir meslek

[400] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 27/09/2017 tarihli, 2016/1129 esas ve 2017/6742 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi, cezanın artırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiş olup, somut olay bu çerçevede değerlendirildiğinde; sanığın, katılanın mesleğine duyduğu güveni kötüye kullanıp, mesleğinin icrası dolayısıyla sağladığı kolaylıktan ve avantajdan yararlanarak, atılı eylemi gerçekleştirmediği, söz konusu kafedeki tuvalete katılandan önce girip, kamera fonksiyonu aktif hale getirilen cep telefonuyla çekim yapmak için mutlaka o iş yerinde garson olarak çalışılması gerekmediği gözetilmeden, 5237 sayılı Kanun'un 137. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi koşullarının oluşmadığı ifade edilmiştir.[401]

3.2.2.6. Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunun Özel Görünüş Biçimleri

Suçun özel görünüş biçimleri konusu; suça teşebbüs, suça iştirak ve fikri içtima başlıkları altında açıklanacaktır.

3.2.2.6.1 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçuna Teşebbüs

Suça teşebbüs, 5237 sayılı Kanun'un 35. maddesinde tanımı yapılmıştır. Buna göre; kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur hükmü getirilmiştir.

Yargıtay'a göre; neticesi harekete bitişik suçlardan olan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunda, icra hareketlerinin bölünebildiği hallerde, 5237 sayılı Kanun'un 35. maddesinde düzenlenen teşebbüs hükümlerinin uygulanabileceği, ancak bunun için; sanığın, elverişli hareketlerle özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun icrasına başlamış olması, elinde olmayan nedenlerle eylemini tamamlayamayıp neticenin meydana gelmemiş olmasının gerektiği, dolayısıyla suçta kullanılan vasıtanın elverişsiz olması veya suçun maddi konusunun bulunmaması durumunda işlenemez suçun söz konusu olmayacağı ve teşebbüs hükümlerinin uygulanmayacağı, örneğin, sanığın, bir kimsenin görüntüsünü kaydetmek için yerleştirdiği cihazın bozuk olmasının verilebileceği ifade edilmiştir.[402]

---

[401] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/11/2022 tarihli, 2019/10282 esas ve 2022/9063 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[402] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 17/03/2014 tarihli, 2013/13545 esas ve 2014/6497 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

Başka bir kararında Yargıtay, sanığın mağdurun etek altı görüntülerini çekmeye çalışırken mağdurun fark etmesi, sanık tarafından teslim edilen telefonda yapılan fiziki incelemede mağdura ait fotoğrafın tespit edilemediği, aradan geçen zaman nedeniylede telefon üzerinde teknik inceleme yapılmasının imkansızlığı nedeniyle sanık hakkında özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı belirtilmiştir.[403]

Yargıtay, sanığın iş sağlığı ve güvenliği elemanı, mağdurun iş sağlığı ve güvenliği uzmanı, diğer mağdurun temizlik görevlisi olarak çalıştıkları iş yerindeki kadınlar tuvaletinin giriş kapısının üstüne, içerisinde 4 GB hafıza kartı bulunan ve çekim açısı tuvalete giren kişiyi görüntüleyecek şekilde ayarlanıp, kamufle edilerek, sanık tarafından 11/08/2017 tarihinde yerleştirilen kablosuz aksiyon kamerasını, mağdurun 14/08/2017 tarihinde fark ettiği ve durumun kolluğa bildirilmesinin ardından başlatılan adli soruşturma kapsamında, mağdurun üç kez, diğer mağdurun biri temizlik için olmak üzere iki kez tuvalete girdiğinin belirlendiği ve mağdurların tuvalette ihtiyaçlarını giderdikleri esnada fiziksel mahremiyetlerine ilişkin özel görüntülerinin video olarak kaydedildiği olayda; sanığın, kayıt yapan kamerayı tuvalet giriş kapısına yerleştirme fiilinin tek bir eylem olup, neticenin iki mağdura karşı gerçekleştiği, kaydın sanık tarafından izlenememesinin suçun oluşumuna bir etkisi olmayıp, mağdurların özel yaşam alanına ilişkin görüntülerinin kaydedilmesiyle suçun tamamlandığı, dolayısıyla aynı suçun birden fazla mağdura karşı tek bir fiille işlendiği gerekçesiyle sanığın görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu 5237 sayılı Kanun'un 43/2. maddesi kapsamında zincirleme şekilde işlediğine ve sanık hakkında teşebbüs hükümlerinin uygulanmamasına ilişkin … Bölge Adliye Mahkemesi Ceza Dairesi'nin kararının dosya kapsamına göre bir isabetsizlik olmadığı belirtmiştir.[404]

[403] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/10/2017 tarihli, 2016/11095 esas ve 2017/7764 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[404] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 09/09/2020 tarihli, 2020/86 esas ve 2020/4449 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

3.2.2.6.2 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunda Zincirleme Suç

Zincirleme suç, 5237 sayılı Kanun'un 43. maddesinde tanımı yapılmıştır. Buna göre; bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir hükmü getirilmiştir.

Zincirleme suç halinde birden çok fiil ve birden çok suç bulunmakta olup, kanunda gösterilen hallerde sonuç doğurmaktadır. Bu kapsamda birden fazla suç; cezalandırma (43/1 madde), zamanaşımı süresinin başlaması (66/6 madde) ve yetkili mahkemenin belirlenmesi (5271 sayılı Kanun'un 12 maddesi) bakımından farazi birlik kabul edilmektedir.[405]

Yargıtay'a göre; sanığın aynı iş yerinde çalıştığı katılanların soyunma odasına yerleştirdiği tek bir gizli kamera ile görüntülerini çekip daha sonra bu görüntüleri dağıtması şeklindeki eylemleri nedeniyle sanık hakkından zincirleme şekilde görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle özel hayatın gizliliğini ihlal ve zincirleme şekilde görüntü veya seslerin ifşa edilmesi suretiyle özel hayatın gizliliğini ihlal suçların oluştuğu,[406] sanığın; mağdurun ve katılanın bikinili ve şortlu olarak plajda güneşlendikleri sırada cep telefonu ile resimlerini çektiği olayda, sanığın tek bir resim karesi ile hem mağduru hem katılanı çekmesi,[407] sanığın; gayri resmi olarak beraber olduğu mağdur tarafından aralarındaki ilişkinin sona erdirilip, mağdurla tanığın evlendikleri tarihinden sonra, mağdurun üzerinde gecelik veya iç çamaşırı olan cinsel ve fiziksel mahremiyetine ilişkin özel fotoğraflarını, bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda, tanıklara göstermesi,[408] sanığın, yaşı küçük mağdurlarıokul çevresinde takip edip, her iki mağdurunda birden

[405] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler, s.519.
[406] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 12/12/2018 tarihli, 2018/4715 esas ve 2018/12017 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[407] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 07/02/2018 tarihli, 2016/11299 esas ve 2018/1162 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[408] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 05/02/2020 tarihli, 2019/1007 esas ve 2020/1109 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

fazla kez resmini çekmesi[409] hallerinde zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Yargıtay; kamera fonksiyonunu açık hale getirdiği cep telefonunun çekim yönünü, kumsalda güneşlenmekte olan mağdurlara doğru odaklayarak, onların bilgisi ve rızası dışında, bikinili görüntülerini tek kare fotoğraf olarak kaydettiği iddiasına konu olayda; deniz kenarında bulunan çok sayıda kişinin arasından sadece mağdurlar seçilerek çekimin gerçekleştiği anlaşılmakla aynı suçun mağdurlara karşı tek bir fiille işlenmesi nedeniyle zincirleme suç koşullarının gerçekleştiği hükme bağlanmıştır.[410]

3.2.2.6.3 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunda Fikri İçtima

Fikri içtima, 5237 sayılı Kanun'un 44. maddesinde tanımı yapılmıştır. Buna göre, işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır hükmü getirilmiştir. Tek fiilde birden fazla suçun birleşmesi veya tek ve aynı fiil ile aynı suçun birden fazla yada birden fazla farklı suçun işlenmesi halinde fikri içtima kuralları uygulanmaktadır.[411]

"Aynı neviden fikri içtima" ile "farklı neviden fikri içtima"nın ortak noktaları fiilin tek olması ve tek bir fiille birden fazla suç işlenmesidir. Bu iki içtima şekli arasında tek fark ise "farklı neviden fikri içtima" halinde tek fiille farklı suçlar işlendiği halde, "aynı neviden fikri içtima"da aynı suç birden fazla işlenmektedir.[412]

Yargıtay Ceza Genel Kurulu; 5237 sayılı Kanun'un 44. maddesinde düzenlenen farklı neviden fikri içtima hükmünün uygulanması için hukuki anlamda tek olan bir fiille birden fazla farklı suçun oluşması ve işlenen suçlarla ilgili kanunda açıkça fikri içtima hükmünün uygulanmasının engellenmemiş olması gerekmekte olup anılan maddenin uygulanma şartları arasında "tek suç işleme kastı" koşulunun bulunmadığı, bu itibarla sanığın uzun süre birlikte yaşadığı katılanın kendisinden ayrıldıktan kısa bir süre sonra bir başkasıyla evlenmesine tepki olarak katılanın diz

[409] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 19/12/2018 tarihli, 2018/5567 esas ve 2018/12388 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[410] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 15/05/2019 tarihli, 2018/8179 esas ve 2019/6199 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[411] Neslihan Göktürk, "Türk Hukuku'nda Suçların İçtiması", **Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi,** Cilt: 2, Sayı: 1-2, 2014, s.44.
[412] Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler, s.535.

kapağı ile başı arasındaki kısmının görüntülendiği fotoğrafların üzerine, adı ve kızlık soyadı ile evlendikten sonra edindiği soyadı ve telefon numarasını yazarak katılanın iç çamaşırlarına ve geceliğine zımbalayıp katılanın oturduğu bina ile ilçedeki bir kısım binalara ve sokaklara bıraktığı olayda; sanığın, katılanın özel yaşam alanı kapsamında bulunan iç çamaşırlarını ve geceliğini ifşa etmesinin 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesindeki özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu, katılanın özel hayatına ilişkin fotoğrafları hukuka aykırı şekilde ifşa etmesinin 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesindeki özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu, katılanın kişisel veri niteliğindeki ad, soyad ve cep telefonu numarasını hukuka aykırı şekilde yaymasının 5237 sayılı Kanun'un 136. maddesindeki verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunu oluşturduğu, sanığın gerçekleştirdiği bu eylemlerin, aynı zamanda katılanın onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte olması nedeniyle 5237 sayılı Kanun'un 125. maddesinin birinci ve dördüncü fıkralar uyarınca alenen hakaret suçunun da oluştuğu, ancak sanığın, üzerinde katılanın kişisel veri niteliğindeki bilgileri bulunan özel hayatına ilişkin fotoğraflarını, katılanın özel yaşam alanı kapsamında kalan eşyasının üzerine zımbaladıktan sonra bunları yayma suretiyle açığa çıkarmaktan ibaret ve hukuki anlamda tek olan fiili ile birden fazla suç oluştuğundan hakkında 5237 sayılı Kanun'un 44. maddesi uygulanmak suretiyle oluşan suçlardan en ağır cezayı gerektiren 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ceza tayin edilmesi ve katılanın özel hayatına ilişkin fotoğrafları bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda ve değişik yerlerde birden fazla ifşa etmesi nedeniyle hükmolunacak cezada 5237 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca artırım yapılması gerektiğini hükme bağlamıştır.[413]

Yargıtay; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 24/03/2015 tarihli, 2014/14-603-2015/66 sayılı kararında da vurgulandığı üzere; katılanın cinsel ve fiziksel mahremiyetine ilişkin çıplak görüntülerini, onun bilgisi dışında, facebooktan yayımlayan sanığın eyleminde 5237 sayılı Kanun'un134/2. maddesinde tanımlanan özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun yanı sıra toplumun sahip olduğu ortak ar ve haya duygularını, yerleşik edep kurallarını incitici ve genel ahlâka aykırı nitelikteki

[413] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 09/05/2019 tarihli, 2015/708 esas ve 2019/414 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

16 yaşındaki katılana ait müstehcen görüntünün yayımlanması nedeniyle anılan Kanun'un 226/5. maddesinde düzenlenen müstehcenlik suçunun da oluştuğu, bir fiili ile birden fazla farklı suçun oluşmasına neden olan sanığın, 5237 sayılı Kanun'un 44. maddesi gereğince, daha ağır cezayı gerektiren müstehcenlik suçundan cezalandırılması gerektiğini hükme bağlamıştır.[414]

3.2.2.7 Soruşturma ve Kovuşturma İşlemleri

5237 sayılı Kanun'un 134. maddesindeki özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyet bağlıdır. Yargıtay kararında; mağdur duruşmanın ilk oturumunda, sanık hakkındaki şikâyetinden vazgeçtiğini; ancak, diğer sanıktan şikayetçi olduğunu, vekili aracılığıyla da davaya katılmak istediğini beyan ettiği ve hakkında katılma kararı verildiği, sanık hakkında 5237 sayılı Kanun'un 37. maddesi kapsamında diğer sanık ile özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu iştirak halinde işledikleri kabul edilerek dava açılması karşısında, iştirak halinde işlenen suçtan dolayı şikayetten vazgeçmenin bölünemezliği prensibinden hareketle 5237 sayılı Kanun'un 73/5. maddesi gereğince sanık hakkındaki vazgeçmenin diğer sanığa da sirayet edeceği belirtilmiştir.[415]

Şikâyet hakkı ile ilgili iki konu önem taşımaktadır. Bunlardan birincisi 15 yaşından küçük çocukların şikâyet hakkı anne ve/veya babasına aittir. İkincisi; 18 yaşından küçük ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip çocuklar şikâyet hakkı kendilerine ait olup bu çocukların anne ve /veya babasının davaya katılma hakları bulunmamaktadır.[416]

Özel hayatın gizliliğini ihlal suçu 5271 sayılı Kanun'un 253/1. maddesi gereğince uzlaşmaya tabi olup, anılan Kanunun 253 ve 254. maddelerinde düzenlenen hükümlerin uygulanması gerekmektedir.

Şüphelilerin kamu görevlisi olması halinde, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun hükümlerine göre merciinden izin alınarak soruşturma işlemlerinin yerine getirilmesi zorunludur.

---

[414] Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 27/09/2017 tarihli, 2016/8673 esas ve 2017/6749 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[415] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 08/02/2017 tarihli, 2015/12786 esas ve 2017/871 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[416] Hüsnü Aldemir, **Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karlı Suçların Soruşturulması ve Kovuşturulmasında Dikkat Edilecek Hususlar,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2022, s.330.

3.2.2.8. Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçunun Diğer Suçlarla İlişkisi

Bu kısımda özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun; müstehcenlik suçu, şantaj suçu, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçu, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçları ile ilişkisi incelenecektir.

3.2.2.8.1 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle Müstehcenlik Suçunun İlişkisi

Müstehcenlik suçu 5237 sayılı Kanun'un 226. maddesinde düzenlenmiş olup, madde metninde suçun tanımı yapılmamıştır. Müstehcenlik kavramının kapsamı yargı kararları ile belirlenmektedir.

Bu kapsamda Yargıtay Ceza Genel Kurulu; müstehcenlik normatif bir kavram olup toplumdan topluma değiştiği gibi aynı toplum içinde toplumsal değerlere bağlı olarak da değişikliğe uğradığını, bu kavramın varlığının tespitinde, toplumun belli bir kesiminde kabul edilen değer yargıları değil, toplumun genelinin ve demokratik toplum düzenine ilişkin davranış kurallarının esas alınması gerektiğini, buna göre suça konu ürünün toplumun ortak edep ve ahlak temizliğine yönelik açık bir saldırı niteliğinde olup olmadığı, özellikle çocukların bu davranışın zararlı etkilerinden korunması gerekip gerekmediği tespit edilip objektif olarak müstehcen olup olmadığı belirlenmesi gerektiğini,[417] Yargıtay Ceza Dairesi, kanun koyucu bu suçun oluşumu için müstehcen ürünlerin profesyonel olarak hazırlanmasını aramamakta, müstehcen ürünlerin şekli şartları ya da bu ürünlerin üretiliş şekil ve amaçları konusunda bir sınırlama getirmediğini, buradaki müstehcen ürün kavramı ile müstehcenlik unsuru olarak çocuğun kullanıldığı resim, film, video, fotoğraf, grafik, imge, heykel, çizgi film, animasyon gibi görsel veya sesli ürünler ile şarkı sözü, roman, hikâye gibi yazılı ürünlerin ifade ediğini, bu konuda bir sınırlama söz konusu olmadığını, çocuğun bu müstehcen ürünün üretilmesinden haberinin ya da rızasının olup olmamasının da bir önemi bulunmadığını bunun yanında suçun unsurlarının oluşması bakımından müstehcen ürünlerin izlenmesi, izlettirilmesi, satılması ve dağıtılması gibi bir zorunluluk da söz konusu olmadığını, bu müstehcen

[417] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 24/03/2015 tarihli, 2014/603 esas ve 2015/66 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

ürünlerin hiç izlenmemiş olması ya da bireysel amaç için üretilmiş olması da sonucu değiştirmeyeceğini hükme bağlamıştır.[418]

Yargıtay; kayden .. doğumlu mağdura cinsel istismarda bulunulduğu .. tarihinde sanığa ait cep telefonu ile kaydedilen ve sanık tarafından başkalarına gösterilip, yayılan mağdurun cinsel ve fiziksel mahremiyetine ilişkin görüntüsü nedeniyle sanığa yüklenen 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesindeki özel hayatın gizliliğini ihlal suçunun yasal unsurları somut olayda gerçekleştiği gibi, toplumun sahip olduğu ortak ar ve haya duygularını, yerleşik edep kurallarını incitici ve genel ahlâka aykırı nitelikteki müstehcen görüntüyü içeren ürünün üretiminde 13 yaşındaki mağdur çocuğun yer almasından dolayı sanığın eyleminde 5237 sayılı Kanun'un 226/3-1. maddesindeki müstehcenlik suçunun da oluştuğu, bir fiili ile birden fazla farklı suçun oluşmasına neden olan sanığın, 5237 sayılı Kanunun 44. maddesi gereğince daha ağır cezayı gerektiren müstehcenlik suçundan cezalandırılması, özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan ise hüküm kurulmasına yer olmadığına karar verilmesi gerektiği,[419] sanığın mağdurların müştemilatındaki tuvalete yerleştirdiği gizli kamera ile 18 yaşından küçük olan mağdurların ve anneleri olan mağdurun görüntülerini çektiği iddia edilen olayda; sanığın tek bir fiil ile her üç mağdura karşı özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu ve 18 yaşından küçük mağdurlara karşı zincirleme şekilde müstehcenlik suçunu işlediği, eylemin bir bütün halinde 5237 sayılı Kanun'un 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima gereği daha ağır cezayı gerektiren zincirleme şekilde 5237 sayılı Kanun'un 226/3. ve 43/2. madde ve fıkrasında düzenlenen müstehcenlik suçunu oluşturduğu hükme bağlanmıştır.[420]

Yargıtay başka bir kararında; sanığın 17 yaşındaki mağdur tarafından aralarındaki arkadaşlık ilişkisinin sona erdirilmesine ve tekrar birlikte olma teklifini de mağdurun kabul etmemesine tepki olarak, mağdurun beraberlikleri döneminde kendisine gönderdiği fiziksel mahremiyetine ilişkin fotoğraflarını, mağdurun adını ve soyadını taşıyan sahte facebook hesabı üzerinden, onun rızasına aykırı şekilde yayımlaması biçiminde subut bulan eyleminin, 5237 sayılı Kanun'un 226.

[418] Yargıtay 18. Ceza Dairesi'nin 05/12/2019 tarihli, 2018/2596 esas ve 2019/17245 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[419] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/12/2020 tarihli, 2019/3688 esas ve 2020/7455 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[420] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 21/03/2018 tarihli, 2017/5846 esas ve 2018/3217 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

maddesinde tanımlanan müstehcenlik ve iddianamede yazılı 5237 sayılı Kanun'un 135. maddesindeki kişisel verilerin kaydedilmesi suçları kapsamında değerlendirilemeyeceğinden, sanığın eyleminin 5237 sayılı Kanun'un 134/2. madde ve fıkrasındaki görüntü veya seslerin ifşa edilmesi suretiyle özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturduğu belirtilmiştir.[421]

3.2.2.8.2 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle Şantaj Suçunun İlişkisi

Şantaj suçu 5237 sayılı Kanun'un 107. maddesinde düzenlenmiş olup, suçun mahiyeti itibariyle tehdit suçunun özel bir şeklini oluşturmaktadır. Anılan maddenin birinci fıkrasında; bir kişiye hakkı olan veya yükümlü olduğu bir şeyi yapacağı veya yapmayacağı ifade edilerek, bu durumdan mağduru kanuna aykırı olan ve özgür iradesiyle yapacağı bir şeyi yapmamaya veya yapmayacağı bir şeyi yapmaya yada haksız bir çıkar sağlamaya zorlamak için yararlanılmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında ise; bir kimsenin doğrudan kendisi veya üçüncü bir kişiye yarar sağlamak amacıyla bir kişinin şeref veya saygınlığına zarar verecek hususların açıklanacağı veya isnat edileceği tehdidinde bulunulmaktadır.[422]

Yargıtay, kız arkadaşının ilişkilerini sona erdirmesine tepki olarak beraberlikleri döneminde onun rızası kapsamında gönderdiği çıplak resimlerini ilişkilerini devam ettirmediği takdirde ifşa edeceğinden bahisle tehdit ederek şantajda bulunup daha sonra resimleri facebooktan yayınlayan sanığın sübut bulanan eylemlerinin özel hayatın gizliliğini ihlal ve şantaj suçlarını oluşturduğuna,[423] sanığın, aralarındaki arkadaşlık ilişkisini sona erdirmek isteyen mağdurdan ayrılmak istemeyip, mağdurun cep telefonuna ve elektronik posta adresine çok sayıda mesaj göndererek, mağdura, kendisiyle görüşmediği takdirde şeref ve saygınlığına zarar verecek nitelikteki görüntülerini herkese yayacağı tehdidiyle şantajda bulunup, bir müddet sonra da, mağdurun çıplak görüntülerini, mağdurun ailesinin ve arkadaşlarının elektronik posta adreslerine gönderdiği olayda, bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda birden fazla şantaj ve özel hayatın

[421] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 24/06/2020 tarihli, 2019/1005 esas ve 2020/3902 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[422]Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler,** s.373-374.
[423] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 14/03/2018 tarihli, 2017/11228 esas ve 2018/2915 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04./2024).

gizliliğini ihlal eylemlerini gerçekleştiren sanık hakkında, hükmedilen temel cezalarda, 5237 sayılı Kanun'un 43/1. maddesi gereğince artırım yapılması gerektiğine karar verilmiştir.[424]

3.2.2.8.3 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle Kişilerin Huzur Ve Sukununu Bozma Suçunun İlişkisi

Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu 5237 sayılı Kanun'un123. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddede sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikâyeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir hükmü getirilmiştir**.**

Madde gerekçesinde bu suçun unsurları ile ilgili açıklama yapılmıştır. Bu kapsamda; "belirli bağımlı hareketlerle kişilerin huzur ve sükûnlarının bozulması hususunda gösterilen çabaları cezalandırıldığı, suçun maddî unsurunun bir kimseye ısrarla, gece gündüz demeden telefon edilmesi veya ona karşı ısrarla gürültü yapılması olduğu, örneğin oturulan apartmanın alt veya üst katında sürekli olarak öteberi çalarak gürültü yapılması gibi, ancak bu hareketlerin sırf mağdurun huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla yapılması gerektiği, böylece madde, suçun oluşması için özel bir saik ile hareket edilmesi koşulunu zorunlu saydığı, yoksa sadece gürültü yapmak, diğer bazı nizamları ihlâl ederse de, bu suçu oluşturmayacağı, bu maddenin korumak amacını güttüğü yarar kişiler üzerinde uygulanacak maddî veya cebrî belirleyen bir müdahale olmadığı, burada kanun adeta kişilerin psikolojik, ruhsal sükûn içinde yaşamak hakkını koruduğu"[425] ifade edilmiştir.

Yargıtay sanığın, evinin teras duvarı üzerine, kişisel güvenliğini sağlamak için konulması ve çekim açısının ayarlanması bakımından pek çok seçeneğe sahip olmasına rağmen komşusu olan mağdurun yaşadığı evin özel bir çaba göstermeksizin rahatlıkla görebildiği avlusu ve avlu girişini gösterecek şekilde çekim yapmak amacıyla kamera yerleştirip, mağdurun huzur ve sükûnunu bozması nedeniyle 5237 sayılı Kanun'un 123. maddesinin birinci fıkrasındaki kişilerin huzur ve sükununu

[424] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 08/12/2014 tarihli, 2014/9963 esas ve 2014/24874 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[425] Türkiye Büyük Millet Meclisi, https://mevzuat.tbmm.gov.tr/Kanun/KanunDetay?YasamaKanunId=f72877bd-aa54-037b-e050-007f01005610&kanunNumarasi=5237#step-1, (Erişim Tarihi: 30/03/2024).

bozma suçundan mahkumiyetine karar verilmesi gerekirken, eylemin yalnızca özel hayatın gizliliğini ihlal suçu kapsamında değerlendirilmesinin bozmayı gerektiğine hükmetmiştir.[426]

Katılanın ikametgâhına geliş gidişlerinde makam aracını kullandığının açıklanmasında toplumsal yarar bulunmadığından, olayın haber niteliği taşımadığı ve dolayısıyla haber verme hakkının kullanılması hukuka uygunluk nedeninden yararlanamayacağı, sanığın, habere ulaşma ve haber verme hakkının sınırlarını aştığı ve katılanın sırf huzur ve sükûnunu bozmak amacıyla yaptığı eylemin bütün halinde 5237 sayılı Kanun'un 123. maddesinin birinci fıkrasındaki maddesine uyan kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunu oluşturacağı belirtilmiştir.[427]

3.2.2.8.4 Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu İle Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme Suçunun Değerlendirilmesi

Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçu 5237 sayılı Kanun'un 136. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddenin birinci fıkrasında, kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır, ikinci fıkrasında, suçun konusunun, 5271 sayılı Kanun'un 236. maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca kayda alınan beyan ve görüntüler olması durumunda verilecek ceza bir kat artırılır hükümleri getirilmiştir[428].

Kişisel veri kavramı Yargıtay kararlarında tanımı yapılmıştır. Bu kapsamda, kişinin, yetkisiz üçüncü kişilerin bilgisine sunmadığı, istediğinde başka kişilere açıklayarak ancak sınırlı bir çevre ile paylaştığı nüfus bilgileri (T.C. kimlik numarası, adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı gibi), adli sicil kaydı, yerleşim

[426] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 07/09/2022 tarihli, 2020/1886 esas ve 2022/5413 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

[427] Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 13/10/2014 tarihli, 2014/4337 esas ve 2014/19477 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
Bu kararda gazete muhabiri tarafından belediye başkanının, belediyeye ait resmi plakalı makam aracını makam şoförü olmadan kendi özel işlerinde kullandığı, aracı ikamet ettiği sitenin içerisine park ettiğinin telefonla bildirilmesi üzerine söylenenlerin haber niteliğini taşıdığını düşündüğünden siteye giderek çekim yapmıştır.

[428] T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi,https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5, , (Erişim Tarihi: 27/03/2024).

yeri, eğitim durumu, mesleği, banka hesap bilgileri, telefon numarası, elektronik posta adresi, kan grubu, medeni hali, parmak izi, DNA'sı, saç, tükürük, tırnak gibi biyolojik örnekleri, cinsel ve ahlaki eğilimi, sağlık bilgileri, etnik kökeni, siyasi, felsefi ve dini görüşü, sendikal bağlantıları gibi kişinin kimliğini belirleyen veya belirlenebilir kılan, kişiyi toplumda yer alan diğer bireylerden ayıran ve onun niteliklerini ortaya koymaya elverişli, gerçek kişiye ait her türlü bilginin kişisel veri olduğu ifade edilmiştir.[429]

Yargıtay… hâkim olarak görev yapan katılanlar tarafından, sanık hakkında farklı suçlardan dolayı mahkumiyet kararları verilmesi nedeniyle her iki katılana tepki duyan sanığın, katılan …eşi ile yan yana ve katılan .. yalnız başına günlük kıyafetleriyle poz vermiş şekilde çektirdikleri fotoğraflarını, katılanların kendi adlarına başka internet sitelerinde (facebook-twitter gibi) açmış oldukları hesaplarından ele geçirip, bu fotoğrafları, slayt gösterisi şeklinde ve duygusal fon müziği eşliğinde, "… adliyesinin yasak aşkı" başlığı altında, katılanların arasında gayriresmi bir ilişki varmış algısı doğuracak biçimde, youtube adlı video paylaşım sitesinde yayımladığı kabulüne konu olayda, katılanlar tarafından internet ortamında yayımlanan ve katılanların kamuya açık alanlarda günlük kıyafetleriyle poz vermiş şekilde çektirdikleri resimleri, katılanların başkalarının görmesini ve bilmesini istemeyecekleri özel yaşam alanlarına ilişkin görüntü olarak kabul edilemeyeceğinden, katılanların kişisel veri niteliğindeki resimlerini, hukuka uygunluk nedenlerinin bulunmaması nedeniyle hukuka aykırı olduğunda tereddüt bulunmayan bir yöntemle yayımlayan sanığın eyleminin, 5237 sayılı Kanun'un 136/1. maddesinde tanımlanan verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunu oluşturacağı belirtilmiştir.[430]

Yine Yargıtay sanığın özel bir hastanenin müdürü olduğu, diğer sanığın aynı hastanede, bilgi işlem sorumlusu olarak çalıştığı, olay tarihinde sanıkların, aynı ilde başka bir özel sağlık kuruluşunda, tüp bebek alanında uzman doktor olarak çalışan katılanın, isim ve soy ismi üzerinden domain adresi alarak, bu adres üzerinden

[429] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 07/07/2014 tarihli, 2014/607 esas ve 2014/16665 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).
[430] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 08/02/2017 tarihli, 2015/11703 esas ve 2017/870 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

çalıştıkları hastanenin internet sitesine yönlendirme yaptıkları, bu şekilde katılanın isim ve soy ismini kullanılmak suretiyle, katılanın ilgisi olmadığı halde, müşteri potansiyelini sanıkların kendi çalıştıkları hastaneye yönlendirdikleri iddiasıyla, sanıklar hakkında verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçundan dava açılması şeklinde gerçekleşen olayda; sanıkların, internet ortamında yalnızca isim ve soy isim kullanılarak, internet adresi satın almaları eyleminde, isim ve soy ismin, kişiyi tanımlama için yeterli olmayacağı, aynı isim ve soy isimde, başka kişilerin de bulunma olasılığı dikkate alındığında, bu verilerin yanında, kişiyi tanımlayacak resim, telefon, mail adresi, mesleği gibi verilerin paylaşılmadığı anlaşıldığından, katılanın yalnızca isim ve soy isminin kullanılmasının, katılanı toplumda yer alan diğer bireylerden ayıran ve onun niteliklerini ortaya koymaya elverişli bulunmadığından, mahkemece sanıklar hakkında beraat kararı verilmesinde bir isabetsizlik görülmediği belirtilmiştir.[431]

Yargıtay karı koca olan sanıkların doktor olduğu ve kozmetik, dermatoloji ve cerrahi alanda faaliyet gösteren müşterek özel bir klinik işlettikleri, katılanın, kliniğe ait banka hesabının bulunduğu şubenin yetkilisi olduğu ve banka işlemlerinin katılan tarafından takip edildiği, sanığın, bankanın genel müdürlüğüne dilekçe ile başvurarak, katılan ile eşi diğer sanığın ilişkisi olduğu, katılanın kendisini rahatsız ettiği, banka hesaplarını kötüye kullandığı, sanıktan menfaat temin ettiği ve kliniklerinden karşılıksız yararlandığı iddiasıyla şikâyetçi olduğu, katılan hakkında bankanın teftiş kurulu başkanlığınca başlatılan soruşturma sırasında piyasa araştırmasına esas olmak üzere banka müfettişlerince sanıklardan, katılanın klinikten aldığı hizmetlerin (epilasyon, cilt bakımı, lazer vb.) dökümünün alındığı, soruşturma sonucunda klinikten alınan bir kısım hizmetler için ücret ödenmediği, karşılıksız menfaat sağlandığının tespiti üzerine banka yönetimince katılanın işine son verildiği olayda; katılanın klinikten aldığı hizmetlerin dökümü yasal anlamda kişisel veri kapsamında kabul edilemeyeceği gibi şüphe üzerine şikâyet etmenin her vatandaşın hakkı olduğu, hizmet dökümünü bir başkasına verdikleri veya yaydıklarına ilişkin haklarında bir iddia ileri sürülmeyen sanıkların, teftiş kurulunca yapılan soruşturma sırasında katılan hakkındaki iddialarını ispatlama amacını taşıyan eylemlerinde,

[431] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 22/12/2014 tarihli, 2014/939 esas ve 2014/26155 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

hukuka aykırı hareket ettikleri bilinciyle de hareket etmedikleri, atılı suçun yasal unsurlarının oluşmadığı anlaşıldığından, beraatlerine karar verilmiştir.[432]

3.2.2.9. Ceza Zamanaşımı

5237 sayılı Kanun'un 66. maddesinde dava zamanaşımı düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasını (e) bendinde; açılan davanın beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adlî para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl geçmesiyle düşeceği hükme bağlanmıştır.

Davada anılan Kanun'un 67. maddesinde sayılan nedenlerin gerçeklemesi halinde zamanaşımı süresinin yarısına kadar uzayacağı belirtilmiştir.

01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Kanun ile ceza adalet sistemimizde ilk kez yasal koruma altına alınan "özel hayatın" gizliliği ile ilgili Yargıtay çok sayıda karar vererek, bir yandan ülkemizde uygulama birliğini sağlamış, diğer yandan bu suç ile ilgili ilkeleri belirlemiştir.

[432] Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 08/09/2014 tarihli, 2014/1553 esas ve 2014/17260 karar sayılı kararı, UYAP, (Erişim Tarihi: 02/04/2024).

SONUÇ

İnsanlık tarihi içinde ayrı bir öneme sahip konuların başında "insan hakları" olmuştur. Bu hakların korunması ve güçlendirilmesi için bir yandan uluslararası alanda çalışmalar devam etmiş ve çok sayıda sözleşme imzalanmış, diğer yandan ülkeler gerek anayasalarında gerekse yasalarında düzenlemeler yapmışlaradır.

İnsan hakları içinde başta yaşam hakkı, özgürlük ve güvenlik hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, özel hayatın gizliliği hakkı gibi çok sayıda hakkın yer aldığı üst bir kavramı ifade etmektedir. İnsan hakları evrensel bir hak olup, vazgeçilmezdir, mutlak haklardandır ve doğuştan kazanılmaktadır.

İnsan hakları kavramı içinde "özel hayatın gizliliği" hakkının son yıllarda meydan gelene teknolojik gelişmeler, yapay zekâ uygulamalarının güçlenmesi, internet ve sosyal medya kullanımın artması nedenleri ile ayrı bir önemi bulunmaktadır. 20. yüzyılın başlarından itibaren bu hakkın korunması için çalışmalar başlamış, uluslararası sözleşmelerde, anayasalarda ve yasalarda özel hayatın gizliliğinin korunması ile ilgili hükümlere yer verilmeye başlanmıştır. Yine bu konuda gerek Avrupa Toplulukları Adalet Divanı gerekse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi çok sayıda karar vermiştir.

Uluslararası sözleşmelerde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında, ulusal mevzuatta, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay kararlarında sürekli gelişen ve kapsamı artan "özel hayatın" tanımı yapılmamıştır. Buna karşılık uluslararası sözleşmelerde ve ulusal mevzuatta "özel hayat" ve "özel hayatın gizliliğinin korunması" ile ilgili genel ilkeler belirlenmiş, mahkemeler önlerine gelen somut olaylar karşısında bu hakkın kapsamını yorumlamıştır.

Ülkemizde 1982 Anayasa'sının 20. maddesinde özel hayatın gizliliği hakkı korunması anayasal güvence altına alınmıştır. 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Kanun'un Dokuzuncu Bölümünde özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar düzenlenerek, özel hayatın gizliliği hakkının ihlali ceza hukuku açısından koruma altına alınmıştır.

Özel hayatın gizliliğini ihlal suçu ile ilgili Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından başlatılan soruşturma sayısı, ceza mahkemelerince verilen karar sayısı ile Yargıtay tarafından temyiz yasa yoluna başvuru nedeniyle incelenen dosya sayısına bakıldığında zaman içinde arttığı görülmektedir.

Ceza adalet sistemi içinde ayrı bir yere sahip olan bu suçu ile ilgili ülkede mahkemeler arasında uygulama birliğini sağlayan Yargıtay verdiği kararlarının son derece önemi bulunmaktadır. Mevzuatta tanımı yapılmayan "özel hayat" kavramının kapsamı, hangi fiillerin özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği, hangi durumlarda hukuka uygunluk sebeplerinin gerçekleştiği, bu suçun diğer suçlarla ilişkisi, haber verme hakkının kullanılması konuları Yargıtay'ın kararları ile açıklığa kavuşmaktadır.

Özel hayatın gizliliği suçunun oluşabilmesi için Yargıtay; kişilerin gizli hayat alanına girilmesi veya başkaları tarafından görülmesi olanağı bulunmayan özel bir yaşam olayının belirlenmesi ve kaydedilmesini gerektiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda; bilerek isteyerek kişilerin özel hayatına giren olayların seyredilmesi, dinlenmesi, kayda alınması, başkalarına açıklanması suç olarak kabul etmiştir.

Yargıtay kişinin bir suçu ispatlamak, ihbar veya şikâyet hakkını kullanmak ya da savunma hakkını gerçekleştirmek amacıyla başkalarının özel hayatına giren olay ile ilgili görüntü ve ses kaydı işleminin hukuka uygun olduğuna karar vermiştir. Yargıtay; kendisine karşı suç işlenen kişinin kaybolma olasılığı bulunan delilleri toplayıp, yetkili makamlara sunmak amacını taşıması nedeniyle ses ve görüntü kaydeden kişinin eyleminin hukuka aykırı olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Basın kuruluşlarının haber verme hakkını kullanırken Yargıtay; öncelikle basın özgürlüğü ile kişilik değerlerinin karşı karşıya geldiği durumlarda hangi değere üstünlük tanınması gerektiği konusunda "kamu yararının" temel ölçü olarak alınması gerektiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda Yargıtay; haberin kamuyu ilgilendirmesi, gerçek ve güncel olması, haberde küçültücü sözler kullanılmayarak haberin açıklanış şekli ile konusu arasında düşünsel bağ bulunması koşullarını aramıştır.

Yargıtay "unutulma hakkı" ile verdiği kararlarda; haberin içeriğinin ve yayında kaldığı sürenin, haberin güncelliğini yitirip yitirmediğinin, haberin kamu yararına katkısı ile olgusal gerçekler ve değer yargısı içerip içermediğinin

değerlendirilmesi gerektiği belirtmiştir. Diğer yandan Yargıtay, haberin tarihsel bir veri olup olmadığının ayrıca kamuoyunun ilgisinin bulunup bulunmadığının incelenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Özel hayatın gizliliği kapsamında kalan "kişisel veri"ler ile ilgi Yargıtay, bu verilerin kişinin yetkisiz üçüncü kişilerin bilgisine sunmadığı ve sadece sınırlı bir çevre ile paylaştığı bilgiler olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda Yargıtay kişisel verilerin kişiyi diğer kişilerden ayıran kişinin kimliğini belirleyen her türlü bilgi olduğunu vurgulamıştır.

Sonuç olarak; 5237 sayılı Kanun'un 134. maddesinde yer alan "özel hayatın gizliliğini ihlal suçu" ile ilgili Yargıtay'ın bu suç ile ilgili belirlediği ilkelerle, değişen zaman ve gelişen teknoloji karşısında özel hayatın gizliliğini korunduğu ve bu konuda güçlü bir güvence sağladığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı: **Çevre ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Tematik Bilgi Notu,** 2015.

AKİPEK, Jale Turgut Akıntürk ve Derya Ateş Kahraman: **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku,** İstanbul, Beta Yayınları, 2009.

AKKURT, Ali: **Basın Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2014.

AKSOY, Hüseyin Can: **Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakları Yönünden Kişisel Verilerin Korunması,** Ankara, Çakmak Yayınevi ve Medya Limited Şirketi, 2010.

AKTAŞ, Batuhan: **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu**, İstanbul, DER Yayınları, 2017.

AKYÜREK, Güçlü: **Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2011.

ALACAKAPTAN, Uğur: **Suçun Unsurları**, Ankara, Sevinç Matbaası, 1975.

ALDEMİR, Hüsnü: **Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karlı Suçların Soruşturulması ve Kovuşturulmasında Dikkat Edilecek Hususlar,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2022.

ALKAN, Fatih: **Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı Rehberi,** Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, 2003.

ARTUKOĞLU, Muhammed Necat: "İslam Hukukunda Özel Hayatın Gizliliği", **Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 25, Sayı: 2, 2021, ss.281-332.

BAYGIN Cem ve Ahmet Nar: **Medeni Hukuk Dersleri-I,** Ankara, Yetkin Yayınları, 2021.

DURAL Mustafa ve Tufan Öğüz: **Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku,** İstanbul, Filiz Kitapevi, 2016.

DUTERTRE, Gilles: **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarından Örnekler,** Ankara, Şen Matbaa, 2007.

ELİTİMUR, Dilara Yüzer: **AİHS Kapsamında Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunmasında Devletin Pozitif Yükümlülükleri**, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019.

ERDEMİR, İrem: **Kişilik Hakkının İnternet Ortamında İhlali,** Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Fakültesi / Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019.

GÖKÇAN, Hasan Tahsin ve Mustafa Artuç: **Türk Ceza Kanunu Şerhi,** 1. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2022.

GÖKTÜRK, Neslihan: "Suçun Yasal Tanımında Yer Alan "Hukuka Aykırılık" İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:7, Sayı:1, 2016, ss.407-450.

GÖKTÜRK, Neslihan: "Türk Hukuku'nda Suçların İçtiması", **Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi,** Cilt: 2, Sayı: 1-2, 2014, ss.31-59.

GÜMÜŞ, A. Tarık: **Devletin Pozitif Yükümlülükleri Ekseninde Özel Hayata Saygı Hakkı,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2016.

IŞIK, Sezen Kama: "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde Özel Yaşam ve Kavramın Sonraki İnsan Hakları Belgelerine Etkisi", **Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 10, Sayı:1, 2022, ss.217-250.

KAHRAMAN, Zafer : **Unutulma Hakkı,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2022.

KILIÇOĞLU, Ahmet M: **Basın Yoluyla Saldırılarda Hukuksal Sorumluluk,** Ankara, Turhan Kitapevi, 2013.

KOCA Mahmut ve İlhan Üzülmez: **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2016.

KOCA Mahmut ve İlhan Üzülmez: **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2023.

KÖSE, Eylül Can: "5651 Sayılı Kanun Aracılığıyla İnternet Ortamında Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması", **Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:5, Sayı:1, 2020, ss. 2223-2245.

KAYA Kübra ve Ali Kozan: "Özel Hayata Saygı Hakkı", **Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı Rehberi,** Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayınları, 2003.

OĞUZMAN, Kemal, Özer Selici ve Saibe Oktay Özdemir: **Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler),** İstanbul, Filiz Kitapevi, 2018,

ÖNCÜ, Gülay Arslan: **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde Özel Yaşamın Korunması Hakkı,** İstanbul, Beta Yayınları, 2011.

ÖNCÜ, Gülay Arslan: **Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı,** Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru El Kitapları Serisi- 8, Ankara, Epamat Basım Yayın Promosyon, 2019.

PAFTALI, Haluk: **Türk Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nın Ek 4. Maddesi Çerçevesinde Özel Hayat Alanının Korunması**, İstanbul, Oniki Levha Yayıncılık, 2021.

ROAGNA, Ivana: **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkının Korunması,** (Çev. A. G. A. Schäling), Avrupa Konseyi İnsan Hakları El Kitabı, Ankara, Şen Matbaa, 2012.

SIRABAŞI, Volkan: **İnternet ve Radyo televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz,** Ankara, Adalet Yayınevi, 2007.

ŞEN, Ersan: **Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu,** İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2006.

YENİSEY Feridun ve Gottfried Plagemann: **Alman Ceza Kanunu,** İstanbul, Beta Basım A.Ş, 2009.

YILDIRIM, Turan: "Kamu Görevlilerinin Özel Hayatı: Cinsel Tercih", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 24, Sayı: 2, 2018, ss. 453-481.

ZAFER, Hamide: **Özel Hayatın ve Hayatın Gizli Alanının Ceza Hukukuyla Korunması (TCK m 132-134),** İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 2010.

ZEVKLİLER, Aydın **Giriş ve Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku Gerçek ve Tüzel Kişiler Aile Hukuku,** Ankara,Savaş Yayınları, 1989.

ÇEVİRİMİÇİ

Adalet İstatistikleri Judicial Statistics 2021, Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel

Müdürlüğü:https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/2082019114458Adalet_ist_2010.pdf.

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/adalet-istatistikleri-yayin-arsivi,

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/ND/2014/201?EsasNo=2014%2F74.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Madde 8 Rehberi, s.41. https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_TUR.pdf.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, https://www.echr.coe.int/documents/convention_tur.pdf.

BAKIM, Sevi: "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Kararları Çerçevesinde Cinsiyet Ayrımcılığı", **Cevdet Yavuza Armağan,**https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/373743.

BAŞBAYRAKTAROĞLU, Eylem: **Fail ve Mağdur,** Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi, https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12575/72011.

BAŞBÜYÜK, İsa: "İletişim Sırasında Elde Edilen Gizli Ses Kayıtlarının Ceza Muhakemesinde Delil Olarak Kabul Edilebilirliği Sorunu", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 19, Sayı: 1, 2017, ss. 161-204, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/753614.

BELLİCAN, Cüneyt: "Kişilik Hakkını Oluşturan Kimi Unsurların Ticari Amaçlı İzinsiz Kullanımı", **İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk**

Fakültesi Dergisi, Cilt:18, Sayı:1, Yıl:2019, ss. 79-109, https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/331936/.

Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi, İnsan Hakları Hukuku Bilgi Bankası, https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/27-birlesmis-milletler-diger-belgeler/.

BİRTANE, Şermin: "Özel Hayata Saygı Hakkı (AİHS 8. Madde) Bağlamında Çalışma Hakkı ve Mesleki Hayat İlişkisi", **Anayasa Yargısı,** Cilt: 38, Sayı: 2, 2021, ss. 57–97, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2162845.

BÖRÜ, Şafak Parlak: "Esra Kararı Işığında Bir Hassas Denge Değerlendirmesi: Kişilik Haklarının Korunması vs. Sanat Özgürlüğü", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 8 Sayı: 2, 2017 ss.249-296, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/376418.

CANBOLAT Ferhat ve Günhan Gönül Koşar: "Basın Yoluyla Kişilik Hakkının İhlalinin Tespitinde Kullanılan Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ölçütlerinin Değerlendirilmesi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,**Cilt: 33, Sayı:151, 2020, ss.259-302,http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2020-151-1948.

ÇAKIROĞLU, Buğra Kaan: "Sosyal Medya Adları ve Türk Medeni Kanunu m. 26 Kapsamında Sosyal Medya Adlarının Korunması", Cilt:7, sayı:1, 2020, s.194-195, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1191029.

ÇINAR, Abdurrahim: "Unutulma Hakkının Ortaya Çıkış Serüveni ve Kapsamının Değerlendirilmesi", **Türkiye Adalet**

Akademisi Dergisi, Sayı: 49, 2022, ss. 551-584https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2183606,

DAL, Seniha: "Türk Hukukunda İnternet Alan Adları (Domain names) ve Bu Alandaki Son Gelişmeler, Cilt: XXVIII, Sayı:1, 2010, s.479-497, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3558.

DANIŞMAN, Ahmet: **Ceza Hukuku Açısından Özel Hayatın Korunması,** Konya, Selçuk Üniversitesi Basımevi, 1991.

DERİCİLER, Özge Yücel: "AİHM İçtihatları Çerçevesinde Özel Hayata Ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkı Bağlamında Sağlık Hakkının Korunması", VI. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu, s.377, https://eresearch.ozyegin.edu.tr/bitstream/handle/10679/5414/dericiler.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

DİNLER, Elif: "FSEK Kapsamında Fotoğrafın Korunmasının Yargıtay Kararları Çerçevesinde İncelenmesi", **Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (NEÜHFD),** Cilt:5, Sayı:1, 2022, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2387155.

DOĞU, Ali Haydar: "İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali", KTU **SBE Sosyal Bilimler Dergisi,** Sayı:8, 2014, ss. 323-341https://www.ktu.edu.tr/dosyalar/sbedergisi_1cca9.pdf,

DOĞU, Mert Hakkı: "Hitap Bir Kişilik Hakkı Mıdır?", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** Cilt: 81, Sayı: 1, 2022, ss.1-20, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihm/issue/76332/1307848,

DONAY, Süheyl: "Özel Hayata Sayı Gösterilmesi Hakkı Üzerine Kuzey Ülkeleri Hukukçularının Kongresi", Cilt:39, Sayı:1-4, 1974, ss. 439 – 449, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/96697.

DUVAN, Ayşe Özkan: "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 2. Maddesi Çerçevesinde Yaşam Hakkının Korunmasında Devletin Yükümlülüğü", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** C: 24, S: 2, 2018, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/607581.

EFİL, Alper Yaser: **Özel Hayatın Gizliliğinin İhlali Suçu,** Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/23609/538741.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

EKİNCİ Elif ve Serkan Cengiz: "İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararları", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** Sayı: 66, 2006,ss.438-457http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2006-66-269.

ELMALICA, Hasan: "Bilişim Çağının Ortaya Çıkardığı Temel Bir İnsan Hakkı Olarak Unutulma Hakkı", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fak. Dergisi,**Sayı:65, Cilt: 4, 2016, ss. 1603-1636, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/621578.

ERDEM Kaan Mahmut ve Deniz Erdem: Türk Hukukunda Özel hayat ve Kişisel Verilerin Korunmasının İnsan Hakları Hukuku Bakımından İncelenmesi, Cilt: 95, S:5, 2001, ss.99-115, **İstanbul Barosu Dergisi,**https://www.jurix.com.tr/article/23785#.

ESİRGEN, Seda Örsten: "Osmanlı Hukukunda Konut Dokunulmazlığını İhlal Suçu", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,**Cilt:65, Sayı:4, 2016, ss. 2305 - 2329, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/621680.

GÖÇER, Mahmut: "Fransız Hukuku ve Ana Yasa Yargısında Özel Hayat Gizliliği Hakkının Korunması", **İnsan Hakları Yıllığı,**Cilt: 19-2(), 1997-1998, ss.151-172,

https://lib.hacibayram.edu.tr/assets/document/2/19/1/9_gocer.pdf.

GÖRGEÇ, Başak: "Genel İşlem Koşullarının Kişilik Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi" Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt:19, Sayı:1, 2013, ss. 403-441, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/793437.

GÖNGÖR, Nurullah: "İslam Hukuku'nda Özel Hayat Kavramı ve Günümüz Uygulamaları", Eskişehir **Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,** Cilt:3, Sayı: 4, 2016, ss. 69 - 94,https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/513816.

GÜRBÜZ, Nesibe: " Ulusal ve Uluslararası Alanda Seyahat Özgürlüğüne Bakış ve Diğer Temel Hak ce Özgürlüklerle İlişkisi", **TİHEK Akademik Dergisi,** Yıl: 2, Sayı: 3, 2019, ss. 95-126, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1162193.

Hukuki Net: https://www.hukuki.net/ictihat/Yargitay_4_Hukuk_Dairesi_1990-11596.php, (Erişim Tarihi: 04/11/2022).

IŞIK, Egemen: "Bir Kişilik Değeri Olarak Kişinin Resmi", **İstanbul Hukuk Mecmuası,** Cilt: 78, Sayı: 4, 2021, ss. 1723-1746, https://iupress.istanbul.edu.tr/en/journal/mecmua/article/bir-kisilik-degeri-olarak-kisinin-resmi.

İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Ekim Ayı Kararları, https://www.istanbulbarosu.org.tr/files/aihm/201910aihm.pdf.

KARAÇAM, Sinem Servet: "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ve Türk Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Özel Yaşama Saygı Hakkı Kapsamında Şeref ve İtibarın Korunması", **Anayasa**

Yargısı, Cilt: 37, Sayı: 2, 2020, ss.113–158, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1478443.

KARAKEHYA, Hakan ve

Asena Kamer Usludam: "Türk Ceza Hukuku Öğretisinde Suçun Manevi Unsuru Bağlamında Suç Genel Teorisine İlişkin Görüşler, CHKD, Cilt: 3, Sayı: 2, 2015, ss.1-24, s.21, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/331403.

KARAKUL, Selman: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Sağlık Hakkı – II, **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergis**i, Cilt: 4, Sayı: 1, 2017, ss.17-58, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1102236.

KAZANCI, Behiye Eker: "Kişilerin İzinsiz Görüntülerinin Alınmasının TCK m. 134 Çerçevesinde Korunması", Cilt: 9, Sayı:1, 2007, ss.131-164 file:///C:/Users/ab33992/Downloads/document.pdf.

KILIÇ, Burak: **Suçun Manevi Unsuru Olarak Amaç ve Saik,** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, file:///C:/Users/ab33992/Downloads/638240.pdf.

KILIÇ, Muharrem: "Konut Hakkının Sosyopolitiği: Sosyal Haklar Sistematiği Açısından Bir Çözümleme", **Anayasa Yargısı,** Cilt: 37, Sayı 2, 2020, ss. 67-112, https://ayam.anayasa.gov.tr/media/6507/anayasa_yargisi_37-2_tumu.pdf.

KILIÇARSLAN, Seda Kara: "Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yararın Basın Faaliyetlerinde Fikri Hak Sahipliğine Getirilen Sınırlamalar Bakımından Görünümü", Cilt: 20, Sayı:1, 2016, ss.137-162, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi**

Dergisi,https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/789009.

KILIÇKAYA, Zeynep: "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Anayasa Mahkemesi'nin Bireysel Başvuru İncelemelerinde Çalışma Hakkı", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,**Cilt: 18, Sayı: 2, 2016, ss. 127-165, https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2017/04/ZEYNEP-KILICKAYA.pdf.

KILIÇOĞLU, Ahmet: "Kişilik Haklarına Basın Yoluyla Saldırılar Bakımından Medeni ve Borçlar Kanunumuzda Yapılan Değişiklikler", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi,** Cilt:2, Sayı:3, 1990, ss.371-400,http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m1990-19903-1028.

KILINÇ, Doğan: "5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9/A Maddesi Çerçevesinde Özel Hayatın Korunması", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt:20, S:2, ss.577-624, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/788997.

KİLKELLY, Ursula: **Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Gösterilmesi Hakkı,** İnsan Hakları El Kitapları, https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/10122019113948ozel_hayat.pdf.

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, **Unutulma Hakkı (Unutulma Hakkının Arama Motorları Özelinde Değerlendirilmesi),** KVKK Yayınları, No: 34, https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/11b6fd99-d42a-45b1-a009-21f2d36ded21.pdf.

KORKMAZ, Ali: "İnsan Hakları Bağlamında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması", **Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar D ergisi,**Sayı: 3, 2014 ss.99-103, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/107205.

KUKUL, Metin: **Kitle İletişim Araçları Karşısında Özel Hayatın Korunması,** Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hukuk Anabilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksel Lisans Tezi, https://katalog.marmara.edu.tr/veriler/yordambt/cokluortam/D/A/E/D/F/T0053172.pdf.

KURT, L. Müjde: "Kamuya Mal Olmuş Kişi Kavramı", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,** Cilt: 66, Sayı:3, 2017, ss. 581 - 604, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/621408.

MAHMUTOĞLU, Fatih Selami: **"Özel Yaşamın Gizliliği",** Kaybettiğimiz Türkiye Barolar Birliği Başkanı Anısına Panel, Ankara, 2008, akt, Nagihan Türkel, Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Kamu Hukuku Programı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12397/ 10603/270741.pdf?sequence= 1&isAllowed=y.

METİN, Yüksel: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Yaşamın ve Sağlığın Korunması ile İlgili Olarak Taraf Devletlere Yüklediği Pozitif Yükümlülükler, **Uluslararası İlişkiler Akademik Dergisi,**Cilt 7, Sayı: 27, 2010, ss.111-132, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/540079.

Mevzuat Bilgi Sistemi, Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete Tarih: 21.06.2019 Resmî Gazete Sayısı: 30808,

https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/31003,kisisel-saglik-verileri-hakkinda-yonetmelikpdf.pdf?0.

ÖZDEMİR, Hayrünnisa: "Türk ve İsviçre Medenî Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,**Cilt:57, Sayı:3 2008, ss: 561-598 s.566.https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/626977.

ÖZMAN, M. Aydoğan "Avrupa İnsan Hakları Divanı'nın 1979 Yılında Verdiği Kararlar", Sayı:1, 1979, ss.121-146, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/630564.

ÖZTÜRK, Mehmet İlteriş: **Türk Hukukunda Özel Hayatın Gizliliği Hakkının Sınırları ve Korunması,** Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, http://acikerisim.ybu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2698/668745.pdf? sequence= 1&isAllowed=y.

SALİHPAŞAOĞLU, Yaşar: "Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Bir Değerlendirme", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,**https://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/17_3_8.pdf.

SEMİZ,Yasemin: "Anayasa Mahkemesi'nin Çevre Hakkı Perspektifi", **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi,** Sayı: 4, Cilt:2 2014, ss.9–46, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/701489.

SÖZÜER, Adem: **Ceza Hukuku Uygulama Rehberine Giriş ve Pratik Çalışma Notu,**https://cdn.istanbul.edu.tr/statics/cezahukuku-hukuk.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2015/01/Uygulama-Rehberi-2015.pdf.

Statista: https://www.statista.com/topics/1145/internet-usage-worldwide/#topicHeader__wrapper.

ŞEN, Ersan: "Özel hayatın Gizliliği ve Korunması", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Bilim Dalı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1989,https://www.proquest.com/openview/09f47adead5e8c3ae4d60c5c7e5ec1d3/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2026366&diss=y.

ŞEN, Ersan: "Anglo Sakson Hukukunda Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması Hakkı", İstanbul Üniversitesi **Mukayeseli Hukuk Araştırma Dergisi,** Cilt:15, sayı:18, 1990, ss. 83 - 88 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/13880.

T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5.

T.C. Adalet Bakanlığı, **Tematik Bilgi Notu-** Kişinin Kendi Görüntüsü Üzerindeki Hakkı, https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Own_image_TUR.pdf.

TEKİN, Burak: **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı,** Yaşar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, https://dspace.yasar.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12742/18745/702941.pdf?sequence=2.

TEKİN, Derya: "Kişinin Tarafı Olduğu Haberleşmenin Gizliliğini İhlal Suçuna (TCK M.132/3) İlişkin Güncel Sorunlar", **Ceza Hukuku Dergisi,** Cilt: 15, Sayı: 43, 2020, ss. 567-582, https://www.acarindex.com/pdfler/acarindex-4acd5868-8168.pdf

TEZCAN, Durmuş: "Özel Hayatın Gizliliğini İhlal ve Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu İle İlgili Bazı Gözlemler", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası,**LXXI, Sayı: 1, 2013, ss. 1159-1164, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/97802.

TUNÇ, Bilal: "Türk Anayasa Tarihinde 1961 Anayasası'nın Yeri ve Önemi", **Kafkas, Doğu Avrupa ve Anadolu İncelemeleri Dergisi,**Cilt: 17, Sayı:67, 2020, ss. 657 - 692, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2259570/.

TURGUT, Cemile: **Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı**, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi, http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET002113.pdf.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, https://sozluk.gov.tr/.

Türk Dil Kurumu, **Güncel Türkçe Sözlük,**https://sozluk.gov.tr/.

Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587.

Vikipedi Özgür Ansiklopedi, https://tr.wikipedia.org/wiki/SMS

YAZICI, Hilal: :"Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında İş Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi Ve Özel Hayata Saygı Hakkı", **Anayasa Yargısı,** Cilt: 38, Sayı: 2, 2021, ss. 99–141, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2162995,

YILDIZ, Ozan Ali: :Mektup, Hatıra ve Benzeri Yazıların Kişilik Hakkı Kapsamında Korunması", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,** Cilt:25, Sayı:1, 2019, ss. 450–470, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/746828.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARI

AİHM Kararı, Alexandra - Paula Marckx / Belçika Krallığı, 13/06/1979, Başvuru No: 6833/74.
AİHM Kararı, X ve Y /Hollanda 26/03/1985, Başvuru No: 8978/80.
AİHM Kararı, Niemietz-Almanya, 16/12/1992, Başvuru No:13710/88.
AİHM Kararı, Costello Roberts- Birleşik Krallık, 25/03/1993, Başvuru No: 247/c.
AİHM Kararı, Burghartz/İsviçre, 22/02/1994, Başvuru No: 16213/90.
AHİM Kararı, Z. Finlandiya, 25/02/1997, Başvuru No: 1997-I.
AİMH, Kararı, Halford İngiltere Kararı, 25/06/1997, Başvuru No: 20605/92.
AİHM Kararı, Guerra ve Diğerleri İtalya, 19/02/1998, Başvuru No: 14967/89
AİHM Kararı, Botta/İtalya, 24/02/1998, Başvuru No: 21439/93.
AİHM Kararı, Osman-Birleşik Krallık, 28/10/1998, Başvuru No. 87/1197/8711083.
AİHM Kararı, Matter-Slovakya, 05/07/1999, Başvuru No: 31534/96.
AHİM Kararı, K. ve T. Finlandiya, 12/07/2001, Başvuru No: 25702/94.
AİHM Kararı, P.G. ve J.H.-Birleşik Krallık, 25/09/2001, Başvuru No: 44787/98.
AİHM Kararı, Hatton / Birleşik Krallık, 08/07/2003, Başvuru No: 36022/97.
AİHM Kararı, Von Hannover Kararı, 24/06/2004, Başvuru No: 59320/00
AİHM Kararı, Wainwring/Birleşik Krallık, 26/09/2006, Başvuru No: 12350/04.
AİHM Kararı, Copland/Birleşik Krallık, 03/04/2007, Başvuru No. 62617/00.
AİMH Kararı, Copland İngiltere Kararı, 03/04/2007, Başvuru No: 62617/00.
AİHM Kararı, S. ve Marper/Birleşik Krallık, 04/12/2008, Başvuru No: 30562/04 30566/04.
AİHM Kararı, Özpınar Türkiye, 19/10/2010, Başvuru No: 20999/04.
AİHM Kararı, Ebcin Türkiye, 01/02/2011, Başvuru No:19506/05.
AİHM Kararı, Georgel ve Georgeta Stoicescu Romanya, 26/10/2011, Başvuru No: 9718/03.
AİHM Kararı, Alkaya Türkiye, 09/10/2012, Başvuru No: 42811/06.
AİHM Kararı, Lopez Ribalda ve diğerleri İspanya, 28/12/2012, 23.01.2013, Başvuru No: 1874/13, 8567/13.
AİHM Kararı, Söderman- İsveç, 12/11/2013, Başvuru No:5786/08
AİHM Kararı, Lillo-Stenberg ve Saether Kararı, 16/01/2014, Başvuru No: 13258/09.
AİHM Kararı, Rubio Dosamantes Kararı, 21/02/2017, Başvuru No: 20996/10.
AİHM Kararı, Samet Ayyıldız Türkiye, 28/12/2021, Başvuru No: 2018/34548.
AİHM Kararı, Fırat Gerçek Türkiye, 21/09/2022, Başvuru No: 2019/25604.

ANAYASA MAHKMESİ KARARLARI

AYM Kararı, Sevim Akat Ekşi Başvurusu, 19/12/2013, Başvuru No: 2013/2187.
AYM Kararı, K,Ş Başvurusu, 03/04/2014, Başvurusu No: 2013/1614.
AYM Kararı, N.N.B başvurusu, 03/03/2016, Başvuru No:2013/5653.
AYM Kararı, Ömür Kara ve Onursal Özbek Başvurusu, 24/03/2016, Başvuru No: 2013/4825.
AYM Kararı, T. A. A. Başvurusu, 01/02/2017, Başvuru No: 2014/19081.
AYM Kararı, Ali Kadık Başvurusu, 26/10/2017, Başvuru No: 2014/5552.

AYM Kararı, Sema Temiz ve Özer Temiz Başvurusu, 10/12/2019, Başvuru No: 2016/11069.
AYM Kararı, Alper Ersalan Başvurusu, 29/09/2022, Başvuru No; 2018/16857.
AYM Kararı, Ali Çökelekoğlu ve Diğerleri Başvurusu, 02/11/2022, Başvuru No: 2019/1464.

YARGITAY KARARLARI

Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararları

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 10/06/2014 tarihli, 2013/551 esas ve 2014/311 sayılı kararı.
Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 02/02/2015 tarihli, 2014/14367 esas ve 2015/1623 sayılı kararı.
Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 24/03/2015 tarihli, 2014/603 esas ve 2015/66 sayılı kararı.
Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 15/12/2015 tarihli, 2015/10 esas ve 2015/510 sayılı kararı.
Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 27/09/2017 tarihli, 2015/16278 esas ve 2017/6744 sayılı kararı.
Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 20/04/2021 tarihli, 2019/12-150 esas ve 2021/160 sayılı kararı.
Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 06/07/2021 tarihli, 2019/19-414 esas ve 2021/349 karar sayılı kararı.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 25/01/2018 tarihli, 2018/346 esas ve 2018/1586 sayılı kararı.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi Kararları

Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 03/04/2012 tarihli, 2011/7345 esas ve 2012/8936 sayılı kararı.
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 11/09/2012 tarihli, 2012/19747 esas ve 2012/18220 sayılı kararı.
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 02/10/2012 tarihli, 2012/13120 esas ve 2012/20410 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 02/10/2012 tarihli, 2012/17702 esas ve 2012/20409 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 13/01/2014 tarihli, 2013/11873 esas ve 2014/15 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 03/02/2014 tarihli, 2013/8447 esas ve 2014/2291 sayılı kararı

Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 03/03/2014 tarihli, 2013/12276 esas ve 2014/5120 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 03/03/2014 tarihli, 2013/26603 esas ve 2014/5266 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 10/03/2014 tarihli, 2013/14886 esas ve 2014/5845 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 17/03/2014 tarihli, 2013/15069 esas ve 2014/6499 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 17/03/2014 tarihli, 2013/13545 esas ve 2014/6497 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 31/03/2014 tarihli, 2013/16003 esas ve 2014/7905 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 28/04/2014 tarihli, 2013/12279 esas ve 2014/10223 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 26/05/2014 tarihli, 2013/26216 esas ve 2014/12690 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 07/07/2014 tarihli, 2014/607 esas ve 2014/16665 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 08.09.2014 tarihli, 2014/1553 esas ve 2014/17260 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 29/09/2014 tarihli, 2014/5104 esas ve 2014/18858 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 13/10/2014 tarihli, 2014/4337 esas ve 2014/19477sayılı kararı
Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 24/11/2014 tarihli, 2014/7462 esas ve 2014/23581 sayılı kararı
Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 08/12/2014 tarihli, 2014/9963 esas ve 2014/24874 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 15/12/2014 tarihli, 2014/7260 esas ve 2014/25533 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 22/12/2014 tarihli, 2014/939 esas ve 2014/26155 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 09/02/2015 tarihli, 2014/21760 esas ve 2015/2146 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/02/2015 tarihli, 2014/19534 esas ve 2015/3182 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/02/2015 tarihli, 2014/19534 esas ve 2015/3182 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/02/2015 tarihli, 2014/19781 esas ve 2015/3178 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 15/06/2015 tarihli, 2015/439 esas ve 2015/10716 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 04/11/2015 tarihli, 2015/3085 esas ve 2015/16759 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 02/12/2015 tarihli, 2015/4183 esas ve 2015/18747 sayılı kararı

Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 29/06/2016 tarihli, 2015/9708 esas ve 2016/10986 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 08/02/2017 tarihli, 2015/12786 esas ve 2017/871 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 08/02/2017 tarihli, 2015/11703 esas ve 2017/870 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 31/05/2017 tarihli, 2015/16560 esas ve 2017/4579 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 21/06/2017 tarihli, 2016/2244 esas ve 2017/5453 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 27/09/2017 tarihli, 2016/1129 esas ve 2017/6742 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 27/09/2017 tarihli, 2016/8673 esas ve 2017/6749 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 18/10/2017 tarihli, 2016/9490 esas ve 2017/7649 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/10/2017 tarihli, 2016/11095 esas ve 2017/7764 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 27/11/2017 tarihli, 2017/405 esas ve 2017/9460 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 07/02/2018 tarihli, 2016/11299 esas ve 2018/1162 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 14/02/2018 tarihli, 2017/2960 esas ve 2018/1541 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 14/03/2018 tarihli, 2017/11228 esas ve 2018/2915 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 21/03/2018 tarihli, 2017/5846 esas ve 2018/3217 sayılı kararı
Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 03/05/2018 tarihli 2017/2970 esas ve 2018/5576 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 26/09/2018 tarihli, 2017/9562 esas ve 2018/8745 sayılı kararı.
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 07/11/2018 tarihli, 2018/4921 esas ve 2018/10445 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 14/11/2018 tarihli, 2018/4782 esas ve 2018/10739 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 12/12/2018 tarihli, 2018/3553 esas ve 2018/12027 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 12/12/2018 tarihli, 2018/4715 esas ve 2018/12017 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 19/12/2018 tarihli, 2018/6388 esas ve 2018/12372 sayılı kararı
Yargıtay 12 Ceza Dairesi'nin 19/12/2018 tarihli, 2018/5567 esas ve 2018/12388 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 15/05/2019 tarihli, 2018/8220 esas ve 2019/6190 sayılı kararı

Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 15/05/2019 tarihli, 2018/8179 esas ve 2019/6199 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/10/2019 tarihli, 2019/1 esas ve 2019/10579 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/10/2019 tarihli, 2019/12583esas ve 2019/10582 sayılı kararı
Yargıtay 18. Ceza Dairesi'nin 05/12/2019 tarihli, 2018/2596 esas ve 2019/17245 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 05/02/2020 tarihli, 2019/995 esas ve 2020/1113 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 05/02/2020 tarihli, 2019/1007 esas ve 2020/1109 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 24/06/2020 tarihli, 2019/1005 esas ve 2020/3902 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 09/09/2020 tarihli, 2020/86 esas ve 2020/4449 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/12/2020 tarihli, 2019/3688 esas ve 2020/7455 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 29/09/2021 tarihli, 2021/1969 esas ve 2021/6363 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 20/04/2022 tarihli, 2021/2701 esas ve 2022/3115 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 07/09/2022 tarihli, 2020/1886 esas ve 2022/5413 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 07/09/2022 tarihli, 2020/1569 esas ve 2022/5414 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 05/10/2022 tarihli, 2022/2016 esas ve 2022/6244 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 12/10/2022 tarihli, 2022/6823 esas ve 2022/6714 sayılı kararı.
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 19/10/2022 tarihli, 2021/1414 esas ve 2022/7023 sayılı kararı
Yargıtay 12. Ceza Dairesi'nin 23/11/2022 tarihli, 2019/10282 esas ve 2022/9063 sayılı kararı

DANIŞTAY KARARLARI

Danıştay İdari Davalar Kurulu'nun 09/12/2015 tarihli, 2014/2242 esas ve 2015/4991 karar sayılı kararı.
Danıştay İdari Davalar Genel Kurulu'nun 24/11/2021 tarihli, 2021/1603 esas ve 2021/2631 karar sayılı kararı
Danıştay Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 25/05/2022 tarihli, 2022/21 esas ve 2022/22 karar sayılı kararı